

Pilotní projekt: Inteligentní ekosociální vesnice

Závěrečná zpráva

Autoři

Duben 2019

EVROPSKÁ KOMISE

Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova

Ředitelství C – Strategie, zjednodušení a analýza politik

Jednotka C.4 – Monitorování a hodnocení

E-mail: AGRI-EVALUATION@ec.europa.eu

Evropská komise

B-1049 BruselPřeklad: Aspenna s.r.o

EVROPSKÁ UNIE
Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
Evropa investuje do venkovských oblastí
Program rozvoje venkova

Překlad byl financován z Programu rozvoje venkova,
podopatření 20.2 „Podpora pro zřízení a provoz
Celosátní sítě pro venkov“

EVROPSKÁ KOMISE

Pilotní projekt: Inteligentní ekosociální vesnice

Závěrečná zpráva

***EUROPE DIRECT je služba, která vám pomůže najít
odpovědi na otázky o Evropské unii***

Bezplatné telefonní číslo (*):
00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Uvedené informace jsou zdarma, stejně jako většina hovorů (někteří operátoři, telefonní budky nebo hotely však mohou být zpoplatněny)

PRÁVNÍ UPOZORNĚNÍ

Tento dokument byl vypracován pro Evropskou komisi, odráží však pouze názory autorů a Komise nenese odpovědnost za případné využití informací v něm obsažených.

Další informace o Evropské unii jsou k dispozici na internetu (<http://www.europa.eu>).

Lucembursko: Úřad pro publikace Evropské unie, 2020

PDF – ISBN 978-92-79-99487-6 Doi 10.2762/100370 KF-03-19-054-EN-N

© Evropská unie, 2020

Reprodukce je povolena pod podmínkou uvedení zdroje.

Spojené království vystoupilo z Evropské unie k 1. únoru 2020. Během přechodného období, které skončí 31. prosince 2020, právo Unie až na několik omezených výjimek nadále platí pro Spojené království a v jeho rámci a jakýkoli odkaz na členské státy v právu Unie se chápe jako odkaz na Spojené království.

Poděkování

Tuto studii realizovaly v letech 2018 a 2019 společnosti Ecorys, R.E.D a Origin For Sustainability. Koordinátorem byl Olivier Chartier (Ecorys) a hlavní příspěvky poskytli Carlo Della Libera (Ecorys), Elodie Salle (Ecorys), Tamás Kiss-Gálfalvi (Ecorys), Chiara Savina (Ecorys), Cristina Martinez (Ecorys), Dominique Barjolle Musard (Origin For Sustainability), Marie-Noël Neven (R.E.D.), Peter Midmore (Aberystwyth University), Marjorie Jouen (ECOLIMONT), Lars Hustveit (Sogn og Fjordane County Municipality) a Sébastien Côte (RURALITIC).

Studijní tým by rád poděkoval následujícím osobám za jejich cenné příspěvky ke studii: Alice Dos Santos, Martine Zaouche-Laniau, Claire Lepère, Carine Simon, Bodil Skousen, Chloe Féré, Evelien Cronin, Gérard Peltre, Olga Izdebska, Peter Baader, András Nyírő, Péter Varga, László Dicső (Alsómocsolád), Michaël Latz (Correns), Sébastien Geneuil (Correns), Romina Menapace (Ville d'Anaunia), Francesco Facinelli

(Ville d'Anaunia), Dionisio Luguera Santoveña (San Vicente de la Barquera), Hermelinda Rodríguez González (Villablino), Josefa González Fernández (Los Corrales de Buelna), Julián Rozas Ortiz (Comillas), Pedro Pérez Ferradas (Marina de Cudeyo), Siobhán Griffin (Killorglin), Noel Spillane (Killorglin), Stephen O'Sullivan (Killorglin), Mikael Källman (Svärdsjö), Peter Johansson (Svärdsjö), Jakob Ebner (Svärdsjö).

Závěrem bychom rádi poděkovali poslancům Evropského parlamentu Francovi Bogovičovi a Tiboru Szanyimu spolu s Györgyem Mudrim za jejich podporu a členům řídicího výboru za jejich cennou zpětnou vazbu, zejména projektovým úředníkům Stefanu Østergård Jensenovi a Benoitu Esmannovi.

Abstrakt

Pilotní projekt Inteligentních ekosociálních vesnic, který inicioval Evropský parlament, provedlo konsorcium složené ze společností Ecorys, Origin for Sustainability a R.E.D. v období od ledna 2018 do dubna 2019. Závěry pilotního projektu jsou důležité pro budoucí využití koncepce chytrého venkova v EU. Přehled příležitostí a výzev poskytuje spolehlivou znalostní základnu, navrhovaná definice objasňuje koncepcí chytrého venkova a interakce s vesnicemi v 15 příkladech osvědčených postupů a šesti případových studiích shromažďuje poznatky ze zkušeností místních obyvatel. Pilotní projekt identifikoval mnoho příkladů vesnic, které se v současnosti zabývají iniciativami zaměřenými na řešení výzev nebo zlepšení kvality života obyvatel a formulují inovativní, inteligentní řešení, která pokrývají širokou škálu tematických oblastí, včetně zemědělství, životního prostředí, energetiky, mobility, zdraví, vzdělávání, kultury nebo cestovního ruchu. Navzdory různorodosti situací má mnoho projektů chytrého venkova společné rysy, které se odrážejí v navrhované definici, jako je důležitost účasti občanů, odpovídající správa a využití „kotevního“ projektu při řízení strategie směrem ke konkrétnímu cíli. Rozvoji chytrého venkova by měla být poskytnuta odpovídající podpora na úrovni EU, na národní a regionální úrovni.

1 Úvod

Koncepci „chytrého venkova“ se v EU v poslední době věnuje stále větší pozornost. V návaznosti na evropskou konferenci Cork 2.0 o rozvoji venkova v Irsku, která se konala v září 2016, zveřejnila Evropská komise v dubnu 2017 „*Akci EU pro chytrý venkov*“, která obsahuje přehled hlavních oblastí politik EU, které již přispívají k rozvoji chytrého venkova. Zdůrazňuje také potřebu spojit různé programy, aby se vytvořil strategický přístup, který může podpořit rozvoj „chytrého venkova“. Dále je popsáno šestnáct konkrétních opatření na podporu „chytrého venkova“, která vycházejí ze široké škály politik EU, včetně rozvoje venkova, regionálního rozvoje, výzkumu, dopravy, energetiky a digitálních politik. Šestým konkrétním opatřením je pilotní projekt „Inteligentní ekosociální vesnice“, který inicioval Evropský parlament a za jehož realizaci odpovídá Evropská komise (GŘ AGRI) a jehož cílem je „*prozkoumat charakteristiky inteligentních ekosociálních vesnic a určit osvědčené postupy, na nichž mohou tvůrci rozhodnutí a venkovské komunity stavět budoucí strategie rozvoje*“.

Cíle pilotního projektu jsou vyjádřeny ve čtyřech různých tématech. První téma mapuje příležitosti a výzvy ve venkovských oblastech. Druhé téma navrhuje definici „inteligentních ekosociálních vesnic“, která slouží k vymezení hranic dalších dvou projektových témat. Třetí téma podrobně popisuje stávající praxi: 15 osvědčených postupů je identifikováno, popsáno a analyzováno. Čtvrté téma zkoumá cesty k rozvoji na inteligentní ekosociální vesnici: proces plánování, navrhování a vytváření koncepce chytrého venkova byl zkoumán u šesti vesnic, které projevíly zájem stát se „inteligentní ekosociální vesnicí“. Závěry byly představeny a projednány na závěrečném pracovním setkání uspořádaném v Evropském parlamentu ve dnech 21. a 22. února 2019.

Tato zpráva je strukturována podle čtyř témat pilotního projektu. Po popisu metodiky v kapitole 2 jsou v kapitole 3 uvedeny výsledky prvního tématu týkajícího se příležitostí a výzev, v kapitole 4 je představena definice vypracovaná v rámci druhého tématu, v kapitole 5 je uvedeno patnáct postupů analyzovaných v rámci třetího tématu a v kapitole 6 jsou analyzována zjištění týkající se čtvrtého tématu. Závěrečné pracovní setkání je uvedeno v kapitole 7 a závěry jsou shrnuty v kapitole 8.

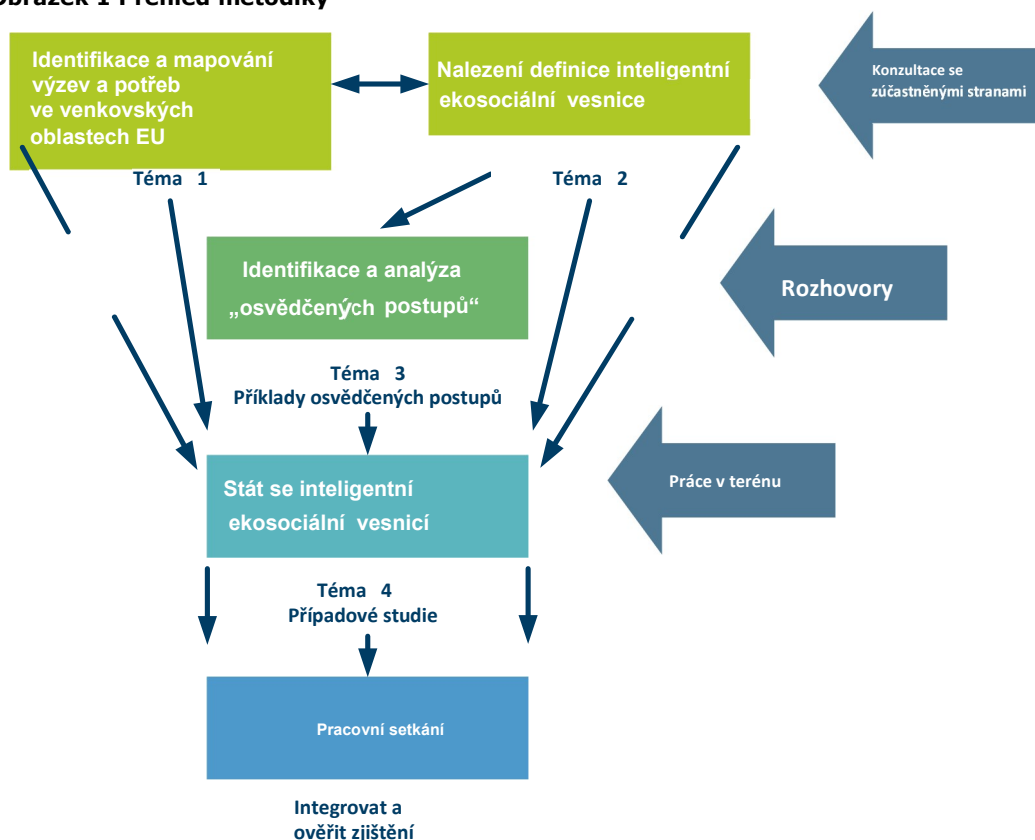
Obsah

ABSTRAKT	8
1 ÚVOD	9
2 METODIKA	10
3 EVROPSKÝ VENKOV: KONTEXT PRO ROZVOJ CHYTRÉHO VENKOVA.....	13
3.1 Přehled výzev a příležitostí pro rozvoj venkova	13
3.2 Chytrý venkov: přehled současné znalostní základny a politik	21
3.3 Mapování výzev a příležitostí	36
4 CO JE TO INTELIGENTNÍ EKOSOCIÁLNÍ VESNICE?	43
4.1 Kontext: současné iniciativy a dokumenty související s definicí	43
4.2 Výsledky první on-line konzultace	46
4.3 Výsledky pracovního setkání k nastavení definice.....	51
4.4 První návrh pracovní definice	53
4.5 Pracovní definice navržená ke konzultaci	54
4.6 Výsledky druhé on-line konzultace	55
4.7 Navrhovaná definice	60
5 AKTUÁLNÍ INICIATIVY: POUČENÍ Z OSVĚDČENÝCH POSTUPŮ	61
5.1 Přehled	61
5.2 15 osvědčených postupů pilotního projektu	64
5.3 Klíčová zjištění z osvědčených postupů	76
6 JAK SE STÁT INTELIGENTNÍ EKOSOCIÁLNÍ VESNICÍ: ZÍSKANÉ ZKUŠENOSTI Z PŘÍPADOVÝCH STUDIÍ	81
6.1 Přehled	81
6.2 Šest případových studií pilotního projektu	82
6.3 Hlavní zjištění z případových studií	92
7 PRACOVNÍ SETKÁNÍ: PILOTNÍ PROJEKT INTELIGENTNÍCH EKOSOCIÁLNÍCH VESNIC A BUDOUCNOST CHYTRÉHO VENKOVA	98
7.1 Hlavní výsledky pracovního setkání	98
8 ZÁVĚR	103
8.1 Hlavní zjištění pilotního projektu	103
8.2 Celkový závěr: úvahy o budoucím vývoji chytrého venkova	108
9 SEZNAM REFERENCÍ	110

2 Metodika

Celkový přístup ke studii vychází ze čtyř témat a je schematicky znázorněn na obrázku níže. Jednotlivá témata a vazby mezi nimi jsou podrobněji vysvětlena níže.

Obrázek 1 Přehled metodiky

Zdroj 1 Ecorys

Téma 1 identifikuje a mapuje výzvy a příležitosti ve venkovských oblastech EU. Na začátku byl proveden rozsáhlý přehled literatury o příležitostech a výzvách, kterým venkovské oblasti čelí. Ten byl následně upraven na základě spolupráce s klíčovými odborníky a řídicím výborem projektu, s cílem určit výběr „velkých výzev“ pro venkovské oblasti v Evropě. Výsledky jsou znázorněny v mapách a shromážděné informace a údaje jsou prezentovány na základě klastrování. Toto mapování poskytlo rámec, který zajistil rozmanitý výběr případových studií provedených v rámci tématu 4.

Popis činností provedených v rámci tématu 1 a jejich výsledky jsou uvedeny v kapitole 3 této zprávy.

Téma 2 se týká vypracování pracovní definice inteligentní ekosociální vesnice (dále „chytrý venkov“). Komplexní popis příslušných charakteristik a kritéria pro určení chytrého venkova byla stanovena kombinací stávajících znalostí, nedávného vývoje politik a iniciativ, jakož i názorů zúčastněných stran. Zavedli jsme participativní přístup, který je v souladu s obecnou zásadou zapojení zúčastněných stran zakotvenou v nedávných iniciativách, jako je konference Cork 2.0, pracovní metoda EIP-AGRI a tematické pracovní skupiny ENRD.

V průběhu projektu proběhly dvě otevřené konzultace, jejichž cílem bylo spolu s odborným pracovním setkáním shromáždit názory příslušných aktérů a vytvořit dohodnutou pracovní definici. Případové studie provedené v rámci pilotního projektu poskytly příležitost doplnit názory na definici ze zapojených vesnic.

Popis činností prováděných v rámci tématu 2 a jejich výsledky jsou uvedeny v kapitole 4 této zprávy.

Téma 3 se zaměřuje na identifikaci, analýzu a podávání zpráv o stávajících osvědčených postupech. Shromážděné informace pocházejí převážně z rozhovorů s klíčovými aktéry zapojenými do současných a probíhajících projektů chytrého venkova. Tyto poznatky umožnily upřesnit definici a poskytly základ pro určení hlavních aspektů, kterými je třeba se zabývat při provádění případových studií v rámci tématu 4.

Cílem tématu 3 bylo identifikovat, analyzovat a popsat přibližně 15 konkrétních příkladů inovativních iniciativ spadajících do koncepce chytrého venkova na základě kritérií stanovených v rámci tématu 2. Hlavními aspekty, na které se vztahovaly osvědčené postupy zjištěné v 15 cílových vesnicích, byly:

- identifikace inovativních řešení pro řešení výzev venkovských oblastí;
- rozmanitost venkovských oblastí;
- přístupnost k místním aktivům a jejich využívání v kombinaci s informačními a komunikačními technologiemi a dalšími technologiemi;
- možnost přístupu k financování a možnost identifikovat probíhající příležitosti/iniciativy;
- zapojení místního obyvatelstva do tvorby strategie místního rozvoje;
- identifikace nejvýznamnějších rozvojových příležitostí.

Kapitola 5 zprávy popisuje tyto osvědčené postupy a jejich význam pro koncepci chytrého venkova.

V **tematu 4** je uvedeno, jak bylo realizováno šest případových studií zaměřených na komunity, které se chtějí zapojit do chytrého venkova. Výběr případů podpořily informace shromážděné v rámci tématu 1 a 2 a prostřednictvím otevřených konzultací. Zohledňovala se zejména rozmanitost, a to jak z hlediska místních příležitostí a výzev, tak z hlediska přístupů komunit, které usilují o to, aby se staly součástí chytrého venkova. Na podporu spolupráce s místními komunitami byly provedeny návštěvy v terénu, včetně schůzek a pracovních setkání s hlavními aktéry v komunitě, s cílem zjistit hlavní potřeby a možnosti místních komunit pro realizaci jejich budoucího rozvoje. Přijatý participativní přístup vyžadoval značnou míru zapojení klíčových místních aktérů v každé případové studii. Dvěma zásadami našeho přístupu byly sociální propojení (pomoc při vytváření sítí s příslušnými aktéry) a spoluvytváření (účast místních zúčastněných stran).

Z pilotních případových studií (podrobněji popsanych v kapitole 6 této zprávy) vyplynuly tyto klíčové prvky:

- zapojení místního orgánu musí být zajištěno od samého počátku provádění případové studie, aby se předešlo nedorozuměním a v případě potřeby bylo možné provést rychlá adaptační opatření;
- omezený čas na realizaci případové studie (dva až tři měsíce od prvního kontaktu do druhé návštěvy) není dostatečný pro vytvoření vhodného participativního přístupu spojeného s cíli projektu, pokud tento přístup ještě není zaveden;
- mezi oběma návštěvami je třeba vynaložit velké a časově náročné úsilí při plnění „domácích úkolů“;
- sdílení informací a zapojení zúčastněných stran je obtížné, pokud chybí důkladná znalost místní situace a existujících komunitních sítí nebo iniciativ;
- je nezbytné zapojit místní kontaktní osobu, která musí být důkladně obeznámena s cílem pilotního projektu, s požadovanou prací a s místní situací; kontaktní osoba by navíc měla mít dobře zavedené a trvalé vztahy s místním úřadem.

S ohledem na výše uvedené body jsme přizpůsobili a upravili metodiku používanou v praxi, přičemž jsme vycházeli z:

- zjednodušeného přístupu zaměřeného spíše na praktické činnosti než na hypotetické scénáře;
- individuálního přístupu (i když je postaven na společném rámci) založeném na úrovni vyspělosti vesnice, zkušenostech obyvatel, jejich kapacitě a celkových rozvojových cílech;
- zhodnocení a uznání místních zkušeností a minulých a probíhajících aktivit jako základu pro budoucí rozvoj (a pro určení rozvojových oblastí);
- analýzy SWOT zaměřené zejména na hlavní oblasti rozvoje, které byly identifikovány v rámci pilotního projektu;
- navázání přímých kontaktů s místním úřadem (nebo vedoucími projektu/komunity), aby bylo zajištěno, že cíle projektu, zejména realizace případové studie, jsou jasné a dohodnuté;
- účinnějšího shromažďování informací, což snižuje čas a zdroje potřebné k provádění činností „domácí práce“ mezi dvěma návštěvami.

Popis činností prováděných v rámci tématu 4 a jejich výsledky jsou uvedeny v kapitole 6 této zprávy.

Posledním prvkem pilotního projektu bylo závěrečné pracovní setkání (viz kapitola 7). To poskytlo příležitost zdůraznit jak stávající osvědčené postupy, tak zkušenosti z případových studií. Tím, že pracovní setkání poskytlo fórum pro interakci mezi aktéry zapojenými do správy chytrého venkova nebo příslušných klíčových iniciativ, jakož i odborníky na vysoké úrovni a zástupce na evropské úrovni (Evropský parlament a Evropská komise), přineslo značnou dodatečnou hodnotu výsledkům pilotního projektu.

3 Evropský venkov: kontext pro rozvoj chytrého venkova

Tato kapitola provádí komplexní mapování výzev a příležitostí ve venkovských oblastech EU. Přehled literatury spolu s konzultacemi s odborníky umožnil vytvořit databázi různých ukazatelů, aby bylo možné zmapovat „velké výzvy“, kterým venkovské oblasti v současnosti čelí.

Struktura kapitoly je následující: V části 3.1 je uveden přehled výzev a příležitostí rozvoje venkova, v části 3.2 přehled současných poznatků o chytrém venkově a v části 3.3 zmapování výzev a příležitostí venkovských oblastí v EU.

3.1 Přehled výzev a příležitostí pro rozvoj venkova

Pokusy expertů charakterizovat rozvojové vzorce venkovských regionů pro Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD, 2016a) odhalují různorodé vzorce, i když většina rozdílů může souviset s jejich blízkostí k městům nebo městským regionům.

OECD vypracovala trojí typologii venkovských regionů podle potenciální míry interakce mezi venkovskými a městskými oblastmi:

- Venkovské oblasti uvnitř funkční městské oblasti jsou nedílnou součástí zóny dojíždění do městských center a jejich rozvoj je plně integrován s rozvojem městských oblastí.
- Venkovské regiony v blízkosti funkční městské oblasti nejsou součástí trhu práce města, ale dochází mezi nimi k tokům zboží, environmentálních služeb a dalším ekonomickým transakcím.
- Odlehlé venkovské regiony jsou vzdálené od městských oblastí a jejich růst vychází z absolutních a komparativních výhod, dobrého napojení na export – zpravidla výstupy primárních činností, např. cestovní ruch, potravinářské výrobky.

Každá kategorie pak byla spojena s konkrétními výzvami a příležitostmi, aby bylo možné navrhnout účinnější cílené politiky (viz tabulka 1).

Tabulka 1 Výzvy a příležitosti ve venkovských oblastech podle OECD (2016a)

	Výzvy	Příležitosti
Venkovské oblasti v rámci funkční městské oblasti	• Poskytování služeb, protože služby se soustřeďují v hlavní oblasti • Přizpůsobení dovedností požadavkům trhu práce • Řízení politiky využívání půdy • Udržování identity venkova	• Zachycení přínosů městských oblastí a zamezení negativních dopadů
	Výzvy	Příležitosti
Venkovské regiony v blízkosti funkční městské oblasti	• Soupeření o půdu a krajinu mezi různými aktivitami • Konflikty vizí mezi starousedlíky a novými obyvateli	• Potenciál přilákat obyvatele s vysokými příjmy • Relativně snadný přístup k vyspělým službám a městské kultuře • Dobrá dopravní dostupnost
Vzdálené venkovské oblasti	• Omezená konektivita a velké vzdálenosti zvyšují náklady na služby • Příliš úzce specializované ekonomiky podléhající cyklickým krizím	• Absolutní výhoda v produkci přírodních zdrojů • Atraktivní pro firmy, které nepotřebují časté interakce s městy • Dodávky z jedinečných prostředí

Podrobnější informace o těchto výzvách a příležitostech jsou uvedeny v diskusi níže v podkapitolách 3.1.2 (Současné výzvy v evropských venkovských oblastech) a 3.1.3 (Současné výzvy v evropských venkovských oblastech) 3.1.3 (Možnosti rozvoje).

Pro statistické účely OECD v roce 2011 navrhla rozlišovat tři hlavní kategorie venkovských oblastí (Regionální typologie OECD, červen 2011):

- Převážně venkovský region: venkovské obyvatelstvo tvoří 50 % nebo více z celkového počtu obyvatel.
- Smíšený region: podíl venkovského obyvatelstva se pohybuje mezi 20 a 50 % celkového počtu obyvatel. Region, který byl podle výše uvedených kritérií klasifikován jako převážně venkovský, se stává smíšeným regionem, pokud se v něm nachází město s více než 200 000 obyvateli, kteří tvoří alespoň 25 % obyvatel regionu;
- Převážně městský region: venkovské obyvatelstvo tvoří méně než 20 % celkového počtu obyvatel. Region, který byl podle výše uvedených kritérií

klasifikován jako smíšený, se stává převážně městským regionem, pokud se v něm nachází město s více než 500 000 obyvateli, kteří tvoří alespoň 25 % obyvatel regionu.

Tato klasifikace byla použita na územní úrovni 3 (TL3), která v nomenklatuře EU odpovídá NUTS 3. V této analýze bereme v úvahu nejen převážně venkovské regiony, ale také smíšené regiony.

3.1.1 Přístupy k rozvoji venkova

Politiky rozvoje venkova se výrazně změnily, od typických zemědělských a výrobních dotačních programů minulosti k investičním strategiím, které podporují konkurenceschopnost ve venkovských oblastech. Tento posun koresponduje s přijetím koncepčního rámce „nového paradigmatu venkova“, který prosazuje OECD (OECD, 2006). Tím se jednak uznávají velmi rozmanité a složité socioekonomické systémy venkovských regionů, ale také existence mnoha aktiv v těchto regionech s nízkou hustotou obyvatelstva, která mohou a měla by být využívána endogenně, s využitím perspektivy zdola nahoru.

Jejich názor byl, že venkovské oblasti v blízkosti městských regionů nebudou nevyhnutelně úspěšnější; dynamické venkovské regiony spíše prosperují na základě dobrého spojení a vzájemné kooperaci s městy – často zprostředkované informačními a komunikačními technologiemi – které dokázaly využít. Současné úvahy se zaměřily na konkrétní mechanismy pro provádění účinných politik a postupů v oblasti venkova, což vyústilo ve strategii nazvanou „Politika venkova 3.0“, která byla schválena v roce 2015 (OECD, 2016b).

Vzhledem k tomu, že sektor služeb v EU nyní představuje největší souhrnný podíl příjmů a zaměstnanosti, čelí venkovské oblasti zvláštní výzvě v podobě relativně vysokých nákladů na poskytování služeb. Tyto náklady jsou dány několika faktory, zejména dostupností, nízkou úrovní a hustotou obyvatelstva, demografickým stárnutím, snižováním dotací, rostoucí rozmanitostí a omezeným počtem poskytovatelů služeb. Mají-li venkovské komunity hrát v budoucnu významnou roli v našem hospodářství, je důležité stanovit optimální úroveň poskytování služeb v každém regionu. Rozšíření a zkvalitnění ICT připojení ve venkovských regionech vytvořilo příležitosti pro efektivnější poskytování široké škály služeb občanům i podnikům. Přeměna těchto příležitostí ve zlepšení sociálních, ekonomických a environmentálních životních podmínek je hlavním úkolem programu Politika venkova 3.0.

Na evropské úrovni byla politika soudržnosti zahájena v roce 1988 jako přímé pokračování „Cíle 92“ – projektu dokončení jednotného trhu a institucionální reformy Jednotného evropského aktu. Návrh na integraci všech stávajících evropských fondů (EZOZF, EDRF a ESF¹) pro strategie regionálního rozvoje zaměřené na další snižování regionálních nerovností vycházel z argumentů Tommasa Padoa-Schioppa (Padoa-Schioppa, 1987), který byl pověřen doplněním dnes již všeobecně známé zprávy o nákladech „neevropanství“ a přínosech jednotného trhu, kterou vypracoval tým Paola Cecchiniho (Cecchini (spoluautor), 1989). Padoa-Schioppa ve své zprávě poukázal na rizika pokračování tržní integrace bez souběžného pokroku v oblasti

¹ Evropský zemědělský orientační a záruční fond (EZOZF), Evropský fond pro regionální rozvoj (EDRF), Evropský sociální fond (ESF).

makroekonomické stability a přerozdělování příjmů. Vzhledem k (tehdy) omezené geografické mobilitě Evropanů volal po specifické formě přerozdělování prostřednictvím rozpočtové solidarity: v jiných historických obdobích mobilita rychle absorbovala socioekonomické rozdíly mezi regiony v dané oblasti volného obchodu (v 19. století v Německu nebo například v současnosti v Severní Americe). V tomto případě se však jako pravděpodobnější jeví přetrvávající nebo ještě větší rozdíly na národní nebo regionální úrovni – navzdory otevření státních hranic (Krugman, 1987). Padoa-Schioppa dospěl k závěru, že je třeba rovnoměrně rozdělit přínosy z efektivity prostřednictvím specifických mechanismů a že je třeba přijmout politiky na podporu růstu v znevýhodněných regionech a u skupin obyvatelstva, aby všichni – jak regiony, tak sociální skupiny – přijali výkyvy, které program jednotného trhu jistě vyvolá.

Dlouhodobým cílem Jacquese Delorse byla také integrace tří fondů na podporu územního rozvoje. Jeho cílem bylo efektivněji využívat evropské finanční prostředky na podporu konkrétních projektů, které uspokojují socioekonomické potřeby ve městech nebo venkovských oblastech, a nikoli doplňovat národní politiky (Delors, 1979). Tehdy představil vytvoření politiky soudržnosti jako „doprovodnou politiku“, která má posílit solidaritu mezi členskými státy tím, že se zaměří na solidaritu mezi regiony nebo jinými oblastmi, které mají společné sociální a hospodářské charakteristiky. Cílem regionální politiky EU bylo vytvořit dynamický konvergenční mechanismus rozšířením rozsahu vnitroevropské solidarity nad rámec jejích tradičních forem², a „přestat považovat nástroje Společenství za součásti systému finančních kompenzací“ (Delors, 1992). Aby se maximalizovaly účinky fondů EU pro méně rozvinuté regiony, podléhala politika soudržnosti poměrně přísným pravidlům, která byla zachována a dokonce posílena s každým novým programovým obdobím – tj. víceleté programování, spolufinancování víceúrovňovými veřejnými orgány, partnerství, koncentrace, hodnocení a další (Jouen & La Documentation française, 2011).

V prvních letech tedy jednotný trh přinesl dobré výsledky nejen v oblasti růstu a zaměstnanosti v zemích tehdejší EU-12, ale také v oblasti hospodářské výkonnosti příjemců strukturálních fondů. Tento úspěch byl vysvětlován různě. Někteří odborníci zpochybnili příčinnou roli strukturálních fondů a poukázali na jejich malou výši ve srovnání s jinými národními fondy a na rozsáhlý dopad jiných odvětvových nebo národních politik na různé regiony (Sala-i-Martin, 1996). Jiní výzkumníci naopak zdůrazňují kvalitativní a kvantitativní pákový efekt, který tyto evropské nástroje financování poskytují (Tödtling-Schönhofner a ÖIR, 2007). Hodnotitelé programů regionálního rozvoje obecně považují vstup na jednotný trh za rozhodující faktor při vytváření nových exportních příležitostí pro méně rozvinuté země a regiony. Odstranění hranic mezi těmito oblastmi také zvýšilo dovoz, částečně díky tokům vytvořeným velkými rozvojovými projekty spolufinancovanými ze strukturálních fondů, ale zejména díky zvýšení kupní síly domácností a domácí spotřeby (Baudet-Michel a Peyrony, 2003).

² Jedná se o solidaritu mezi sociálními kategoriemi, která je obvykle v kompetenci členských států, což se projevilo v důsledku krize v USA (Rooseveltův New Deal) a v poválečné Evropě (vytvoření systémů sociálního zabezpečení)

3.1.2 Současné výzvy v evropských venkovských oblastech

Radikální změny při rozvoji chytrého venkova nejčastěji vyvolávají problémy vyplývající ze socioekonomického kontextu nebo z přístupu k přírodním zdrojům. Lepší pochopení faktorů, které mohou podpořit nebo ztížit přechod od tradičních vesnic ke statusu chytrého venkova, začíná jasnou identifikací hlavních problémů, které ovlivňují venkovské oblasti v Evropě. Tyto problémy jsou všeobecně známé a byly zdokumentovány v mnoha politických zprávách a výzkumných dokumentech (viz například Eurostat, 2017b; OECD, 2016a).

Je však důležité připomenout, že vzhledem k jejich různorodosti nejsou všechny venkovské oblasti postiženy některými z nich nebo dokonce všemi výše uvedenými problémy. Jak již bylo popsáno, jsou značně ovlivněny svou relativní odlehlostí (nebo naopak blízkostí městských oblastí).

Demografické změny: úbytek obyvatelstva a stárnutí populace

Jednou z hlavních výzev jsou demografické změny na venkově. Ačkoli existují výjimky, v mnoha venkovských oblastech dochází v důsledku stárnutí populace k trvalému úbytku obyvatelstva a demografickému posunu. Jejimi příčinami jsou prodlužující se průměrná délka života a v mnoha členských státech EU míra porodnosti pod hranici generační obnovy (Jentsch & Shucksmith, 2017).

Tato situace je pro odlehlé venkovské oblasti v mnoha ohledech problematická. Zvýší se potřeba základních služeb přizpůsobených stárnoucí populaci, jako je zdravotnictví, dlouhodobá péče a systémy sociální péče. Jak tvrdí Rechel a kol., 2013, tento všudypřítomný obecný společenský trend naznačuje potřebu integrovaného přístupu, který by pomohl lidem zůstat zdravými a aktivními ve stáří, včetně vytvoření politik na podporu starších pracovníků. Současně ve východní Evropě a pobaltských členských státech mnoho mladých lidí migruje do měst kvůli vnímané nedostatečné atraktivitě jejich regionu, která souvisí například s odlehlostí, nedostatkem aktivit, nízkou mobilitou a omezenými pracovními trhy (Eurostat, 2017b). Na druhou stranu současná uprchlická krize je pro venkovské oblasti EU výzvou, aby integrovaly mladé lidi a rodiny do své komunity (ENRD, 2016). Proto je také velmi důležitá potřeba přizpůsobených služeb pro mladé lidi a rodiny, protože cílem politik je vyvážená věková struktura obyvatelstva.

Nedostatečná infrastruktura a základní služby

Obecněji řečeno, velkým problémem ve venkovských oblastech je úpadek nebo dokonce absence základních služeb. Většina služeb je v okrajových oblastech nedostatečná a špatně dostupná: kromě zdravotnictví a školství je infrastruktura na místě většinou nedostupná, což se týká i dopravních prostředků do městských center, odkud se lze dostat ke službám, kde existují. Tento jev úzce souvisí s demografickým vývojem. Když se počet obyvatel sníží, přestane existovat kritické množství, které by ospravedlňovalo poskytování služeb a infrastruktury ze strany státu. To vede k tomu, co OECD nazývá „kruhem upadajících venkovských regionů“ (OECD, 2006). Dalším důvodem zaostávání kvality a kvantity služeb ve venkovských oblastech je skutečnost, že poskytování služeb ve městech je spíše normou. Nové technologie nejsou vždy přizpůsobeny venkovským oblastem, a proto je k jejich přijetí zapotřebí místních dovedností a znalostí (Esparcia, 2014).

Pokud jde konkrétně o digitální infrastrukturu, v roce 2003 měli lidé žijící ve venkovských oblastech ve většině členských států EU minimálně každodenní přístup k internetu (Wilthagen & Tros, 2004). Od té doby bylo dosaženo určitého pokroku, ale v roce 2017 mělo přístup k internetu nové generace stále jen 40 % venkovských domácností, zatímco v EU to bylo 76 % domácností (Evropská komise, 2017e). Navíc ne všechny evropské země mají inteligentní síť pro pravidelné dodávky elektřiny, která je základem pro přístup k internetu. Tato digitální propast na venkově vytváří nerovnosti, pokud jde o konektivitu a přístup k informacím, znalostem a službám (DiMaggio a kol., 2001). Venkovské oblasti se potýkají se značnými překážkami, které omezují přístup k vysokorychlostním širokopásmovým službám, což v důsledku zpomaluje digitalizaci činností, omezuje přístup k online službám a vede k prohlubování rozdílů v konektivě mezi zaostávajícími venkovskými oblastmi a metropolitními oblastmi (Warren, 2007).

Ekonomické příležitosti a atraktivita trhu práce

Dalším významným problémem v celé Evropě, zejména ve venkovských oblastech a ještě více v okrajových regionech, je nedostatek pracovních míst. Evropská agenda 2020 pro nové dovednosti a pracovní místa upřednostňuje zlepšení flexibility zaměstnanců a uznává také jejich potřebu jistoty a přizpůsobení dovedností (kombinace známá jako „flexicurity“ (Copus a kol., 2006; SEGIRA, 2010). Míra nezaměstnanosti se však liší mezi severními a západními členskými státy a východními členskými státy. Ve venkovských oblastech zemí východní Evropy je zaměstnanost v primárním sektoru vyšší (více než 25 %), což svědčí o podzaměstnanosti (Eurostat, 2017b) a nedostatku alternativních pracovních příležitostí (ESPON, 2012).

Zranitelnost vůči změně klimatu

Dalším důležitým problémem, který se neúměrně dotýká venkovských oblastí, je změna klimatu, protože tyto oblasti jsou mnohem více než metropolitní oblasti závislé na činnostech založených na přírodních zdrojích: zemědělství, lesnictví a rybolovu. Zvláště ohrožené jsou alpské oblasti a jižní Evropa. To sice vyvolalo povědomí o potřebě vypracovat vhodné reakce na místní úrovni, ale zaostávající venkovské oblasti jsou bržděny nižší adaptační kapacitou (Esparcia, 2014). V důsledku toho se předpokládá, že změna klimatu bude mít na těchto územích nepříznivější dopad na územní soudržnost.

Využívání nových technologií a nedostatečně rozvinutý lidský a sociální kapitál

Správa venkovských oblastí je neúčinná, pokud jde o předávání znalostí venkovskému obyvatelstvu, které je potřebuje pro zakládání a rozvoj nových způsobů podnikání. Hlavní výzvou je vytvoření účinných sítí s dostatečnými zdroji pro výzkum a vývoj, které by podpořily zavádění sociotechnických inovací. V tomto procesu hraje významnou roli adaptační kapacita venkovských komunit na místní úrovni.

Adaptační schopnost, spolu s neméně důležitými rysy, jako jsou inovace a podnikavost, je silně spojena se silou lidského a sociálního kapitálu (Dakhli a De Clercq, 2004; Esparcia, 2014; Lee, Florida a Gates, 2010).

OECD definuje lidský a sociální kapitál jako:

- „znalosti, dovednosti, kompetence a vlastnosti, které jsou obsaženy v jednotlivcích a které usnadňují vytváření osobního, sociálního a ekonomického blahobytu“ (Keeley a OECD, 2007a, s. 29);
- „sítě spolu se sdílenými normami, hodnotami a porozuměním, které usnadňují spolupráci v rámci skupin nebo mezi nimi“ (Keeley a OECD, 2007b, s. 103).

Místní lídři – nebo také *šampioni* – mohou díky svému rozvinutému lidskému a sociálnímu kapitálu pomoci rozvíjet úspěšné občanské iniciativy na venkově a jsou hybnou silou své komunity (Coakes a Smith, 2007; Wiseman, 2006). Vytvářejí nové vazby a umožňují přístup k příslušným výzkumným a inovačním sítím.

Zlepšení dynamiky vyžaduje také účinnější posílení postavení žen a mladých lidí a účinnou podporu podnikání v tradičních venkovských oblastech i v nových odvětvích hospodářství (Salemink a kol., 2017b, s. 558). Téměř ve všech členských státech jsou však rozdíly v míře zaměstnanosti žen a mužů vyšší ve venkovských než městských oblastech. Situace žen s nízkou úrovní vzdělání je obzvláště nepříznivá ve venkovských oblastech (Evropská komise, 2008). Kromě nedostatku dovedností je další překážkou sociokulturní vnímání, zejména ve venkovských oblastech rozvojových zemí (OECD, 2018). Ženy se totiž potýkají se specifickými obtížemi vyplývajícími z genderových stereotypů, slabších sítí kontaktů a nedostatku vzorů. To může mít nepříznivý dopad na míru podnikání žen, které je považováno za důležitou hnací sílu hospodářského růstu. Ženy tvoří méně než třetinu samostatně výdělečně činných osob v Evropské unii (OECD a Evropská unie, 2017).

Rozdíly mezi muži a ženami jsou obzvláště markantní v oblasti informatiky a ICT. V roce 2015 tvořily ženy pouze 30 % absolventů terciárního vzdělávání v přírodních, technických a informačních a komunikačních vědách a podíl žen mezi absolventy terciárního vzdělávání v oblasti počítačových věd byl ještě nižší (OECD, 2017b). V důsledku toho existují velké rozdíly mezi muži a ženami, pokud jde o odborníky na informační a komunikační technologie: v zemích OECD je 5,5 % mužů specialistů na ICT, ale pouze 1,4 % žen (OECD 2017a). Obecněji řečeno, ženy jsou v přístupu k informačním a komunikačním technologiím a v jejich efektivním využívání značně znevýhodněny. Rozdíly mezi muži a ženami jsou zejména v rozšíření internetu a také ve vlastnictví a používání mobilního telefonu. Ženy, které jej vlastní, jej používají spíše k méně složitým úkolům než muži.

3.1.3 Možnosti rozvoje

Navzdory rozsáhlým problémům, kterým čelí, mají venkovské oblasti různorodá a významná nevyužitá aktiva (sociální a přírodní kapitál, vazby mezi venkovem a městy, analýza územního plánování, dobrá správa věcí veřejných, zapojení žen a mládeže). Tyto rozšířené potenciální rozvojové příležitosti by mohla podpořit strategie inteligentního růstu a související radikální změny, počínaje přístupem k širokopásmovému připojení a digitalizací.

Širokopásmový přístup

V tomto procesu nabízejí nové technologie spojené s širokopásmovým přístupem nové příležitosti, jako je digitalizace činností a služeb. Studie ukazují,

že zavádění informačních a komunikačních technologií zlepšuje životy venkovských komunit. Jak uvádí Saleminck a kol.: „vysokorychlostní širokopásmové připojení je považováno za nezbytný předpoklad pro přístup lidí ke vzdělávání a informacím, elektronickému zdravotnictví, rekreačním účelům a podnikatelským a (zemědělským) obchodním aktivitám“ (2017b, s. 558). Správný širokopásmový přístup by mohl pomoci překonat problémy způsobené odlehlostí venkova, zvýšit rozsah připojení a pomoci budovat mosty s ostatními regiony.

Kromě toho „ICT mají silný potenciál pro posílení postavení žen, protože umožňují přístup k informacím a znalostem nad rámec běžných prostředků (Evropský parlament a Reintke, 2016, s. 6). Pro rovnost žen a mužů i pro evropskou ekonomiku je zásadní zajistit rovné zapojení žen v digitálním věku“ (Iclaves S.L a kol., 2018). Ve venkovských a odlehlých oblastech by digitalizace a změny v organizaci práce mohly poskytnout příležitost k podpoře zaměstnanosti a podnikání žen, protože podniky ve venkovských oblastech mají potíže s hledáním dostatečně kvalifikované místní pracovní síly. Vzhledem k tomu, že „zaměstnání je stále flexibilnější a vyznačuje se „likviditou“ (OECD, 2017), mohly by různé typy pracovních smluv – např. smlouvy na částečný úvazek, samostatná výdělečná činnost atd. – umožnit ženám, a zejména matkám, realizovat větší flexibilitu v organizaci jejich života. Také digitalizace, která umožňuje práci na dálku, pomáhá ženám zapojit se do trhu práce.

Veřejné statky a služby v oblasti životního prostředí

Venkovské komunity jsou jako správci krajiny poskytovateli veřejných statků a služeb v oblasti životního prostředí, které se týkají především biologické rozmanitosti, půdy, vody, obnovitelné energie a opatření v oblasti klimatu. Existuje potenciál pro maximální využití místních zdrojů a jejich využití k posílení interakcí s ostatními regiony (Lindskog, 2004).

Diverzifikace venkovské ekonomiky a propojení měst a venkova

Diverzifikace ekonomiky s cílem snížit závislost na zemědělském sektoru by mohlo být dosaženo například prostřednictvím koncepce bioekonomiky, zaváděním principů oběhového hospodářství (např. prostřednictvím krátkých potravinových řetězců) a stříbrné ekonomiky³ cestovního ruchu. Diverzifikace nabízí prostor pro současný rozvoj hospodářských vazeb mezi venkovem a městy, které posilují pracovní trhy a nabízejí více příležitostí pro mladé lidi na venkově (Marsden, 2009). Přínosné propojení s funkčními městskými oblastmi má mimo jiné vliv na zaměstnanost, služby a rozvoj infrastruktury.

Přístupy založené na místě a zdola nahoru

Jak je zdůrazněno ve zprávě Barca i ve výsledcích konference Cork 2.0, tyto příležitosti lze nejlépe využít prostřednictvím přístupů k místnímu rozvoji založených na místě a zdola nahoru. V tomto ohledu se ukázalo, že využívání nástrojů politiky komunitně vedeného místního rozvoje, jako je LEADER, má mnohostranné dopady. Hlavní otázkou, která v této souvislosti vyvstává, však je, jak propojit iniciativy přijaté na celostátní a regionální úrovni s úrovní místní.

³ „Stříbrnou ekonomiku“ lze definovat jako ekonomické příležitosti vyplývající z veřejných a spotřebitelských výdajů v souvislosti se stárnutím populace a specifickými potřebami obyvatel ve věku nad 50 let.

3.2 Chytrý venkov: přehled současné znalostní základny a politik

3.2.1 Úvod do chytrého venkova

Definice „chytrý venkov“ ve studii

V souladu s definicí použitou v Akci EU pro chytrý venkov „koncepte chytrý venkov zahrnuje lidská sídla ve venkovských oblastech i okolní krajinu“ (Evropská komise, 2008; Hoggart, Black a Buller, 2014), velikost území není *sama o sobě* dána a v praxi se předpokládá, že se značně liší.

„Vesnice“ jako taková není přesně definovanou správní jednotkou podle evropského práva, ani není definovanou jednotkou v členských státech. Vesnici může být celá obec, nebo jen její část, a to i velmi malá. Slučování obcí bylo v průběhu času podporováno regionálními a celostátními orgány s cílem sdružit zdroje a snížit režijní náklady na poskytování veřejných služeb. Obce, které nemají vlastní „radnici“, však mohou iniciovat projekty chytrého venkova.

V této studii jsou použity flexibilní hranice pro zvážení rozsahu „vesnice“, která zahrnuje všechny formy „živé venkovské komunity“ s fungující strukturou řízení schopnou definovat a realizovat strategické projekty založené na inteligentních principech, které nutně zahrnují silné prvky související s místním ekonomickým a sociálním rozvojem.

V důsledku toho nelze a ani by nemělo být navrženo žádné formální vymezení, ani se nerozlišuje mezi různými územními celky, mezi něž patří obce, „společenství obcí“, jak je definuje francouzský zákon, správní obvody v mnoha zemích, které sdružují několik obcí, národní nebo regionální parky, které rovněž sdružují několik obcí, regiony LEADER a také „živá území“, která mohou existovat z historických důvodů nebo mohou vzniknout, aby převzala vedení v určitém projektu.

Přechod od koncepte inteligentní specializace K4G k integrované akci EU pro chytrý venkov

Koncepte inteligentní specializace se poprvé objevila v Evropské unii (EU) prostřednictvím skupiny odborníků „Znalosti pro růst“ (K4G), kterou v roce 2005 založil bývalý evropský komisař pro vědu a výzkum Janez Potočnik. Úkolem této skupiny K4G bylo navrhnout politický program pro zvýšení tempa evropského hospodářského růstu. V reakci na to vytvořili koncepční rámec „inteligentní specializace“, který byl od té doby postupně začleněn do hlavních evropských politik a iniciativ (Foray, David a Hall, 2009; Leoncini, 2016).

Příkladem může být strategie EU „Evropa 2020“, která určuje orientaci politik pro současné desetiletí. Koncepte inteligentní specializace se významně promítla přímo do „inteligentního růstu“ jako hlavní zásady hospodářského úspěchu. To se projevilo ve třech stěžejních iniciativách: „Unie inovací“ pro rozvoj ekonomiky založené na znalostech a inovacích se zaměřením na výzkum a vývoj a inovační politiku; „Mládež v pohybu“ zaměřená na mladé lidi a podporující mobilitu studentů a stážistů; a „Digitální agenda pro Evropu“ pro zvýšení vysokorychlostní internetové infrastruktury a širokopásmového přístupu (Evropská komise, 2010). V roce 2011 EU spojila předchozí myšlenky o inteligentní obci se zavedenou koncepcí inteligentního města (Lindskog, 2004) a zahájila iniciativu Inteligentní města a obce, která se následně vyvinula

v iniciativu [Evropské inovační partnerství pro inteligentní města a obce \(EIP-SCC\)](#). Manville a kol. (2014) ve studii zadané EU zjistili, že největší celkový počet inteligentních měst se nachází ve Spojeném království, Španělsku a Itálii; v poměru k počtu obyvatel jsou zeměmi s největším výskytem inteligentních měst Itálie, Rakousko, Dánsko, Norsko, Švédsko, Estonsko a Slovinsko.

Rozsah hlavních strategií, které přispívají k šíření chytrého venkova, je velmi široký a očekávané dopady těchto podpůrných politik jsou značné. Tyto naděje jsou většinou založeny na pozitivních a konkrétních výsledcích obcí a metropolitních oblastí, které již zavedly politiky na podporu takového inteligentního rozvoje. Takové výsledky slouží jako pilotní projekt pro širší uplatnění nebo dokonce model pro zobecnění dynamiky inteligentní specializace (Evropská komise, 2008; Hoggart a kol., 2014).

Na základě zkušeností z počátků rozvoje inteligentních měst a rozšíření koncepce inteligentních měst na venkovské oblasti se koncem roku 2000 začaly přehodnocovat modely a postupy rozvoje venkova. Začalo to zaměřením na „inteligentní regiony“ na úrovni OECD, které bylo převzato na evropské úrovni (téma se poprvé objevilo v roce 2011 ve strategii EU 2020) a na národní úrovni některými průkopnickými členskými státy, mimo jiné Itálií, Francií, Španělskem, Nizozemskem a Finskem. Od té doby byla začleněna do několika politických iniciativ EU, jako je např. zřízení [Úřadu pro kompetence v oblasti širokopásmové připojení \(BCO\)](#), [Strategie výzkumu a inovací pro inteligentní specializace \(RIS3\) zhmotněná v rámci platformy S3 \(S3P\)](#) vyvinuté v roce 2015 Společným výzkumným střediskem (JRC), a uplatnění v politice soudržnosti jako součást iniciativy Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR) na rozvoj „inteligentních regionů“. Digitální agendu EU podporují i další fondy, například Evropský fond pro strategické investice.

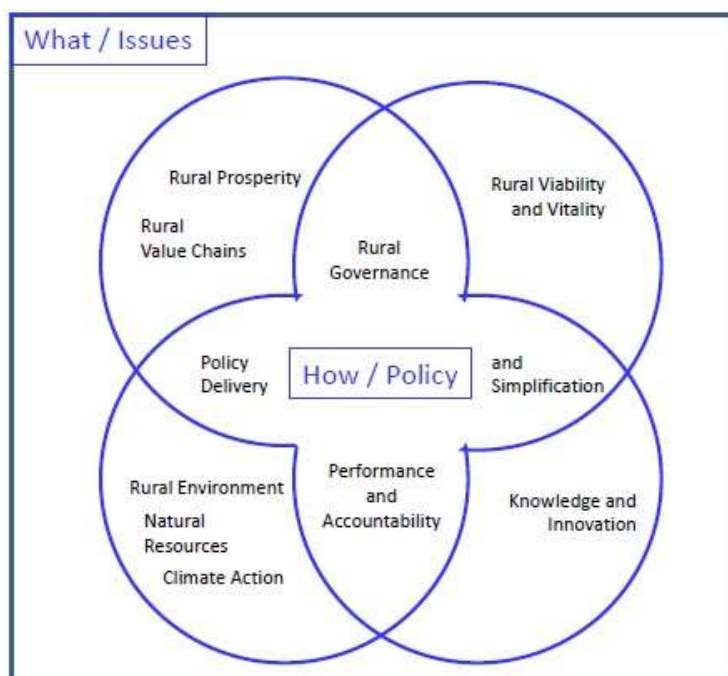
Nedávná aplikace RIS3 na potraviny a zemědělství představovala první pokus o přenesení koncepce inteligentních měst do venkovských komunit. [Platforma inteligentní specializace pro zemědělsko-potravinářské odvětví \(S3P Agri\)-food](#) začala v roce 2016 vyvíjet přístupy a nástroje k zavádění strategií inteligentní specializace ve venkovských oblastech. S využitím koncepce „virtuózního quadruple helix“ identifikovala iniciativy a vytvořila partnerství mezi regiony, která v zásadě usnadňují rozvoj nových hodnotových řetězců prostřednictvím propojení regionálních inovačních ekosystémů a jejich aktérů v konkrétních investičních oblastech S3. Klíčovým bodem této transpozice je důraz na využití odborných znalostí a průmyslových dovedností v rámci regionálního inovačního ekosystému, a to na základě víceúrovňových přístupů k experimentálnímu rozšíření a posílení regionálních inovačních ekosystémů (Ciampi Stancova a Cavicchi, 2017).

Současně Evropská síť pro rozvoj venkova (ENRD) zřídila [„Inteligentní a konkurenceschopné venkovské oblasti“ jako jednu z tematických pracovních oblastí](#) pro programové období 2014–2020. Tato oblast je rozvíjena prostřednictvím tří souvisejících tematických pracovních skupin (dodavatelské řetězce potravin a nápojů, venkovské podniky a chytrý venkov). Tematická skupina „chytrý venkov“ začala pracovat v září 2017. Zaměřuje se na způsoby oživení služeb na venkově prostřednictvím digitálních a sociálních inovací a zkoumá, jak lze zlepšit služby na venkově, jako je zdravotnictví, sociální služby, vzdělávání, energetika, doprava a maloobchod, pomocí nástrojů

informačních a komunikačních technologií (ICT) a komunitně vedených akcí a projektů. Rovněž přezkoumává, jak nejlépe využít programy rozvoje venkova (PRV) k podpoře tohoto procesu (Evropská síť pro rozvoj venkova, 2017a). Tematická skupina ENRD pro chytrý venkov poskytla v roce 2019 řadu velmi relevantních publikací a letáků. Cílem je zvýšit povědomí skupin LEADER/CLLD (komunitně vedeného místního rozvoje) o možnostech financování prostřednictvím různých evropských, regionálních a místních podpor a ukázat přínosy a pozitivní dopady takových iniciativ. Všechny důležité a aktuální informace o činnosti platformy jsou k dispozici na [stránkách ENRD Chytrý venkov](#).

Všechny tyto iniciativy posílila konference o rozvoji venkova Cork 2.0, která se konala v roce 2016. Na základě dialogu mezi odborníky na venkov a odborníky z praxe vznikl komplexní, participativní seznam konkrétních výzev, kterým venkovské oblasti čelí, obsažený v desetibodovém programu pro budoucí opatření (viz obrázek 2).

Obrázek 2 Vztahy mezi 10 cíli stanovenými na konferenci o rozvoji venkova v Corku

Zdroj 2 Evropská unie, 2016

What / Issues	Co / Problémy
How / Policy	Jak / Politika
Policy Delivery and Simplification	Poskytování a zjednodušování zásad
Rural Governance	Správa venkova
Performance and Accountability	Výkonnost a odpovědnost
Rural Prosperity	Prosperita venkova
Rural Value Chains	Venkovské hodnotové řetězce
Rural Viability and Vitality	Životaschopnost a vitalita venkova
Knowledge and Innovation	Znalosti a inovace
Rural Environment	Venkovské prostředí
Natural Resources	Přírodní zdroje
Climate Action	Opatření v oblasti klimatu

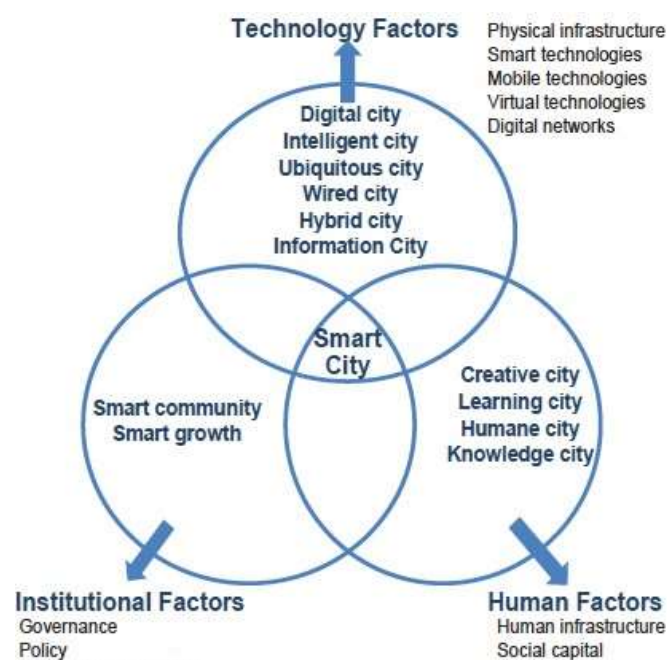
V návaznosti na konferenci v Corku zahájili komisaři pro zemědělství a rozvoj venkova, regionální politiku a dopravu Hogan, Cretu a Bulc v roce 2017 společně Akci EU pro chytrý venkov. Ta zdůrazňuje „...potřebu integrovaných přístupů a interakce mezi různými oblastmi politiky s ohledem na zvyšující se doplňkovost a soudržnost“, aby se uvolnil potenciál venkovských oblastí. Chytrý venkov je v tomto akčním plánu popsán jako: „venkovské oblasti a komunity, které staví na svých stávajících silných stránkách a přednostech a na rozvoji nových příležitostí. V chytrém venkově jsou tradiční i nové sítě a služby vylepšovány pomocí digitálních a telekomunikačních technologií, inovací a lepšího využívání znalostí ve prospěch obyvatel a podniků.“ (Evropská komise, 2017d, s. 3).

3.2.2 „Inteligentní“ koncepce v městských oblastech

„Inteligentní“ koncepce se objevila spolu s rozvojem globálního internetu v 90. letech a zdůrazňuje nové možnosti, které se objevily díky rozvoji informačních a komunikačních technologií (ICT) (Lindskog, 2004). Představuje víc než pouhé využívání digitálních technologií, ale snaží se tvůrčím způsobem reagovat na ekonomické, sociální a politické výzvy, kterým čelí postindustriální společnosti na přelomu 21. století. V důsledku toho se tento pojem v širší definici vyvinul tak, aby zahrnoval další netechnické inovace, které přispívají k lepšímu a udržitelnějšímu životu ve městě (Damery a Rosenthal-Sabroux 2014).

Tento pojem převzali odborníci z oblasti plánování a tvůrci politik a stal se rétorickým jádrem vývoje mnoha mezinárodních iniciativ. Zpočátku se zaměřovaly především na městské oblasti (Zygiaris, 2013). Zrod koncepce „inteligentního města“ vycházel z analýz inovativních sociotechnických a socioekonomických aspektů růstu. Těmito otázkami se v prvním desetiletí tohoto století zabývalo několik ekonomů, například Atkinson a Castro (2008) a (2003). Shapiro se touto koncepcí podrobně zabýval ve studii o růstu měst a jeho hnacích silách v oblasti růstu místní produktivity a kvality života (2003). Z této analýzy vyplývá, že inteligentní růst sice zahrnuje mnohem více než jen aspekty ICT, ale je katalyzován digitálními technologiemi v kombinaci s demokratizovaným přístupem k internetu, budováním lidských kapacit, které dále rozšiřují využití a potenciál, a lepší konektivitou, která umožňuje přístup k novým oblastem inovací. V souhrnu to umožňuje přechod, který kombinuje pojmy: „zelený“ odkazující na městskou infrastrukturu pro ochranu životního prostředí a snižování emisí CO² (...), „inteligentní“ deklarující schopnost produkovat informace s přidanou hodnotou ze zpracování městských dat v reálném čase ze senzorů a aktivátorů, zatímco pojmy „inovativní“, „znalostní“ města zaměnitelně odkazují na schopnost města zvyšovat inovace na základě znalostního a kreativního lidského kapitálu. Každá z těchto koncepcí inteligentního města sice částečně zobrazuje vizi inteligentního města, ale všechny významně přispívají k růstu a udržitelnosti“ (Zygiaris, 2013, s. 218). Jak ukazuje obrázek 3, jádrem procesů budování inteligentních měst jsou technologické, institucionální a lidské faktory (Nam a Pardo, 2011).

Obrázek 3 Základní součásti inteligentních měst

Zdroj 3 Nam a Pardo, 2011

Smart City	Inteligentní město
Digital city	Digitální město
Intelligent city	Chytré město
Ubiquitous city	Všudypřítomné město
Wired city	Drátové město
Hybrid city	Hybridní město
Information City	Informační město
Technology Factors	Technologické faktory
Physical Infrastructure	Fyzická infrastruktura
Smart technologies	Inteligentní technologie
Mobile technologies	Mobilní technologie
Virtual technologies	Virtuální technologie
Digital networks	Digitální sítě
Smart community	Inteligentní komunita
Smart growth	Inteligentní růst
Institutional Factors	Institucionální faktory
Governance	Správa
Policy	Politiky
Regulations / directives	Nařízení/směrnice
Creative city	Kreativní město
Learning city	Vzdělávací město
Humane city	Lidské město
Knowledge city	Město znalostí
Human Factors	Lidské faktory
Human infrastructure	Lidská infrastruktura
Social capital	Sociální kapitál

3.2.3 Inteligentní specializace v regionech

Inteligentní specializace na regionální úrovni představuje významnou příležitost k soudržnějšímu a spravedlivějšímu vyvážení udržitelného regionálního rozvoje. Několik autorů (např. Depraz, 2017; Gkartzios a Scott, 2012) zaznamenalo trend gentrifikační v příměstských venkovských oblastech, které jsou dobře integrovány do metropolitních systémů. Tato transformace

venkovských ekonomik je spojena s příchodem nové populace bohatých „migrantů za dobrými životními podmínkami“, kterým stěhování na venkov přináší zvýšení kvality každodenního života, zejména proto, že mohou částečně nebo dokonce zcela pracovat z domova, pokud mají k dispozici dostatečné informační a komunikační technologie a vysokorychlostní širokopásmové připojení (Morse, 2014). Politika inteligentní specializace se však potýká s velkou výzvou, neboť zahrnuje rozmanitost regionů v Evropě, v nichž musí být prováděna (Foray a kol., 2009).

Jak bylo uvedeno v úvodu, expertní skupina Znalosti pro růst byla v roce 2009 první, kdo zavedl „*inteligentní*“ koncepci na politické úrovni EU (McCann a Ortega-Argilés, 2015). Přesahuje rámec měst a městských oblastí, a proto se uplatňuje na územní úrovni v koncepčním rámci „*inteligentní specializace*“. V reakci na hospodářskou krizi v roce 2008 má inteligentní specializace za cíl stimulovat růst v členských státech EU podporou inovací a výzkumu a vývoje v regionech. Tato koncepce vychází ze základní myšlenky, že každý region by měl určit a využívat vhodné oblasti specializace, které pomohou řídit rozvoj jeho hospodářství. Za tímto účelem musí veřejné instituce přenechat roli iniciátora inovačních procesů podnikatelským subjektům. Veřejné subjekty by měly působit jako podpora prostřednictvím toho, co Foray a kol. (2009) nazývá „*podnikatelský proces objevování*“, a tak posílit proces učení místních podnikatelů při objevování perspektivních oblastí budoucí specializace.

Specializace regionu vychází z jeho stávajících charakteristik a aktiv a z realistického posouzení diverzifikačního potenciálu. Je tedy zakotven v místní ekonomice (*embeddedness*), vychází ze současných technologií používaných místními průmyslovými odvětvími (*relatedness*), ale také využívá nových vazeb k získání nových znalostí (*connectivity*) (Camagni a Capello, 2013). Klíčem k tomuto procesu je maximalizace přelévání znalostí a vzdělávacích vazeb v rámci regionů i mezi nimi. Mělo by to vést ke zvýšení inovační schopnosti oblasti a k posílení místních odborných znalostí v oblasti tvorby a využívání znalostí. Inteligentní specializace na regionální úrovni vyžaduje územní přístup, a proto ji nelze podpořit univerzální politikou.

Inovace je kolektivní proces, který vyžaduje, aby zúčastnění aktéři „neustále reinterpretovali souvislosti, v nichž se pohybují“ (Klerkx, Aarts a Leeuwis, 2010, s. 390). Inovační cesty⁴ proto nejsou lineární a jsou specifické pro každé území (Camagni a Capello, 2013; Capello a Kroll, 2016; McCann a Ortega-Argilés, 2015). Nehmotné aspekty místních komunit⁵ hrají klíčovou roli při vytváření znalostí. Vědci proto zdůrazňují význam tvorby místního lidského kapitálu a zvyšování kvalifikace pro úspěch strategií inteligentní specializace (Capello a Kroll, 2016, s. 12). Pro odhalení a podporu tvorby lidského kapitálu je nezbytné vhodné politické prostředí.

Systémy tvorby, realizace a hodnocení politik vyžadují otevřenost a inkluzivnost, aby umožnily účast široké škály zúčastněných stran

⁴ „Cesta inovací“ je socioekonomická koncepce, kterou v roce 2007 představili Geels a Shot. Zkoumá sociální a technické změny v procesu přijímání inovací bez ohledu na jejich složitost. Význam „cest“ v ekonomické teorii poprvé představil North D. (1990), *Institutions, Institutional Change and Economic Performance*, Cambridge: Cambridge University Press.

⁵ Včetně podnikavosti, tvořivosti a kognitivních schopností, občanských a sociálních ctností, schopnosti spolupráce a vztahových postojů, otevřenosti vůči rozmanitosti a zvědavosti.

a zainteresovaných subjektů. Nezbytnou podmínkou je, aby místní politici a správci byli otevření procesům zdola nahoru a participativním procesům a aby se do nich zapojili. Zvláštní pozornost je třeba věnovat tomu, aby inteligentní strategie nevedla k posílení stávajícího monopolního postavení a s ním spojených lock-in efektů. Proto je třeba pravidelně provádět hodnocení a posuzování vznikajících iniciativ, aby bylo možné doladit a přizpůsobit podporu slibných a životaschopných strategií (zejména například souběžných investic do vzdělávacích a školicích institucí souvisejících s novými specializacemi).

Teräs a kol. (2015) zkoumali šest případových studií aplikace inteligentní specializace v méně osídlených oblastech a identifikovali nedostatek rozsahu jako faktor potenciálně snižující účinnost této strategie. Pro shromáždění kritického množství podnikatelských subjektů je zapotřebí dostatečně velká populační základna. Vesnice v těchto regionech představují největší koncentraci obyvatelstva, která by mohla zajistit určité ekonomiky městských aglomerací. Řidčeji osídlené regiony by mohly významně těžit z inteligentních strategií, které „mobilizují geograficky rozptýlená, dříve „nevyužitá“ aktiva územního kapitálu a využívají je co nejefektivnějším způsobem“ (Salemink a kol., 2017b). Inteligentní specializace v „zaostávajících“ oblastech by měla být pojímána nejen jako technologický a průmyslový rozměr a inovace založené na výzkumu a vývoji, ale musí zahrnovat i širší koncepce soudržnosti a územního rozvoje. Územní aktiva mohou zahrnovat přírodní prostředí, turistická lákadla a nehmotná aktiva, jako je krajina a kuchařské umění. V této souvislosti by investice do informačních a komunikačních technologií měly být považovány za katalyzátor, který pomáhá překlenout rozdíly mezi městem a venkovem (Cavicchi a Stancova, 2016).

3.2.4 Chytrý venkov

Vědecké literatury o „inteligentní“ koncepci aplikované na venkovské oblasti je málo a zdá se, že koncepce chytrého venkova zatím není příliš ustálená, nicméně se stává realitou. Odpovídají rozšíření „inteligentní“ koncepce na řidčeji osídlená území s vlastními řídicími institucemi. Inteligentní rozvoj může venkovským komunitám pomoci uvolnit místní příležitosti v rámci společné strategie územního rozvoje. Uplatnění „podnikatelského procesu objevování“ na nevyužitá místní aktiva představuje cestu k posílení udržitelného rozvoje venkovských oblastí. Specifické charakteristiky chytrého venkova však dosud nejsou zcela určeny a je třeba vyvinout větší úsilí, aby bylo možné rozpoznat, co to je chytrý venkov a jak vzniká.

Zatímco v současné době se zdá, že iniciativy v oblasti chytrého venkova jsou více zaměřeny na rozšířené služby na venkově poskytované nebo zprostředkované prostřednictvím informačních a komunikačních technologií⁶, „ekologický“ a „sociální“ rozměr⁷ koncepce se zdá být stejně použitelný

⁶ Např. vysokorychlostní širokopásmový přístup k webu, široká účast místního obyvatelstva prostřednictvím internetového připojení, digitální zprostředkování, domácí práce a práce na dálku, univerzální on-line přístup k veřejným službám, urychlený rozvoj místního lidského kapitálu prostřednictvím rozšířených možností dálkového vzdělávání, např. MOOC, globálně propojené výměny a mezinárodní vztahy atd.

⁷ Např. šetrné a udržitelné využívání přírodních zdrojů (inteligentní sítě, sdílení automobilů atd.), úsporné technologie, udržitelné a bioklimatické bydlení, ekologické vesnice, ekologické občanství,

a vhodný jako integrovaný prvek „*inteligentní*“ koncepce aplikovaný na venkovské oblasti. Empirické důkazy z analýzy případových studií minulých a probíhajících iniciativ se proto jeví jako zásadní pro vytvoření představy o situaci v této oblasti a pro lepší pochopení vzájemného působení jednotlivých dimenzí. V neposlední řadě je zajímavé, že koncepce „chytrý venkov“ byla vyvinuta i mimo Evropskou unii, a to koncepcí [chytrý venkov](#)⁸.

sdílení znalostí a společná výstavba, účast a posílení postavení obyvatelstva, podnikání na venkově, místní zdroje pro školy a veřejné zakázky, blahobyt a spravedlnost, posílení sítí atd.

⁸ Odkaz: „Chytrý venkov“, kapesní průvodce venkovskou energií a „Chytrý venkov“, Cambridge Malaysian Education and Development Trust nebo Templeton World Charity Foundation, 2017.

3.2.5 Politiky a nástroje financování související s inteligentním rozvojem

Níže uvedená tabulka uvádí spojení politik a souvisejících nástrojů financování, které mohou iniciovat, podpořit nebo urychlit přechod k chytrému venkovu, a to prostřednictvím příkladů nástrojů financování z různých oblastí politiky.

Tabulka 2 Příklady nástrojů v současných politikách EU, které by mohly financovat chytrý venkov

Oblasti politik	Finanční nástroj	Typ financované akce	Způsobilost	Pozadí politik a finanční fondy	Implementace	Právní základ
Různé	Místní rozvoj vedený komunitou (CLLD)	Projekty místní spolupráce na navrhování a realizaci integrované strategie rozvoje	Místní akční skupiny (MAS)	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (opatření 19)	Provádí se v rámci národních a regionálních programů rozvoje venkova každého členského státu EU Stát*	Nařízení (EU) č. 1303/2013 Nařízení (EU) č. 1305/2013
				Evropský fond pro regionální rozvoj	Podporované na národní/regionální úrovni a spravované členskými státy	Nařízení (EU) č. 1303/2013 Nařízení (EU) č. 1301/2013
				Evropský námořní a rybářský fond	Podporované na národní/regionální úrovni a spravované členskými státy	Nařízení (EU) č. 1303/2013 Nařízení (EU) č. 508/2014
				Evropský sociální fond	Podporované na národní/regionální úrovni a spravované členskými státy	Nařízení (EU) č. 1303/2013 Nařízení (EU) č. 1304/2013
Různé	Opatření pro rozvoj venkova (mimo LEADER/CLLD)	- opatření 1: znalosti přenos a informace - opatření 7: základní služby a obnova vesnic ve venkovských oblastech - opatření 16: spolupráce	*	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova	Projekty podporované na národní/regionální úrovni a řízené členskými státy	Nařízení (EU) č. 1303/2013 Nařízení (EU) č. 1305/2013

Různé	Evropský fond pro regionální rozvoj	Obecná podpora investic do širokopásmového připojení	Veřejné orgány, soukromé neziskové subjekty a v některých případech malé a střední podniky	Evropský fond pro regionální rozvoj	Projekty podporované na národní/regionální úrovni a řízené členskými státy	Nařízení (EU) č. 1303/2013 Nařízení (EU) č. 1301/2013
Různé	Evropský sociální fond	Obecná podpora digitálních a podnikatelských dovedností	Veřejné orgány, soukromé neziskové subjekty a v některých případech malé a střední podniky	Evropský sociální fond	Projekty podporované na národní/regionální úrovni a řízené členskými státy	Nařízení (EU) č. 1303/2013 Nařízení (EU) č. 1301/2013
Různé	Evropské území Spolupráce (programy Interreg) (79)	Projekty přeshraniční a nadnárodní spolupráce	Veřejné orgány, soukromé neziskové subjekty a v některých případech malé a střední podniky	Evropský fond pro regionální rozvoj	Projekty podporované na národní/regionální úrovni a řízené členskými státy	Nařízení (EU) č. 1303/2013 Nařízení (EU) č. 1299/2013
Různé	Fond soudržnosti	Transevropské dopravní síť a projekty spadající pod priority EU v oblasti životního prostředí	*	Fond soudržnosti	Projekty podporované na národní/regionální úrovni a řízené členskými státy Pouze pro členské státy, jejichž hrubý národní důchod na obyvatele je nižší než 90 % průměru EU	Nařízení (EU) č. 1300/2013 Nařízení (EU) č. 1303/2013
Širokopásmové připojení	WIFI4EU	Voucher v hodnotě 15 000 EUR na bezplatné Wi-Fi připojení pro občany a návštěvníky ve vyhrazených hotspotech („centra veřejného života“)	Obce nebo sdružení založená obcemi jednajícími jménem svých členů	Fond Nástroj pro propojení Evropy	Portál WiFi4EU Evropské komise	Nařízení (EU) č. 1316/2013 Nařízení (EU) 2017/1953

Širokopásmové připojení	Fond pro širokopásmové připojení v rámci propojení Evropy (ekvita)	Ekonomicky a technicky životaschopné projekty širokopásmové infrastruktury	–	Fond Nástroj pro propojení Evropy Evropský fond pro strategické investice	Evropská investiční banka	Nařízení (EU) č. 1316/2013 Nařízení (EU) 2015/1017
Kultura	Program Kreativní Evropa	<i>Příklady z ročního pracovního programu C na rok 2019 (2018) 6687):</i> - Podpora školení - Podpora přístupu na trh - Podpora festivalu	Soukromé společnosti, neziskové organizace, sdružení, charitativní organizace, nadace, obce, jednotlivci	Program Kreativní Evropa	Agentura pro vzdělávání, kulturu a audiovizuální oblast	Nařízení (EU) č. 1295/2013
Vzdělávání	Erasmus +	Rozvoj a vytváření sítí, včetně budování kapacit a nadnárodní partnerství pro spolupráci v oblasti výměny znalostí a inovací	Veřejné orgány, univerzity, školy, poskytovatelé vzdělávání a odborné přípravy, neziskové organizace, výzkumné organizace a soukromé podniky	Erasmus+	Výkonná agentura pro vzdělávání, kulturu a audiovizuální oblast	Nařízení (EU) č. 1288/2013
Energie	Evropská energetická pomoc na místní úrovni	Technická pomoc zaměřená na zavádění projektů a programů v oblasti energetické účinnosti, distribuované energie z obnovitelných zdrojů a městské dopravy	Místní, regionální nebo celostátní orgány, dopravní úřady a provozovatelé, provozovatelé sociálního bydlení nebo jiné společnosti	Horizont 2020	Evropská investiční banka	Nařízení (EU) č. 1291/2013 Dohoda mezi Evropskou komisí a EIB (2017)

Různé	Evropský fond pro strategické investice	Projekty v rámci investičních odvětví podle článku 9 Nařízení (EU) 2015/1017	Subjekty soukromého sektoru, subjekty veřejného sektoru, banky, fondy a jakékoli jiné formy subjektů kolektivního investování	Evropský fond pro strategické investice	Evropská investiční banka	Nařízení (EU) 2015/1017
-------	---	--	---	---	---------------------------	-------------------------

*Závisí na operačních programech přijatých členskými státy prostřednictvím dohody o partnerství

3.2.6 Aktuální informace o aktuálních politických debatách k dubnu 2019

Pilotní projekt byl realizován souběžně s přípravou na programové období 2021–2027 a během zveřejňování víceletého finančního rámce na období 2021–2027 a zveřejňování návrhu Evropské komise pro budoucí SZP (strategické plány SZP). V této souvislosti měl Evropský parlament možnost reagovat zprávou⁹ na návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o Evropském fondu pro regionální rozvoj a Fondu soudržnosti, který předložila Evropská komise. Jednání a dohody ještě nejsou uzavřeny, proto je pravděpodobné, že informace uvedené v následujícím textu budou podléhat dalšímu vývoji.

Je zajímavé, že koncepce chytrého venkova byla použita při několika příležitostech, ať už při navrhování změn týkajících se chytrého venkova v návrhu Komise, nebo při naléhání na vytvoření Paktu pro chytrý venkov. Zdá se, že tento politický impuls skutečně vedl k rozšíření a zintenzivnění diskusí o budoucnosti chytrého venkova.

- Důležitým prvkem debaty je návrh na vytvoření Paktu pro venkovské, horské a odlehlé oblasti (nazývaný také Pakt pro chytrý venkov). V září 2018 přijal Evropský parlament návrh usnesení o řešení specifických potřeb venkovských, horských a odlehlých oblastí. Tento návrh vyzval k vytvoření agendy EU pro venkovské, horské a odlehlé oblasti a naléhá na vytvoření Paktu pro chytrý venkov. Komisařka pro regionální politiku Corina Cretuová při této příležitosti uznala potřeby venkovských oblastí a uzavřela, že „bude velmi emotivní a krásné, pokud během rumunského předsednictví ukončíme náš mandát paktem pro venkovské oblasti“ a „budeme společně pracovat na tom, abychom uskutečnili všechny naše nápady a zjistili, jak se můžeme přizpůsobit všem rozmanitostem, které v těchto oblastech máme“.¹¹
- O několik dní později, 3. října 2018, přijal Evropský parlament usnesení o řešení specifických potřeb venkovských, horských a odlehlých oblastí (2018/2720(RSP)). Pozornost si zaslouží několik bodů. Evropský parlament zejména:
 - Požaduje, aby Agenda EU pro venkovské, horské a odlehlé oblasti podporovala socioekonomický rozvoj, hospodářský růst a diverzifikaci, sociální blahobyt, ochranu přírody a spolupráci a propojení s městskými oblastmi s cílem podpořit soudržnost a zabránit riziku územní roztříštěnosti.
 - Naléhavě vyzývá k vytvoření Paktu pro chytrý venkov s cílem zajistit účinnější, integrovanější a koordinovanější přístup k politikám EU s dopadem na venkovské oblasti, který by zahrnoval všechny úrovně veřejné správy v souladu se zásadou subsidiarity a Městskou agendou pro Evropu stanovenou v Amsterodamském paktu.
 - Dále žádá, aby tato agenda EU pro venkovské, horské a odlehlé oblasti zahrnovala strategický rámec pro rozvoj venkovských, horských a odlehlých oblastí.

⁹ Zpráva o návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o Evropském fondu pro regionální rozvoj a Fondu soudržnosti (COM(2018)0372 - C8-

¹⁰ /2018 -- 2018/0197(COD)), k dispozici na http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-8-2019-0094_EN.html#title2

¹¹ <https://www.rumra-intergroup.eu/one-step-closer-towards-the-acknowledgement-of-rural-areas-in-the-european-agenda-2/>

- Podporuje venkovské oblasti a komunity, aby rozvíjely projekty, jako je chytrý venkov, a stavěly na svých stávajících silných stránkách a přednostech a rozvíjely nové příležitosti, jako jsou decentralizované služby, energetická řešení a digitální technologie a inovace.
- Doporučuje, aby výdaje z EZFRV byly i nadále propojeny s politikou soudržnosti, a to i s cílem usnadnit integrované a doplňkové financování a zjednodušit postupy pro příjemce, aby regiony mohly čerpat z různých zdrojů EU s cílem optimalizovat možnosti financování a investovat do venkovských oblastí.
- Za zmínku stojí odkaz na Amsterodamský pakt, který v květnu 2016 vytvořil Městskou agendu pro EU. Městská agenda je nová víceúrovňová pracovní metoda, která podporuje spolupráci mezi členskými státy, městy, Evropskou komisí a dalšími zúčastněnými stranami s cílem podpořit růst, životaschopnost a inovace v evropských městech a identifikovat a úspěšně řešit sociální výzvy.¹² Tuto myšlenku, aby byl pro venkovské oblasti zaveden rovnocenný mechanismus, podporují někteří poslanci Evropského parlamentu a ukazuje se, že existuje vůle nejen dát chytrému venkovu právní (a tedy závazný) status, ale také tuto koncepci zahrnout do strukturovanějšího procesu.
- V rámci své práce na návrhu Komise si výbor REGI v červenci 2018 vyžádal studii s názvem Výzkum pro výbor REGI – Digitální agenda a politika soudržnosti. Cílem této studie bylo poskytnout kritickou analýzu příspěvku politiky soudržnosti a evropských strukturálních investičních fondů k Digitální agendě pro Evropu a jednotnému digitálnímu trhu. Zpráva odkazuje na chytrý venkov jako součást souboru nástrojů pro řešení problémů venkova pomocí informačních a komunikačních technologií v rámci EZFRV. Tato vazba mezi chytrým venkovem a EZFRV byla rovněž uvedena v usnesení přijatém v říjnu 2018 (viz výše).

Z konkrétních odkazů na chytrý venkov a z návrhů na přijetí důraznějších opatření na úrovni EU, která by začlenila chytrý venkov do politického rámce EU, je zřejmé, že existuje nejen ochota podpořit návrhy Evropské komise, ale také politická ambice ve prospěch chytrého venkova v Evropském parlamentu.

Přesto bychom uvítali určité zpřesnění definice chytrý venkov. Přestože již existuje řada iniciativ k vymezení pojmu (včetně akčního plánu EU pro chytrý venkov a Bledského prohlášení z roku 2018), evropští zákonodárci dosud neměli možnost o této otázce hlasovat. Definice by poskytla jasnou strukturu, na jejímž základě by bylo možné rozvíjet koncepci chytrého venkova, a tím by venkovským oblastem nabídla nové příležitosti k rozvoji a řešení současných problémů.

Možnosti financování koncepce chytrý venkov by se měly zvýšit díky nedávnému návrhu Evropského parlamentu, který podpořil vyčlenění 17,5 % z 5 % národní povinné rezervy EFRR pro venkovské oblasti na podporu strategií pro chytrý venkov. Evropský parlament totiž ve zprávě ze dne 27. února 2019¹³ adresované Evropské komisi o novém nařízení o Evropském fondu pro regionální rozvoj (EFRR) a Fondu soudržnosti (FS) v květnu 2018 navrhl velmi důležitý pozměňovací návrh (pozměňovací návrh 110, článek 8 – odstavec 1 a (nový), který uvádí následující:

¹² <https://ec.europa.eu/futurium/en/urban-agenda-eu/what-urban-agenda-eu>

¹³ Evropský parlament: Zpráva o návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o Evropském fondu pro regionální rozvoj a Fondu soudržnosti (COM(2018)0372 – C8-0227/2018 – 2018/0197(COD)) Výbor pro regionální rozvoj http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-8-2019-0094_EN.html

„Nejméně 5 % prostředků EFRR, které jsou k dispozici na vnitrostátní úrovni v rámci cíle Investice pro zaměstnanost a růst a které nejsou určeny na technickou pomoc, se přidělí na integrovaný územní rozvoj v mimoměstských oblastech s přírodními, zeměpisnými nebo demografickými znevýhodněními nebo znevýhodněnými oblastmi nebo v oblastech, které mají ztížený přístup k základním službám. Z této částky se nejméně 17,5 % přidělí venkovským oblastem a komunitám s přihlédnutím k ustanovením Paktu na rozvoj projektů, jako je chytrý venkov“.

Tento návrh by mohl být důležitý pro „malé obce“ chytrého venkova. To by mohlo být provedeno prostřednictvím nových postupů podle rozhodnutí jednotlivých členských států. Je možné, že některé členské státy zavedou zjednodušené postupy na podporu místních iniciativ mimo iniciativu LEADER, se širokým rozsahem možné podpory digitálních inovací v oblasti mobility, úspor energie, služeb v oblasti zdraví poskytovaných na dálku a sociálních služeb, práce na dálku atd. Mohlo by to vést ke „startovací politice“ nebo „politice katalyzátoru“, která by byla schopna podpořit místní iniciativy ve venkovských oblastech a zlepšit socioekonomické podmínky života (ať už s využitím digitálních řešení, nebo bez nich). Mohlo by to podpořit oblasti, které dosud neměly prospěch z iniciativ LEADER. Iniciativa LEADER je ve skutečnosti starý téměř 30 let. V bývalých 12 členských státech EU byl téměř každý venkovský region jednou její součástí. Některé vesnice se však programu nikdy neúčastnily nebo se ho alespoň neúčastnily po celá desetiletí. V nejnovějších členských státech je podíl vesnic, které nikdy nebyly pokryty iniciativou LEADER, vyšší. A to i přesto, že iniciativa LEADER pokrývá prostřednictvím místních akčních skupin 54 % celkového venkovského obyvatelstva. Koncepce chytrý venkov se přesně a účinně zaměřuje na tyto vesnice a poskytuje vyrovnávací mechanismus sloužící zájmům 46 % vesnic, které dosud nejsou zahrnuty do místních akčních skupin.

3.3 Mapování výzev a příležitostí

3.3.1 Výběr ukazatele a sběr dat

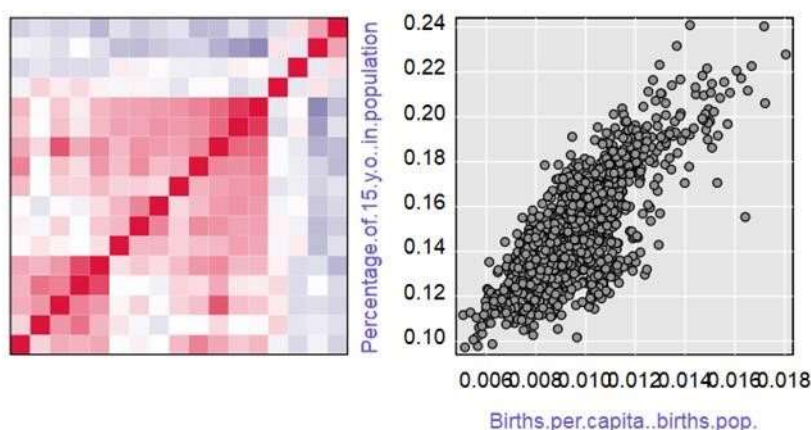
Teoretický rámec uvedený v této kapitole byl základem pro následný sběr dat. Po identifikaci problémů jsme vybrali ukazatele obsahující faktory, které odrážejí tyto problémy ve venkovských oblastech. Změnili jsme seznam ukazatelů Eurostatu, které byly použity ve studii SEGIRA, a v případě potřeby jsme je doplnili o nové ukazatele. Poté jsme vedli rozhovory s odborníky na rozvoj venkova, abychom upřesnili náš výběr.

Na základě zachovaných ukazatelů jsme provedli klastrovou analýzu. Na základě tohoto úkolu byly vybrány osvědčené postupy (téma 3) a případové studie (téma 4), čímž byl zajištěn rozmanitý výběr pro obě témata. Cílem tohoto přístupu bylo zajistit, aby získané poznatky byly použitelné v různých kontextech.

Pro ověření dostupnosti údajů byla provedena kontrola databáze Eurostatu. Aby bylo možné poskytnout dostatečně podrobné údaje pro analýzu, bylo obzvláště důležité zajistit přístup k údajům na úrovni NUTS 3. To také umožnilo lépe rozlišit městské a venkovské oblasti s využitím typologie měst a venkova Eurostatu. Nicméně dostupnost údajů na této úrovni NUTS se ukázala jako omezená: k překonání některých nedostatků v údajích bylo někdy nutné snížit měřítko údajů na úrovni NUTS 2 a NUTS 1 a některé ukazatele byly vyloučeny.

Aby se zjistily vazby mezi vybranými ukazateli a zabránilo se jejich překrývání, byla v prvním kroku provedena korelační analýza. Na základě této analýzy byly některé ukazatele vypuštěny, aby se zvýšila přesnost klastrování a poskytlo se vyváženější zobrazení regionálních rozdílů (SEGIRA, 2010).

Obrázek 4 Korelační analýza pomocí statistického softwaru R

Zdroj 4 Ecorys

Percentage.of.15.y.o..in.population	Procento 15letých v populaci
Births.per.capita..births.pop.	Porodů na obyvatele..porodnost

Tabulka 3 Výběr ukazatelů, jejich dostupnost (tučně) a jejich úroveň NUTS

Výzva	Dílčí téma	Ukazatel	Zdroj	NUTS Rok úroveň	Jednotka
-------	------------	----------	-------	-----------------------	----------

Odlehlost		Typologie měst a venkova	Eurostat	3	2016	Kategorie
Demografické změny	Změna počtu obyvatelstva	Hrubá míra čisté migrace plus statistická úprava	Eurostat	3	2016	Na 1000 průměrných obyvatel
Demografické změny	Struktura obyvatelstva	Obyvatelstvo k 1. lednu podle široké věkové skupiny a pohlaví	Eurostat	3	2016	Číslo
Demografické změny	Struktura obyvatelstva	Obyvatelstvo ve věku 25–64 let podle úrovně dosaženého vzdělání a pohlaví	Eurostat	2	2016	% obyvatelstva
Demografické změny	Struktura obyvatelstva	Míra stárnutí obyvatelstva (2010/2016)	Eurostat	3	2016	%
Demografické změny	Míra porodnosti	Porodnost	Eurostat	3	2016	na 1000 obyvatel
Služby a infrastruktury	Širokopásmové připojení	Domácnosti s přístupem k širokopásmovému připojení ¹⁴	Eurostat	2	2016	%
Služby a infrastruktury	Doprava	Přístup k infrastrukturu osobní dopravy na vysoké úrovni	ESPON	3	2012	Minutové ekvivalenty
Služby a infrastruktury	Vzdělávání	Žáci a studenti všech stupňů vzdělávání (ISCED 0-6)	Eurostat	2	2012	%
Služby a infrastruktury	Zdraví	Zdravotnický personál	ESPON	3	2013	Číslo
Služby a infrastruktury	Infrastruktura cestovního ruchu	Počet zařízení, ložnic a lůžek	Eurostat	3	2011	Číslo
Ekonomické příležitosti	Míra zaměstnanosti	Celková míra zaměstnanosti	Eurostat	3	2015	% aktivních obyvatel (ve věku 25–64)
Ekonomické příležitosti	Míra zaměstnanosti	Míra zaměstnanosti v zemědělství, lesnictví a rybolovu	Eurostat	3	2016	% z celkového počtu obyvatel
Ekonomické příležitosti	Produktivita	Hrubý domácí produkt (HDP) na současném trhu	Eurostat	3	2015	v milionech EUR PPS na obyvatele)
Ekonomické příležitosti	Produktivita	Hrubý domácí produkt (HDP) tempo růstu (2E013–2015)	Eurostat	3	2015	%

¹⁴ Poznámka: Ukazatel Eurostatu pro domácnosti s přístupem k širokopásmovému připojení zahrnuje všechny typy internetu (domácnosti připojené technologií xDSL, ke kabelové síti modernizované pro internetový provoz nebo k jiným širokopásmovým technologiím včetně pevného a mobilního připojení). Proto je procento ve venkovských oblastech vyšší než u přístupu k rychlému širokopásmovému připojení.

Výzva	Dílčí téma	Indikátor	Zdroj	NUTS úroveň	Rok	Jednotka
Ekonomické příležitosti	Dojíždění	Lidé pracující v jiném regionu	Eurostat	2	2016	%
Ekonomické příležitosti	Životaschopnost	Sebehodnocení životní spokojenosti	OECD	?	2017	Stupnice (0–10)
Ekonomické příležitosti	Marginalita	Osoby ohrožené chudobou nebo sociálním vyloučením	Eurostat	2	2016	%
Ekonomické příležitosti	Produktivita	Regionální hrubý domácí produkt	Eurostat	2	2015	PPS ¹⁵ na obyvatele v % průměru EU28
Změna klimatu	Změna klimatu	Souhrnný potenciální dopad na změnu klimatu	ESPON	3	2010	Kombinace několika ukazatelů (fyzické, environmentální, sociální, ekonomické a kulturní potenciální dopady změny klimatu)
Sociální a lidský kapitál	Výzkum a vývoj	Patentové přihlášky u EPO	Eurostat	3	2012	Počet na milion obyvatel
Sociální kapitál	Občanská angažovanost	Volební účast ve všeobecných volbách	OECD	2	Různé	% obyvatel s volebním právem
Sociální kapitál	Správa	Index řádné správy věcí veřejných	ESPON	2	2016	Souhrn několika ukazatelů

3.3.2 Metodika klastrování

Klastrová analýza¹⁶

Klastrová analýza je statistická metoda používaná k identifikaci skupin s podobnými znaky. Jeho cílem je vytvořit klastry, v nichž jsou si entity co nejvíce podobné (homogenní), ale zároveň se co nejvíce liší od entit jiných klastrů (heterogenní). Pomocí klastrové analýzy byly regiony NUTS 3 zemí EU rozděleny do několika klastrů na základě výše uvedených ukazatelů. Aby bylo dosaženo většího klastrování venkovských oblastí, byly ze statistické analýzy vyloučeny městské regiony. V popisu jsou nicméně zohledněna městská území, protože některé venkovské regiony mohou být součástí funkčních městských oblastí. Městská území mohou být také stále způsobilá pro financování v rámci politik regionálního rozvoje a rozvoje venkova.

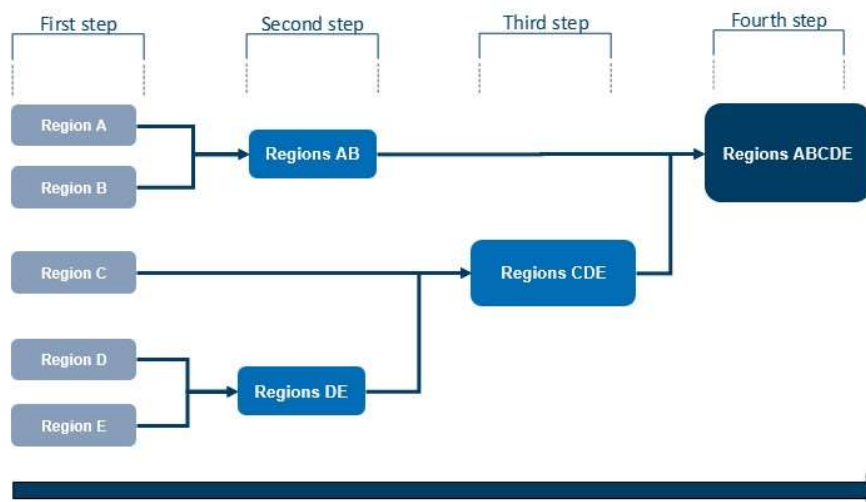
¹⁵ PPS – Purchasing Power Standard – Standard kupní síly

¹⁶ Ecorys (2010) Study on Employment, Growth and Innovation in Rural Areas (SEGIRA); Data Mining (2009) Distances between Clustering, Hierarchical Clustering; Kassambara (2017) Agglomerative Clustering Essentials, STHDA, <http://www.sthda.com/english/articles/28hierarchical-clustering-essentials/90-agglomerative-clustering-essentials/>

Existuje několik metodik a algoritmů klastrování. Pro účely tohoto úkolu použil výzkumný tým ke klasifikaci regionů **hierarchické klastrování**. Tato metoda je jednou z nejpoužívanějších technik, která v podstatě seskupuje objekty podle jejich podobnosti. Algoritmus je poměrně jednoduchý:

- zpočátku je každý region považován za samostatný klastr,
- algoritmus najde nejbližší dvojici klastrů,
- sloučí je,
- opakuje se, dokud nezůstane pouze jeden klastr.

Obrázek 5 Kroky pro aglomerativní klastrování

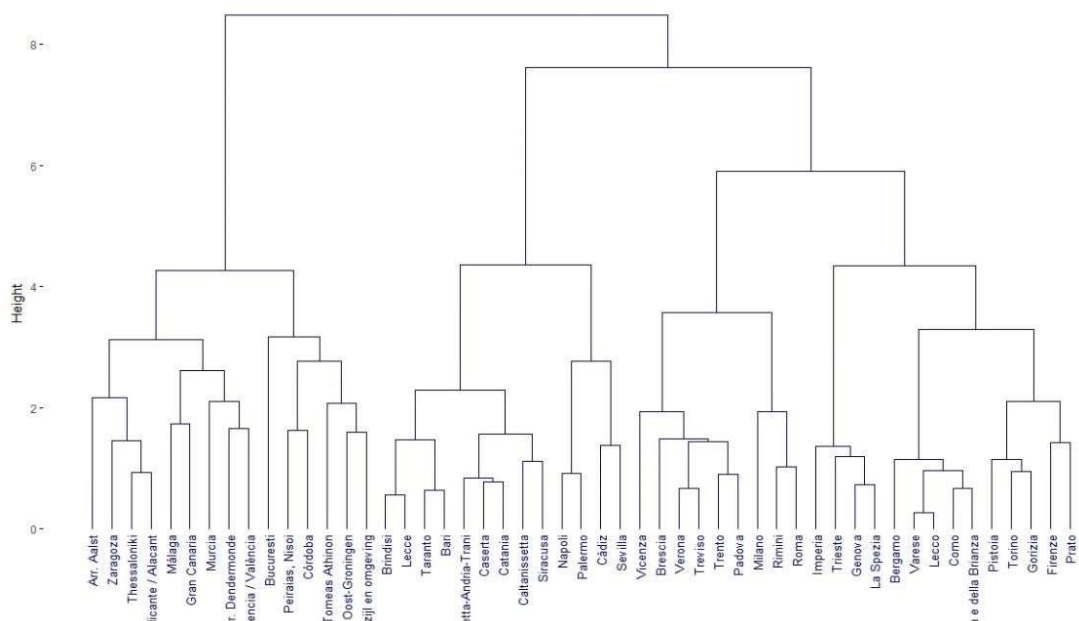

Zdroj 5 Ecorys

First step	První krok
Region A	Region A
Region B	Region B
Region C	Region C
Region D	Region D
Region E	Region E
Second step	Druhý krok
Regions AB	Regiony AB
Regions DE	Regiony DE
Third step	Třetí krok
Regions CDE	Regiony CDE
Fourth step	Čtvrtý krok
Regions ABCDE	Regiony ABCDE

Výsledkem tohoto procesu je stromová reprezentace klastrů – dendrogram. Pozorování (tj. regiony) lze na požadované úrovni rozdělit do samostatných skupin.

Obrázek 6 Dendrogram klastrů

Zdroj 6 Ecorys

Oblasti byly roztrženy do specifických klastrů pomocí **Wardovy metody**. Tento algoritmus klasifikuje regiony tak, aby se minimalizoval rozptyl uvnitř skupiny. Vzdálenosti klastrů jsou definovány jako čtverec euklidovské vzdálenosti – běžné přímkové vzdálenosti – mezi dvěma body. Wardova metoda sloučí klastry, pokud je nárůst rozptylu uvnitř shluku nejmenší. Výsledkem je maximalizace homogenity (podobnosti) skupin.

Tato metoda byla kombinována s algoritmem rozdělení **K-means++**, aby se maximalizovala podobnost v rámci klastrů: zatímco optimální počet klastrů byl určen Wardovou metodou, data byla seskupena do klastrů pomocí K-means. Tento algoritmus vytváří klastry na základě podobnosti rysů a používá iterační metodu k přiřazení každého datového bodu do jedné z předem stanoveného počtu skupin. Skládá se ze dvou kroků:

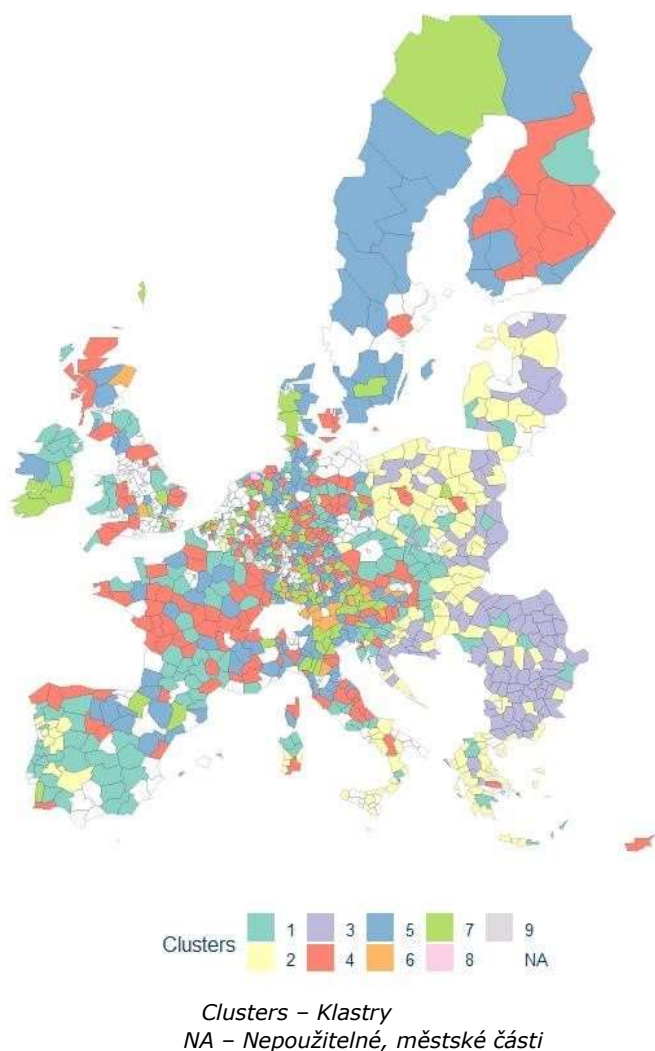
- přiřazení: každé pozorování je přiřazeno k nejbližšímu klastru na základě čtvercové euklidovské vzdálenosti od jeho průměru (neboli „těžiště“),
- aktualizace: těžiště se přepočítají z průměrů datových bodů přiřazených ke klastru.

Tento proces se opakuje, dokud se přiřazení nezmění.¹⁷

3.3.3 Klastry

Na základě databáze popsané v předchozí části bylo vytvořeno devět klastrů. Klastry jsou znázorněny na mapě na následující straně.

¹⁷ MacKay, David (2003). Kapitola 20. An Example Inference Task: Clustering., Information Theory, Inference and Learning Algorithms. Cambridge University Press. s. 284–292., <http://www.inference.org.uk/mackay/itprnn/ps/284.292.pdf>; Andrea Trevino (2016) Introduction to K-means Clustering, Datascience.com, <https://www.datascience.com/blog/kmeans-clustering>

Obrázek 7 **Mapa klastrů**

Zdroj 7 Ecorys

V rámci devíti skupin klastrů lze rozlišit pět hlavních skupin:

- Tradiční zemědělské regiony

Klastry 3, 2 a 1 jsou území s převahou venkovských oblastí (průměr 2,5 v kategorii městské a venkovské regiony). Představují území, která jsou nejvíce závislá na zaměstnání v zemědělství, přičemž gradient se pohybuje od klastru 1 až po klastr 3 (3 % až 11 % aktivního obyvatelstva). Jsou také nejvíce zaostávajícími územími: mají nejnižší HDP (21 až 11 miliard EUR), nízkou míru zaměstnanosti (méně než 41 % obyvatel) a jsou nejhůře připojené (méně než 80 % domácností s širokopásmovým připojením). Populace stárne (6 až 11 %) a porodnost je nízká (méně než 9,1 na 1000 obyvatel). Kromě toho jsou klastry 3 a 1 jedinými klastry s odlivem obyvatel (-5, resp. -1 na 1000 obyvatel). Regiony patřící do klastrů 3 a 2 se nacházejí převážně ve východní Evropě.

- Nejbohatší a velmi propojené regiony

Klastry 8 a 9 jsou nejbohatšími územími, přičemž klastr 9 se nachází na samém konci (57 až 96 miliard EUR). Vykazují však nejnižší tempo růstu HDP (3,2 až 2,5 %). Mají vysoký počet patentových přihlášek, což svědčí o silných inovačních schopnostech (21–33 patentových přihlášek na milion obyvatel),

a mají přístup k širokopásmovému připojení vyšší než 90 %. Mají také nejnižší míru zaměstnanosti v zemědělství (pod 1 % z celkového počtu obyvatel). Vykazují nejvyšší míru přistěhovalectví (více než 10 na 1000 obyvatel). Populace v těchto územích stárne méně než v ostatních klastrech (2 až 3 %). Regiony patřící do klastrů 8 a 9 se nacházejí převážně v Německu, ale také v Nizozemsku a Lucembursku.

- Bohaté a propojené regiony

Klastry 7 a 6 mají mnoho charakteristik „nejbohatších a velmi propojených regionů“, ale mají nižší HDP na obyvatele (34–43 *miliard EUR*) a více stárnoucí populaci (nad 5 %). Jejich růst HDP je rovněž nejvyšší (více než 7,5 %). Regiony patřící do klastru 7 se nacházejí převážně v západní Evropě a regiony v klastru 6 se nacházejí především na jihu Německa a v Rakousku.

- Propojené zemědělské regiony

Klastry 4 a 5 jsou meziskupinou. Jejich populace stárne (9 až 11 %) a zaměstnanost v zemědělství je vyšší než 1,5 % celkové populace, ale jsou bohatší (25 až 29 *EUR na miliardu*) a inovativnější než „tradiční zemědělské regiony“ (9 a 15 *patentových přihlášek na milion obyvatel oproti 1 až 5 na milion obyvatel*). Klastř 5 vykazuje vyšší míru zaměstnanosti (53 % oproti 47 % obyvatelstva), ale nižší růst HDP než u klastru 4 (5,9 % oproti 6,5 %). Regiony patřící do klastrů 4 a 5 se nacházejí převážně v západní Evropě a Skandinávii.

- Městské oblasti

Městské oblasti (na mapě označené jako NA) představují 27 % všech regionů NUTS 3. Podle očekávání patří mezi regiony s nejnižší zaměstnaností v zemědělství (pod 1 % celkového počtu obyvatel). Jsou nejméně stárnoucími regiony (pod 1 %), mají nejvyšší růst HDP (11,5 %) a ženská populace je nejvzdělanější (více než 35 % žen s terciárním vzděláním v aktivní ženské populaci). Celková míra zaměstnanosti však nepatří k nejvyšším (pod 60 % aktivního obyvatelstva) a HDP činí v průměru pouze 34 *miliard eur*.

Kromě toho byly klastry 3 a 6 a městské oblasti identifikovány jako potenciálně nejvíce postižené změnou klimatu.

4 Co je to inteligentní ekosociální vesnice?

Definice „chytrý venkov“ byla vypracována ve třech hlavních fázích:

- První verze definice byla vypracována na základě přehledu literatury, konzultací se zúčastněnými stranami a odborného pracovního setkání. Přehled literatury je uveden v kapitole 3 této zprávy, první on-line konzultace proběhla v dubnu 2018 a v květnu bylo v Bruselu uspořádáno odborné pracovní setkání.
- Na základě jednání s Evropskou komisí byla první verze aktualizována a v létě 2018 proběhla druhá on-line konzultace.
- Výsledky této druhé konzultace byly použity k aktualizaci definice, která byla představena na závěrečném pracovním setkání z pilotního projektu uspořádaném v Evropském parlamentu v únoru 2019.

Struktura této kapitoly je následující: Oddíl 4.1 obsahuje přehled souvislostí, oddíl 4.2 popisuje výsledky první konzultace, oddíl 4.3 výsledky pracovního setkání, oddíl 4.4 návrh pracovní definice navržený ve druhé průběžné zprávě a oddíl 4.5 definici navrženou ke konzultaci. Výsledky druhé konzultace jsou uvedeny v části 4.6 a v části 4.7 je uvedena konečná verze definice.

4.1 Kontext: aktuální iniciativy a dokumenty relevantní pro definici

Při tvorbě definice „chytrý venkov“ v tomto pilotním projektu byly zohledněny souvislosti uvedené v předchozí kapitole. Tato kapitola obsahuje stručný přehled klíčových dokumentů a iniciativ, které byly k dispozici v době přípravy definice (druhá polovina roku 2018). Zahrnuje i) akční plán EU pro chytrý venkov zveřejněný 11. dubna 2017, ii) Bledské prohlášení podepsané 13. dubna 2018, iii) probíhající činnosti tematické skupiny ENRD (TG) pro chytrý venkov a iv) legislativní návrh SZP po roce 2020, který EK zveřejnila 7. června 2018.

4.1.1 Akce EU pro chytrý venkov (duben 2017)¹⁸

V návaznosti na Corkské prohlášení ze září 2016, v níž byla jako jedna z deseti priorit navržena „investice do životaschopnosti a vitality venkova“, zveřejnila EK (komisaři Hogan, Crețu a Bulc) 11. dubna 2017 dokument „Akce EU pro chytrý venkov“. Dokument představuje 16 opatření, která by mohla být realizována do roku 2020 na podporu chytrého venkova. Uvádí také rozsah chytrého venkova:

„Chytrý venkov je v rámci tvorby politik EU relativně novou koncepcí. Nově vznikající koncepce se týká venkovských oblastí a komunit, které staví na svých stávajících silných stránkách a přednostech a rozvíjejí nové příležitosti. V chytrém venkově jsou tradiční i nové sítě a služby zdokonalovány pomocí digitálních a telekomunikačních technologií, inovací a lepšího využívání znalostí ve prospěch obyvatel a podniků. Digitální technologie a inovace mohou podpořit kvalitu života, vyšší životní úroveň, veřejné služby pro občany, lepší využívání zdrojů, menší dopad na životní prostředí a nové příležitosti pro hodnotové řetězce na venkově, pokud jde o produkty a lepší procesy. Koncepce chytrého venkova nenavrhuje univerzální řešení. Je územně citlivá, vychází z potřeb a potenciálu příslušného území a je strategicky orientovaná,

¹⁸ https://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/rural-development-2014-2020/lookingahead/rur-dev-small-villages_en.pdf

podporovaná novými nebo stávajícími územními strategiemi. Důležitá je technologie a investice do infrastruktury, rozvoje podnikání, lidského kapitálu, kapacit a budování komunit. Klíčová je také dobrá správa věcí veřejných a zapojení občanů. Chytrý venkov by typicky měl věnovat pozornost dovednostem v oblasti elektronické gramotnosti, přístupu k elektronickému zdravotnictví a dalším základním službám, inovativním řešením problémů životního prostředí, aplikaci oběhového hospodářství na zemědělský odpad, propagaci místních produktů s podporou technologií a informačních a komunikačních technologií, zavádění a plnému využívání projektů inteligentní specializace v oblasti zemědělství a potravinářství, cestovního ruchu a kulturních aktivit atd. Koncepce chytrého venkova zahrnuje lidská sídla ve venkovských oblastech i okolní krajinu."

4.1.2 Bledské prohlášení (duben 2018)¹⁹

„Bledské prohlášení“ přednesli poslanci Evropského parlamentu Franc Bogovič a Tibor Szanyi komisařům Philu Hoganovi (zemědělství a rozvoj venkova), Violetě Bulc (doprava) a Marii Gabriel (digitální ekonomika a společnost) během akce „Evropská akce pro chytrý venkov“, která se konala 13. dubna 2018 u jezera Bled ve Slovinsku. Prohlášení vyzývá k dalším krokům k digitalizaci venkovských oblastí prostřednictvím iniciativy EU „Chytrý venkov a s využitím stávajících digitálních nástrojů“:

Chytrý venkov je tvořen lidmi, kteří se chopí iniciativy a mobilizují místní zdroje k řešení problémů a využití příležitostí, kterým čelí. Digitální technologie jsou pro chytrý venkov mocným nástrojem, ale ne jediným. Tyto modelové vesnice nabídnou nástroje pro budování lidských kapacit a vytvoří synergii mezi některými z následujících technologických výdobytků:

- Precizní zemědělství: snižování vstupů při maximalizaci výstupů pomocí senzorů a systémů na podporu rozhodování, a tím zlepšování potravinového řetězce při současné ochraně zdrojů a životního prostředí.
- Digitální platformy nabízející všechny základní služby, jako je elektronické vzdělávání, elektronické zdravotnictví (lepší přístup k lékařské péči), elektronická administrativa, doprava, gastronomie, sociální služby, platformy product-to-consumer (P2C) obcházející oligopolní maloobchodní struktury a zvyšující kvalitu a výběr produktů.
- Sdílené hospodaření s nákladnými technickými řešeními a vybavením.
- Oběhové hospodářství snižující množství odpadu a šetřící zdroje.
- Ekonomika založená na biotechnologiích prostřednictvím vývoje výzkumu, inovací a technologií.
- Obnovitelné zdroje energie jsou důležité zejména ve venkovských oblastech, kde je nejen dostatek prostoru, ale také snadný přístup k potřebným přírodním zdrojům (vítr, slunce, voda, půda, dřevo, biomasa).
- Venkovský cestovní ruch, který zahrnuje ekologickou, zdravotní, zemědělskou a rekreační turistiku, má potenciál vytvářet nová a vysoce hodnotná pracovní místa ve velkém měřítku.
- Sociální inovace ve službách a podnikání na venkově.

¹⁹ https://ec.europa.eu/info/news/european-commission-supports-call-smarter-future-ruralareas-2018-apr-13_en

4.1.3 Tematická skupina ENRD pro chytrý venkov (probíhá)²⁰

Od září 2017 organizuje Evropská síť pro rozvoj venkova (ENRD) tematickou skupinu (TS) „Chytrý venkov“ v rámci dílčího tématu širší tematické práce ENRD „Inteligentní a konkurenceschopné venkovské oblasti“. TS přispívá k „Akci EU pro chytrý venkov“ tím, že umožňuje výměnu informací o chytrém venkově a zkoumá, jak lze programy rozvoje venkova využít k podpoře této koncepce. V prvním roce se TS zaměřila na způsoby oživení služeb na venkově prostřednictvím digitálních a sociálních inovací a zkoumá, jak lze zlepšit a učinit udržitelnějšími služby na venkově, jako je zdravotnictví, sociální služby, vzdělávání, energetika, doprava a maloobchod, prostřednictvím nástrojů informačních a komunikačních technologií (ICT) a komunitně vedených akcí a projektů. Ve druhém roce, mezi zářím 2018 a červencem 2019, se TG snažila pomoci vzniku a rozvoji chytrého venkova tím, že působila jako rada pro rozvoj praktických směrů pro využití všech dostupných politických nástrojů.

4.1.4 Legislativní návrh EK pro SZP po roce 2020²¹

Dne 1. června 2018 zveřejnila EK legislativní návrhy týkající se SZP po roce 2020. Návrh nařízení o strategických plánech SZP obsahoval tři obecné cíle, devět specifických cílů a jeden průřezový cíl týkající se modernizace (Podpora znalostí, inovací a digitalizace v zemědělství a venkovských oblastech a podpora jejich využívání):

Obecný cíl „podpořit inteligentní, odolné a diverzifikované zemědělské odvětví zajišťující potravinovou bezpečnost“ se třemi specifickými cíli:

- Podpora životaschopných příjmů zemědělských podniků a jejich odolnosti na celém území EU s cílem zvýšit potravinovou bezpečnost
- Posílení orientace na trh a zvýšení konkurenceschopnosti, včetně většího zaměření na výzkum, technologie a digitalizaci.
- Zlepšit postavení zemědělců v hodnotovém řetězci.

Obecný cíl „posílit péči o životní prostředí a opatření v oblasti klimatu a přispět k cílům Unie v oblasti životního prostředí a klimatu“ a tři specifické cíle:

- Přispívat ke zmírňování změny klimatu a přizpůsobování se jí, jakož i k udržitelné energetice.
- Podporovat udržitelný rozvoj a účinné hospodaření s přírodními zdroji, jako je voda, půda a ovzduší.
- Přispívat k ochraně biologické rozmanitosti, zlepšovat ekosystémové služby a chránit stanoviště a krajinu.

Obecný cíl „posílit socioekonomickou strukturu venkovských oblastí“ se třemi specifickými cíli:

- Přilákat mladé zemědělce a usnadnit rozvoj podnikání ve venkovských oblastech,
- Podporovat zaměstnanost, růst, sociální začlenění a místní rozvoj ve venkovských oblastech, včetně biohospodářství a udržitelného lesnictví.

²⁰ https://enrd.ec.europa.eu/smart-and-competitive-rural-areas/smart-villages_en

²¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2018%3A392%3AFIN>

- Zlepšit reakci zemědělství EU na společenské požadavky na potraviny a zdraví, včetně bezpečných, výživných a udržitelných potravin a dobrých životních podmínek zvířat.

Chytrý venkov je zmíněn v 16. bodě odůvodnění a také v příloze 1 návrhu týkající se „ukazatelů dopadu, výsledků a výstupů“ – ukazatel výsledku „R.33 Digitalizace hospodářství venkova“: Venkovské obyvatelstvo, na které se vztahuje podporovaná **koncepte „chytrý venkov“** (související se specifickým cílem EU *„Podpora zaměstnanosti, růstu, sociálního začleňování a místního rozvoje ve venkovských oblastech, včetně biohospodářství a udržitelného lesnictví“*).

4.2 Výsledky první on-line konzultace

V období od 1. do 27. dubna 2018 proběhla konzultace se zúčastněnými stranami, která měla podobu on-line průzkumu. Zúčastněné strany byly vyzvány k vyplnění dotazníku (18 uzavřených otázek a 8 otevřených otázek), který je k dispozici na našich webových stránkách projektu <http://www.pilotproject-smartvillages.eu/>. Celkem bylo obdrženo 79 příspěvků z 22 zemí.

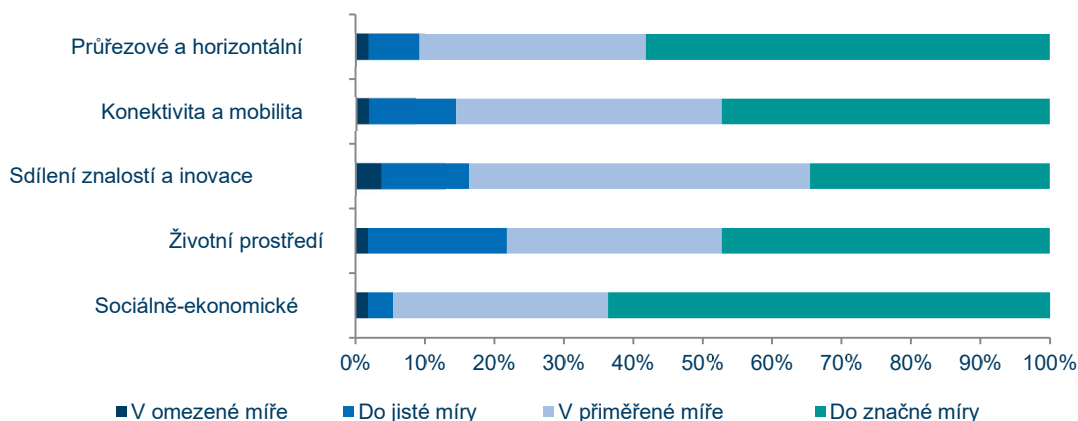
Tabulka 4 Země původu respondentů první konzultace o definici

Členské státy	Celkem	%
Rakousko	0	0 %
Belgie	8	10 %
Bulharsko	0	0 %
Chorvatsko	1	1 %
Kypr	0	0 %
Česká republika	0	0 %
Dánsko	0	0 %
Estonsko	4	5 %
Finsko	4	5 %
Francie	13	16 %
Německo	3	4 %
Řecko	1	1 %
Maďarsko	2	3 %
Island	0	0 %
Irsko	5	6 %
Itálie	4	5 %
Lotyšsko	1	1 %
Litva	1	1 %
Lucembursko	0	0 %
Malta	0	0 %
Nizozemsko	3	4 %
Norsko	1	1 %
Polsko	1	1 %
Portugalsko	3	4 %
Rumunsko	5	6 %
Slovenská republika	0	0 %
Slovinsko	2	3 %
Španělsko	4	5 %
Švédsko	7	9 %
Švýcarsko	1	1 %
Spojené království	5	6 %
Celkem	79	100 %

4.2.1 Rozsah, náměty a témata

Následující oddíl obsahuje klíčové poznatky z on-line konzultací o tématech, námětech a rozsahu „chytrého venkova“.

Obrázek 9 Názory respondentů na tematické oblasti, které by měly být pokryty „chytrým venkovem“

Zdroj 9 On-line konzultace společnosti Ecorys

Mezi navrhovaná socioekonomická témata patří i) poskytování služeb včetně zdravotních a sociálních služeb a vzdělávání a odborné přípravy, ii) dostupnost a přístupnost trhů pro obyvatele venkovských oblastí, iii) zvyšování kvality života, iv) podpora vytváření a udržení pracovních míst a v) podpora sdílené ekonomiky v oblasti technologií a služeb.

Mezi navrhovaná témata v oblasti životního prostředí patří (i) uplatňování udržitelného přístupu k řízení přírodních zdrojů, (ii) podpora oběhového hospodářství, (iii) podpora biohospodářství a (iv) využívání obnovitelných zdrojů energie a sdílené hospodářství v oblasti technologií a služeb.

Mezi navrhovaná témata sdílení znalostí a inovací patří (i) vytváření a podpora přístupu k výzkumu a vývoji a (ii) podporu sdílení znalostí.

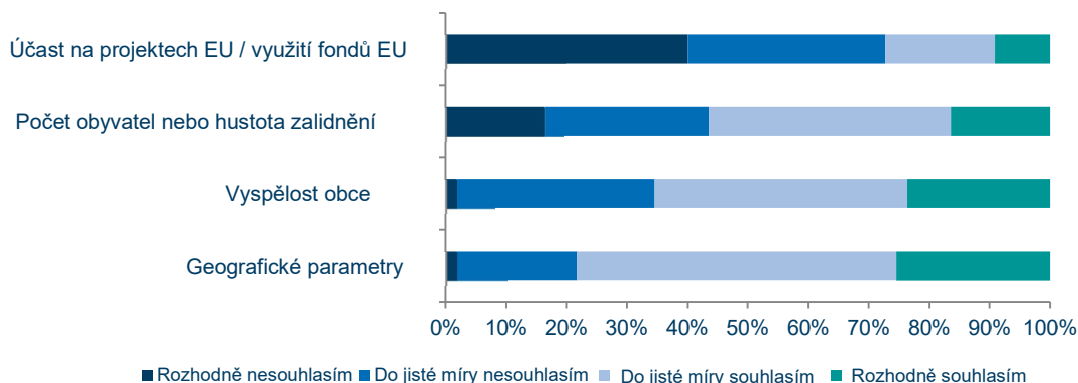
Mezi navrhovaná témata konektivity a mobility patří i) zlepšení mobility a dopravy a ii) využití digitálních technologií a informačních a komunikačních technologií v kombinaci s podporou IT.

Mezi navrhovaná průřezová a horizontální témata patří (i) zajištění účasti občanů a participativní místní správy, (ii) poskytování podpory kulturnímu dědictví a cestovnímu ruchu, (iii) podpora prospěšných vazeb mezi venkovem a městy, (iv) zajištění zapojení žen a mládeže.

Neexistuje shoda ohledně rozsahu „chytrého venkova“

Mezi respondenty nepanovala shoda ohledně parametrů, které by měly být použity pro charakteristiku „chytrý venkov“, jak je znázorněno na obrázku níže.

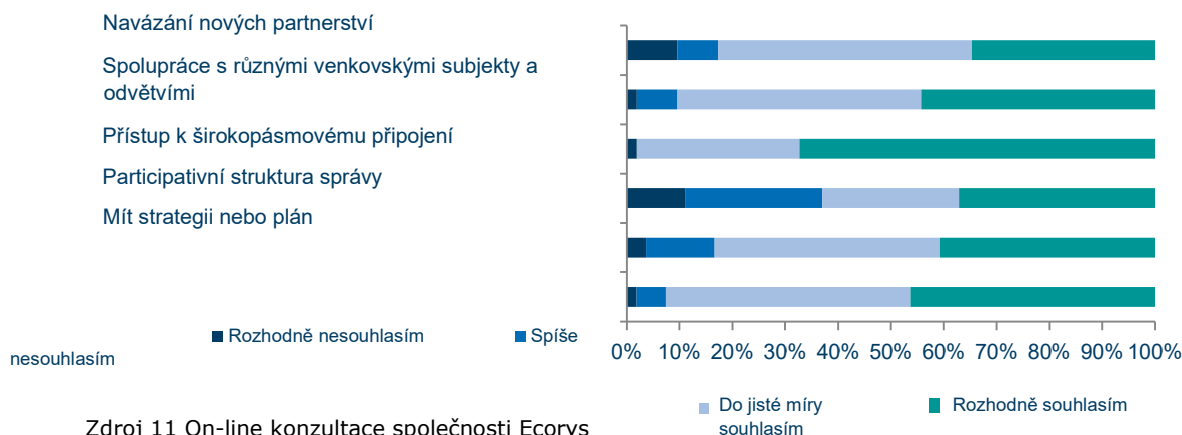
Obrázek 10 Názory respondentů na specifické charakteristiky „chytrého venkova“

Zdroj 10 On-line konzultace společnosti Ecorys

Strategie a struktura správy vnímané jako nejdůležitější minimální kritéria Jak je znázorněno na obrázku na následující straně, větší většina respondentů uvedla, že struktura správy a strategie jsou žádanějšími minimálními kritérii než přístup k širokopásmovému připojení:

Obrázek 11 Názory na minimální kritéria v definici Používání a aplikace digitálních technologií a ICT

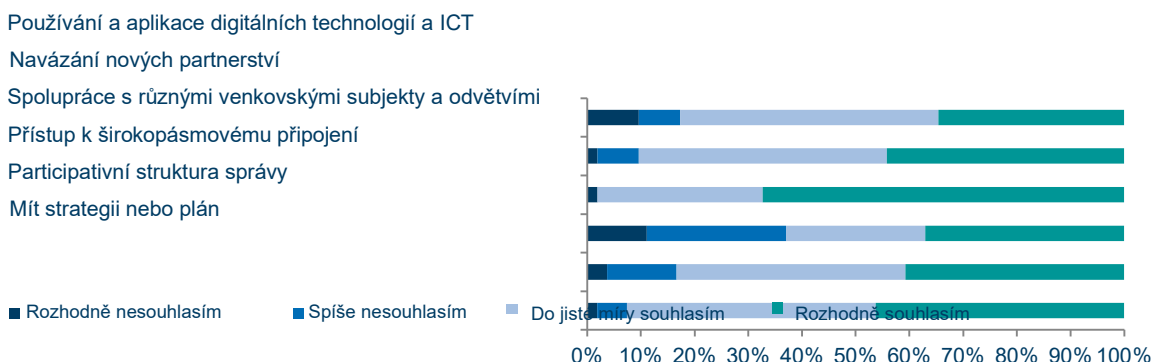

Zdroj 11 On-line konzultace společnosti Ecorys

Spolupráce a partnerství jsou důležité

Jak je znázorněno na obrázku níže, respondenti se shodli na tom, že u nepovinných kritérií je důležitá spolupráce a partnerství. Většina respondentů považuje za důležité také využívání informačních a komunikačních technologií a digitálních technologií.

Obrázek 12 Názory na nepovinná kritéria v definici

Zdroj 12 On-line konzultace společnosti Ecorys

4.2.2 Výhody a nevýhody definice „chytrý venkov“

Respondenti uvedli hlavní výhody a nevýhody definice „chytrý venkov“. Mezi nejčastější výhody, které respondenti uváděli, patří:

- Zvyšování povědomí o těchto typech aktivit a o tom, jak identifikovat potenciální zájemce (INSPIRACE).
- Příležitost k získání a zacílení finančních prostředků a k vyjasnění podmínek.
- Příležitost k budování sítí napříč „chytrým venkovem“, pokud bude tato koncepce vyjasněna;
- Může zlepšit integraci politik a rozvoj kapacit.

Respondenti rovněž uvedli některá rizika nebo nevýhody definice EU:

- Nemělo by se jednat o status „elity“/exkluzivity
- Ruku v ruce s tím by měly jít nástroje/politiky.

4.2.3 Klíčová zjištění: tři hlavní poselství konzultace

Z konzultace vyplynuly tyto hlavní závěry:

- Definice by neměla být omezující, ale spíše by měla inspirovat a poskytnout vizi, o kterou je možné usilovat.
- Přístup k širokopásmovému připojení a využívání digitálních technologií může být jak výsledkem, tak předpokladem pro „chytrý venkov“.
- Strategický rámec, dlouhodobý rozvojový rámec a integrovaný přístup byly uznány jako klíčové složky.

4.3 Výsledky pracovního setkání k nastavení definice

Pracovní setkání se konalo 4. května 2018 v Bruselu za účasti 10 zástupců GŘ AGRI, GŘ REGIO, ENRD, R.E.D., Euromontana a Ecorys. Pracovní setkání začalo prezentací výsledků on-line konzultace a pokračovalo strukturovanou diskusí o čtyřech stavebních kamenech „chytrého venkova“ (i) lidský, sociální, přírodní a finanční kapitál, (ii) výzvy a příležitosti, potřeby, požadavky, (iii) současná a budoucí řešení a (iv) žádoucí výsledky. Výsledky diskusí jsou shrnuty v níže uvedené tabulce.

Tabulka 5 Výsledky diskuse na pracovním setkání ve čtyřech stavebních blocích

První nápady	Horizontální	Klíčové pojmy, které se stanou zahnutými podněty
Lidský, sociální, přírodní a finanční kapitál Lidé: občané, chytrí lidé, vize, vedení, participace, tvůrčí kapacita, místní dovednosti, demografie Sociální: sítě, spolupráce, partnerství, solidarita, důvěra větší než vesnice Přírodní: přírodní zdroje, místní majetek, geografický kapitál, příroda, krajina Finanční: dostupné finance, místně orientovaná ekonomika, digitální vyspělost, infrastruktura (v širším smyslu)	Posílení postavení občanů venkova Pozor, nevyloučit Odspodu nahoru Propojení venkova s městem	Místní aktiva Účast a posílení postavení lidí Digitalizace Účast a zapojení lidí Integrovaná strategie rozvoje Partnerství/spolupráce Kreativita Dlouhodobá strategie Sociálně-digitální inovace Mobilizace aktiv
Výzvy, příležitosti, potřeby a požadavky Digitální transformace a technologické změny: širokopásmové sítě, e-gramotnost, konektivita, digitalizace, propojení měst a venkova, správa dat,		
Populační trendy: vylidňování, energetika, stárnutí populace, udržení a přilákání talentů, migrace, (Základní) služby: přístup a dostupnost služeb Správa věcí veřejných: územní plánování, politická ochota, začlenění, sdílený pocit odpovědnosti Ekonomická oblast: nedostatek pracovních míst, přístup na trhy, potraviny a zemědělství Zelená oblast: životní prostředí a udržitelnost, energie Finanční oblast: investice, atraktivita investic		Umožnění udržitelné transformace Blahobyt Zaměstnanost Strategický rozvoj se děje! Lepší služby, konektivita a příležitosti

Požadované výsledky Kvalita života, místní rozvoj, udržitelnost, socioekonomické prostředí, územní soudržnost, uvolnění potenciálu Ekonomická oblast: zaměstnanost, celoživotní vzdělávání, nové hodnotové řetězce, sdílená ekonomika, biohospodářství Sociální oblast: zvýšení atraktivity venkovských oblastí, dostupnost služeb, blahobyt, rovnost, přistěhovalectví přístup k informacím, lepší správa, začlenění, lepší konektivita Životní prostředí: lepší biologická rozmanitost, zlepšení kvality životního prostředí, odpad jako zdroj, nízkouhlíková ekonomika, zmírnění změny klimatu / adaptace na změnu klimatu, energetická účinnost		Sociální začlenění
--	--	--------------------

Na druhém zasedání účastníci pracovního setkání společně vypracovali následující návrh definice:

Chytrý venkov jsou venkovské oblasti a komunity, které staví na svých stávajících silných stránkách a místních přednostech a dávají občanům možnost dosáhnout udržitelné transformace. Využívají participativní přístup k rozvoji dlouhodobé vize a integrované strategie zaměřené na zlepšení sociálních, ekonomických a environmentálních podmínek (kvalita života, veřejné služby, efektivní využívání zdrojů atd.) Činí tak prostřednictvím inovativních sociálních, digitálních a environmentálních řešení, která reagují na výzvy a potřeby venkova a využívají příležitosti. Chytrý venkov nefunguje izolovaně. Zapojují se do nových forem spolupráce a spojení, které vytvářejí mosty napříč (...).

4.4 První návrh pracovní definice

Náš první návrh pracovní definice „chytrý venkov“ vychází z on-line konzultace a z pracovního setkání uspořádaného v rámci pilotního projektu a zohledňuje širší souvislosti (včetně Akce EU pro chytrý venkov, Bledského prohlášení a také návrhu Komise pro SZP po roce 2020). Návrh pracovní definice se skládá ze dvou částí: základní definice a vysvětlení klíčových pojmů:

Chytrý venkov jsou komunity ve venkovských oblastech, které se při vytváření své sociální a environmentální strategie spoléhají na participativní a občanský přístup. Koncepte chytrého venkova podporuje ekonomický přechod k ekologičtějšímu a komunitnějšímu modelu tím, že využívají zejména možností, které nabízejí digitální technologie. Chytrý venkov aktivně usiluje o spolupráci a spojení s dalšími komunitami a subjekty ve venkovských

a městských oblastech. Inicie a realizace koncepce chytrého venkova může být financována z různých veřejných i soukromých zdrojů a může vycházet ze stávajících iniciativ, jako jsou například přístupy iniciativy LEADER.

Obce ve venkovských oblastech mohou zahrnovat jedno nebo několik malých měst bez omezení počtu obyvatel. Venkovské oblasti jsou definovány jako „převážně venkovské oblasti“ podle typologie měst a venkova, kterou OECD a EUROSTAT používají pro klasifikaci regionů (více než 50 % obyvatel žije na venkově). Netýká se to „smíšeného regionu“ (20 až 50 % obyvatel žije na venkově) a „převážně městského regionu“ (méně než 20 % obyvatel žije na venkově).

Participativní a občanský přístup znamená aktivní účast občanské společnosti na rozhodování o koncepci chytrý venkov.

Sociální a environmentální koncepce chytrý venkov reaguje na výzvy a potřeby území tím, že staví na místních silných stránkách a přednostech. Koncepce musí stanovit krátkodobé, střednědobé a dlouhodobé cíle. Pokrok musí být měřitelný prostřednictvím ukazatelů výkonnosti, které budou stanoveny v plánu. Tyto plány by měly být pravidelně revidovány, aby bylo možné je neustále zlepšovat. Cílem strategií může být například zlepšení přístupu ke službám (v různých oblastech, jako je zdravotnictví, odborná příprava nebo doprava), lepší zhodnocení kulturního dědictví pro větší turistickou atraktivitu, rozvoj obnovitelných zdrojů energie, rozvoj oběhového hospodářství, lepší využívání přírodních zdrojů, přizpůsobení se změně klimatu, ochrana životního prostředí a biologické rozmanitosti atd.

Digitální technologie zahrnují například informační a komunikační technologie, využívání velkých objemů dat nebo inovace související s využíváním internetu věcí. Působí jako nástroj, který umožňuje chytrému venkovu stát se agilnějšími, lépe využívat své zdroje a zlepšit atraktivitu venkovských oblastí a kvalitu života venkovských obyvatel.

4.5 Pracovní definice navržená ke konzultaci

Návrh definice připravený pro druhou průběžnou zprávu byl projednán na zasedání řídicí skupiny, které se konalo 28. června 2018. Řídicí skupina připomněla, že při stanovení definice by se mělo přihlídnout k jejímu zamýšlenému použití, např. k otázce způsobilosti pro podporu EU, která by určila, zda by se měl použít otevřenější nebo výlučný přístup. Řídicí skupina rovněž požadovala, aby byl kladen jasnější důraz na rozvoj a udržitelnost z ekonomického hlediska (pracovní místa, růst), což je cílem chytrého venkova. Bylo také poznamenáno, že zahrnutí iniciativy LEADER do definice může být matoucí, protože oba pojmy je třeba rozlišovat (chytrý venkov nebude opatřením pro dotace na rozvoj venkova, ale pravděpodobně půjde o obecnější koncepci s různými zdroji veřejného/soukromého financování).

Po diskuzi s řídicí skupinou byla připravena a zveřejněna ke konzultaci následující definice. Cílem této druhé konzultace bylo shromáždit názory zúčastněných stran na hlavní výhody a nevýhody navrhované definice.

Chytrý venkov jsou komunity ve venkovských oblastech, které vyvíjejí inteligentní řešení pro řešení problémů v místním kontextu. Vycházejí ze stávajících místních silných stránek a příležitostí, aby se zapojily do procesu

udržitelného rozvoje svých území. Při vypracovávání a provádění strategií pro zlepšení svých hospodářských, sociálních a environmentálních podmínek se spoléhají na participativní přístup, zejména na podporu inovací a mobilizaci řešení nabízených digitálními technologiemi. Chytrý venkov těží ze spolupráce a spojení s dalšími komunitami a aktéry ve venkovských a městských oblastech. Inicie a realizace konceptu chytrého venkova může vycházet ze stávajících iniciativ a může být financována z různých veřejných i soukromých zdrojů.

Komunity ve venkovských oblastech mohou zahrnovat jedno nebo více lidských sídel bez omezení počtu obyvatel. Venkovské oblasti jsou definovány jako „převážně venkovské oblasti“ podle typologie měst a venkova, kterou OECD a EUROSTAT používají pro klasifikaci regionů (více než 50 % obyvatel žije na venkově). Netýká se „smíšeného regionu“ (20 až 50 % obyvatel žije na venkově) a „převážně městského regionu“ (méně než 20 % obyvatel žije na venkově) <http://ec.europa.eu/eurostat/web/rural-vývoj/metodika>

Participativní přístup znamená aktivní účast občanské společnosti na přípravě a rozhodování o koncepci pro chytrý venkov.

Digitální technologie zahrnují například informační a komunikační technologie, využívání velkých objemů dat nebo inovace související s využíváním internetu věcí. Působí jako nástroj, který umožňuje chytrému venkovu stát se agilnějšími, lépe využívat své zdroje a zlepšit atraktivitu venkovských oblastí a kvalitu života venkovských obyvatel.

Koncepce pro chytrý venkov reaguje na výzvy a potřeby svého území tím, že staví na místních silných stránkách a přednostech. Strategie musí stanovit krátkodobé, střednědobé a dlouhodobé cíle. Pokrok musí být měřitelný prostřednictvím ukazatelů výkonnosti, které budou stanoveny v plánu. Tyto plány by měly být pravidelně revidovány, aby bylo možné je neustále zlepšovat. Cílem strategií může být například zlepšení přístupu ke službám (v různých oblastech, jako je zdravotnictví, odborná příprava nebo doprava), lepší zhodnocení kulturního dědictví pro větší turistickou přitažlivost, zlepšení podnikatelských příležitostí a vytváření pracovních míst, rozvoj obnovitelných zdrojů energie, rozvoj oběhového hospodářství, lepší využívání přírodních zdrojů, přizpůsobení se změně klimatu, ochrana životního prostředí a biologické rozmanitosti atd.

4.6 Výsledky druhé on-line konzultace

4.6.1 Úvod

Druhá on-line konzultace byla zahájena 25. července a byla otevřena do 31. srpna 2018. Pracovní definice byla zveřejněna na webových stránkách pilotního projektu (<http://www.pilotproject-smartvillages.eu/>). Zúčastněné strany byly vyzvány, aby se podělily o své názory ve čtyřech otevřených otázkách:

- 1) Jedním z hlavních výsledků konzultace uspořádané v dubnu 2018 je, že definice by neměla být omezující a neměla by být vyčleňující. Myslíte si, že je pracovní definice dostatečně otevřená a zahrnující?

- 2) První konzultace také ukázala, že pro velkou většinu respondentů by využívání digitálních technologií nemělo být povinným požadavkem koncepce pro chytrý venkov. Myslíte si, že je to v pracovní definici dobře zohledněno?
- 3) Jaké jsou podle vás hlavní výhody a nevýhody pracovní definice?
- 4) Máte další připomínky?

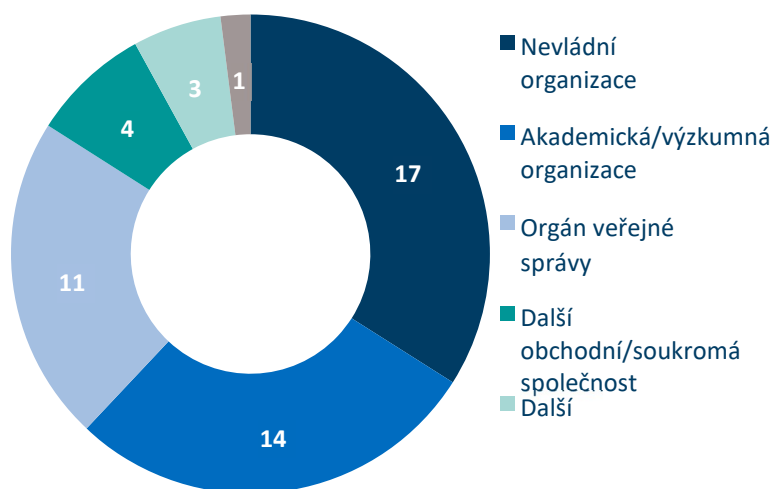
4.6.2 Profil respondentů

Obdrželi jsme 50 odpovědí od zúčastněných stran z 19 různých zemí, jak je uvedeno v následující tabulce.

Tabulka 11 Země původu respondentů druhé konzultace k návrhu definice

Členské státy	Celkem	%
Rakousko	2	4 %
Belgie	9	18 %
Česká republika	1	2 %
Estonsko	3	6 %
Finsko	3	6 %
Francie	4	8 %
Německo	4	8 %
Řecko	1	2 %
Maďarsko	1	2 %
Irsko	3	6 %
Itálie	3	6 %
Nizozemsko	1	2 %
Polsko	1	2 %
Rumunsko	2	4 %
Slovinsko	1	2 %
Španělsko	6	12 %
Švédsko	1	2 %
Spojené království	3	6 %
Ostatní země mimo EU	1	2 %
Celkem	50	100 %

Téměř všichni respondenti (49 z 50 odpovědí) uvedli profesní činnost související s rozvojem venkova. Téměř 75 % respondentů uvedlo, že se tématem „chytrého venkova“ již zabývali. Jak ukazuje následující obrázek, přibližně třetina (28 %) respondentů uvedla, že pracuje pro akademické nebo výzkumné organizace, 34 % pro nevládní organizace a 22 % pro orgány veřejné správy.

Obrázek 13 Profesionální povolání uvedené respondenty

Zdroj 13 On-line konzultace společnosti Ecorys

4.6.3 Hlavní výsledky konzultace

Formát definice je ověřen

Respondenti uvítali navrhovanou strukturu (tj. krátký text se základní definicí, po němž následuje vysvětlení klíčových pojmů). Tento formát nebyl kritizován, na druhou stranu někteří respondenti vysvětlili, že se jedná o dobrý přístup:

„Definice je poměrně krátká, ale obsahuje všechny klíčové složky. Dát možnost dvou úrovní čtení se čtyřmi dalšími vysvětleními je pravděpodobně nejlepší způsob, jak postupovat. Velmi důležité jsou zejména příklady problémů, na které se strategie mohou zaměřit, a vysvětlení, co je to strategie (odlišná od řady projektů).“

Zúčastněné strany se neshodnou na významu digitalizace

Z konzultace vyplývá, že názory na význam digitalizace se různí. Někteří respondenti uvedli, že definice by měla klást menší důraz na její význam, zatímco jiní tvrdí, že odkaz na digitalizaci není dostatečný. Uvedené argumenty jsou následující:

U respondentů, kteří se domnívají, že digitalizace by měla být důležitější, je hlavním argumentem to, že v současné verzi definice je „vnější soudržnost“ (tj. soudržnost koncepce chytrého venkova s ostatními politikami/iniciativami) slabá. Respondenti se zmiňovali o inteligentních městech a inteligentní specializaci:

„Tato definice zřejmě naznačuje, že venkovské oblasti nemají velkou poptávku po elektronickém rozvoji, který by zhodnotil jejich potenciál. Srovnáme-li „inteligentní města“ a „chytrý venkov“, získáme dojem dvou světů s velmi odlišnými strategiemi. Kdo bude důvěryhodný tvář v tvář rozhodujícím činitelům s rozhodovací pravomocí a investorům?“

„Diskuse o chytrém venkově je součástí širší diskuse o inteligentních oblastech. V této diskusi a rozvoji technologií (a/nebo digitalizace) jasnou a charakteristickou roli, a proto koncepce chytrého venkova nemůže být mimo tento „požadavek“. Není to hlavní problém, ale v tomto kontextu je povinný. Jinak je „inteligentní“ příliš mnoho všeho a nakonec nic zvláštního.“

Další kritika respondentů, kteří se domnívají, že digitalizace by měla hrát důležitější roli, se týká odlišení od iniciativy LEADER. To souvisí také s „vnější soudržností“ koncepce chytrého venkova. Obavy vzbuzuje skutečnost, že koncepce chytrého venkova se překrývá s koncepcí iniciativy LEADER.

„Existence infrastruktury pro digitální technologie je nutností, inteligentní řešení dělají sídlo inteligentním. Pokud ne, můžeme jim říkat „eko“, „Leader“ atd., ale ne „inteligentní“. Lépe řečeno, ne všechny prvky inteligentní strategie musí souviset s digitálními technologiemi, ale rozhodně by na nich měly být založeny.“

„Digitalizace je základem, na kterém se staví inteligentní strategie. Je to totéž jako silnice – základní infrastruktura, na které se staví další inteligentní řešení a koncepce.“

Hlavním argumentem respondentů, kteří se domnívají, že digitalizace by měla být méně důležitá, je, že území bez přístupu k širokopásmovému připojení budou z iniciativy vyloučena.

„Ano, naprosto souhlasím s tím, že podmínkou přístupu ke koncepci chytrého venkova by nemělo být existující širokopásmové připojení. Mnoho venkovských obcí nemá v současné době přístup k širokopásmovému připojení. Myslím, že to je v pracovní definici jasně uvedeno.“

Ostatní respondenti nesouhlasí s asociací mezi digitálními a inteligentními technologiemi:

„Nevýhodou je již zmíněné zaměření na digitální technologie, které jsou samy o sobě implicitně „inteligentní“. Domnívám se, že větší důraz mohl být kladen na integraci služeb a sdílení/poučení se z přístupů z jednoho odvětví do druhého (např. jak může platforma z jedné venkovské služby podpořit druhou), což by tuto koncepci povýšilo nad technologii a umožnilo širší způsob myšlení.“

Nakonec jeden respondent navrhl vyřešit rozdílnost názorů přidáním odkazu na vyrovnání digitálních příležitostí pro komunity ve venkovských oblastech: „Využití digitálních technologií sice není povinné, ale často je považováno za klíčové při každém inteligentním přechodu: v tomto smyslu definice funguje dobře. Řešení nabízená digitálními technologiemi však předpokládají, že (nejnovější) infrastruktura v oblasti digitálních technologií je zavedena a dostupná ve , které o to usilují: nemusí tomu tak být. Možná by se k tomu dala přidat další poznámka, která by zdůraznila potřebu zajistit rovné digitální příležitosti pro komunity ve venkovských oblastech.“

Vyloučení smíšených oblastí je kritizováno

Typologie měst a venkova, kterou OECD a EUROSTAT používají pro klasifikaci regionů, nezahrnuje „smíšený region“ (kde 20 až 50 % obyvatel žije na venkově). Toto vyloučení kritizovalo několik respondentů:

„Definice je příliš restriktivní, pokud se omezuje na převážně venkovské NUTS 3. V NUTS 3 s dostatečným rozsahem, ale s velmi městským kapitálem, který soustřeďuje většinu obyvatelstva tohoto NUTS, je vyloučeno příliš mnoho venkovských obcí. Proto by se definice měla rozšířit i na smíšené venkovské oblasti.“

„Proč upřesnit, že „venkovské oblasti jsou definovány jako „převážně venkovské oblasti“ podle typologie měst a venkova, kterou OECD a EUROSTAT používají pro klasifikaci regionů (více než 50 % obyvatel žije ve venkovských oblastech)“? Proč omezovat pojem inteligentní ekosociální vesnice na tuto kategorii? Neexistují žádné vesnice v uznaných smíšených oblastech? Znamená to oslabení argumentů našeho venkova: v těchto v podstatě venkovských oblastech žije pouze 27,9 % evropské populace.“

První větu je třeba změnit

První věta definice, která zní: „*Chytrý venkov jsou komunity ve venkovských oblastech, které vyvíjejí inteligentní řešení.*“, je kritizována kvůli použití pojmu „inteligentní řešení“ pro definici „chytrý venkov“.

Definice se jeví jako kruhová, protože nedefinuje „inteligentní“ žádným způsobem, který by nebyl sebevztahný. Je třeba vysvětlit, co vlastně znamená slovo „inteligentní“, nebo větu změnit. Druhá výtka k této větě se týká použití pojmu „vývoj“ ve větě: komunita nemusí nutně sama vyvíjet řešení – ale také a to je nejdůležitější, jde o přijetí a používání těchto řešení.

4.6.4 Další úvahy respondentů

Potenciální problém pro implementaci / uvedení do praxe

Z hlediska uvedení do praxe může být obtížné odlišit definici od toho, co mají skupiny iniciativy LEADER dělat již nyní. Pokud budou skupiny iniciativy LEADER implementovat koncepci chytrého venkova, bude nutné jim poskytnout pobídky a nástroje pro účinnější podporu inovativních řešení.

Nejasnosti ohledně odkazu na „zlepšení jejich ekonomických, sociálních a environmentálních podmínek“: je povinné vypracovat opatření ve třech dimenzích (ekonomické, sociální a environmentální), nebo se může jednat pouze o dvě dimenze?

Někteří respondenti uvedli, že definice je příliš široká: příliš obecná a otevřená definice může omezit míru inovací.

„Definice by mohla být dokonce příliš otevřená, protože všichni budou podporovat všechny ušlechtilé cíle, kterých zde má být dosaženo. Jaké jsou však rozdíly mezi „chytrým venkovem“ a ostatními vesnicemi?“

Rozdíl oproti „inteligentním městům“: inteligentní města nejsou zapojena do procesu udržitelného rozvoje.

„Rozdíl mezi inteligentními městy a chytrým venkovem je jeden z následujících: životní prostředí, zemědělství, produkce potravin. O druhém a třetím není ani zmínka.“

Návrhy na doplnění nebo nahrazení

- Chybí odkaz na „budování místních dovedností a kapacit“.
- Přidejte „sociální inovace“: „Spoléhají se na participativní přístup k rozvoji a realizaci svých strategií pro zlepšení svých ekonomických, sociálních a environmentálních podmínek, zejména podporou „sociálních“ inovací a mobilizací řešení nabízených digitálními technologiemi.“
- Místo slova „udržitelný“ používejte slovo „odolný“. Vzhledem k tomu, že je celá rozprava o „udržitelném rozvoji“ v důsledku současné ekologické krize zastaralá, je přístup založený na odolnosti přínosnější. Také si myslím, že mnoho inteligentních evropských vesnic nepotřebuje

hospodářský rozvoj – často chápaný jako růst. To souvisí i s odolností – cílem chytrého venkova by měla být dostatečná, prosperující ekonomická úroveň – a ne nutně ekonomický růst.”

- Přidejte více odkazů na „lidi“ – obyvatele, zaměstnance, mladé lidi, veřejné správce.
- Větší zaměření na ekologické inovace, činnosti v rámci spolupráce, podporu malých podniků ve venkovských oblastech, rozvoj zelené/modré ekonomiky/činností a podporu čistého životního prostředí, ekologické produkce potravin atd.
- Zahrnout zmínku o potřebě ochrany a zajištění finančních prostředků, což není uvedeno.
- Komunita: je rozdíl mezi „vesnicí“ a „komunitou“, zejména pokud jde o výzkum. První pojem se vztahuje ke geografii, druhý k sociologii.

4.7 Navrhovaná definice

Z konzultace vyplynulo, že zúčastněné strany celkově navrhovanou definici vítají, že její struktura je přiměřená a že je obecně dostatečně otevřená a zahrnující. Z konzultací rovněž vyplynulo, že je třeba změnit některé prvky definice, zejména první větu (nahradit výraz „inteligentní řešení“ alternativním výrazem, jako je například „inovativní řešení“), a rozšířit zeměpisný rozsah o smíšené regiony. Je třeba zdůvodnit volbu digitalizace, aby se vyřešily obavy vznesené během této konzultace. To by mohlo být provedeno v textu uvádějícím účel definice. Některé klíčové pojmy byly změněny s ohledem na návrhy respondentů (zejména „odolnost“ místo „udržitelný rozvoj“).

Na základě podnětů z konzultací a diskusí v řídicí skupině byla stanovena následující definice:

Definice chytrého venkova

Chytrý venkov jsou komunity ve venkovských oblastech, které využívají inovativní řešení ke zvýšení své odolnosti a staví na místních silných stránkách a příležitostech. Při vypracovávání a realizaci strategie pro zlepšení svých ekonomických, sociálních a/nebo environmentálních podmínek se spoléhají na participativní přístup, zejména na využití řešení, která nabízejí digitální technologie. Chytrý venkov těží ze spolupráce a spojení s dalšími komunitami a aktéry ve venkovských a městských oblastech. Inicie a realizace koncepce chytrý venkov může vycházet ze stávajících iniciativ a může být financována z různých veřejných i soukromých zdrojů.

Komunity ve venkovských oblastech mohou zahrnovat jedno nebo více lidských sídel bez jakýchkoli omezení, pokud jde o správní hranice nebo počet obyvatel. Pokud jde o podmínky způsobilosti pro podporu, mohou členské státy použít definice venkovských oblastí podle OECD, EUROSTATu nebo jiné definice.

Participativní přístup znamená aktivní účast místní komunity na přípravě a rozhodování o koncepci chytrého venkova. Během realizační fáze participativní přístup zajistí, že budou řádně řešeny potřeby budování kapacit a školení lidí.

Digitální technologie zahrnují například informační a komunikační technologie, využívání velkých objemů dat nebo inovace související s využíváním internetu věcí (IoT – Internet of Things). Působí jako nástroj, který umožňuje chytrému venkovu stát se agilnějšími, lépe využívat své zdroje a zlepšit atraktivitu venkovských oblastí a kvalitu života venkovských obyvatel. Používání digitálních technologií není podmínkou pro to, aby se komunita stala chytrým venkovem. Tam, kde je to možné, usnadní zavádění digitálních řešení vysokorychlostní širokopásmové připojení.

Koncepce chytrého venkova reaguje na problémy a potřeby území tím, že staví na místních silných stránkách a přednostech. Cílem strategií může být například: zlepšení přístupu ke službám (v různých oblastech, jako je zdravotnictví, vzdělávání nebo doprava), zlepšení podnikatelských příležitostí a vytváření pracovních míst, rozvoj krátkých dodavatelských řetězců potravin a zemědělských postupů, rozvoj obnovitelných zdrojů energie, rozvoj oběhového hospodářství, lepší využívání přírodních zdrojů, přizpůsobení se změně klimatu, ochrana životního prostředí a biologické rozmanitosti, lepší zhodnocení kulturního dědictví pro větší turistickou atraktivitu atd.

5 Současné iniciativy: zkušenosti z osvědčených postupů

Identifikace „osvědčených postupů“ stávajících iniciativ byla provedena prostřednictvím tématu 3 této studie. Cílem bylo identifikovat a analyzovat konkrétní příklady osvědčených postupů na základě kritérií a souboru charakteristik stanovených v rámci tématu 2 a podat o nich zprávu. Byly zde použity dva hlavní principy:

- **První princip** se týká rozmanitosti venkovských území, pokud jde o souvislosti, různé úrovně přístupu k místním aktivům a jejich využívání v kombinaci s ICT a dalšími technologiemi.
- **Druhý princip**, sociální propojení, zjišťuje typy sítí, které mají aktéři osvědčených postupů s výzkumnými centry, aby bylo možné porozumět jejich inovačnímu procesu.

Tato kapitola je rozdělena do tří oddílů: v oddíle 5.1 je uveden přehled osvědčených postupů, které jsou poté podrobněji představeny v oddíle 5.2, a v oddíle 5.3 jsou uvedena klíčová zjištění vyplývající z osvědčených postupů.

5.1 Přehled

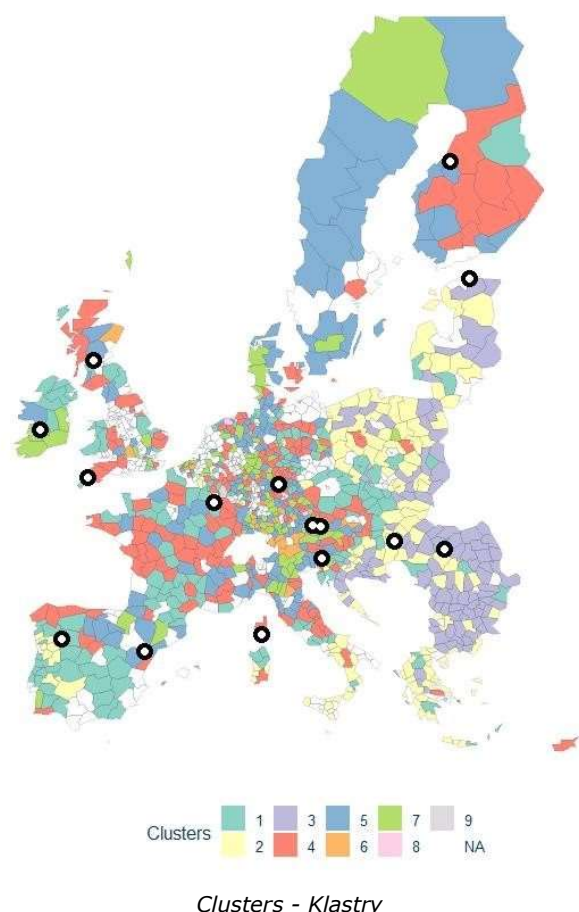
Identifikace „osvědčených postupů“ vycházela ze dvou přístupů:

- **Aktivní přístup** zahrnoval kontakt se zprostředkovateli znalostí a dalšími odborníky prostřednictvím sítí, které měl k dispozici hlavní projektový tým. Tito odborníci byli požádáni, aby vyhledali projekty realizované z vlastní iniciativy v jejich členském státě, které by mohly být zařazeny do seznamu „příkladů osvědčených postupů“. Tento počáteční seznam byl dále doplněn vyhledáváním na internetu a v dalších literárních zdrojích.
- **Pasivní přístup** využíval výzvu na webových stránkách pilotního projektu, aby zúčastněné strany uvedly svůj vlastní projekt nebo obec prostřednictvím vyplnění formuláře.

Výběr konečných příkladů „osvědčených postupů“ projektů relevantních pro „inteligentní ekosociální vesnice“ byl proveden ve třech postupných krocích. Na závěr výše popsaného procesu vyhledávání byly identifikovány příklady „osvědčených postupů“ nebo projekty. Z nich bylo předběžně vybráno 30 příkladů „osvědčených postupů“. Z nich bylo nakonec pro analýzu vybráno 10+5 nejvýznamnějších příkladů „osvědčených postupů“.

Celkem bylo vybráno těchto 15 vesnic: [Munderfing (AT); Seeham (AT); Hofheim (DE); Kolga (EE); Aragón Infoenergía (ES); Eskola (FI); Brassur-Meuse (FR); Cozzano (FR), Ceglédbercel (HU); O'Gonnelloe (IE); Pinela (PT), Cluj-Nap (RO); Bohinj (SI); Fintry (UK); Superfast Cornwall (UK)], kde byly provedeny rozhovory s klíčovými aktéry za účelem získání podrobných informací o podobě jejich projektů a aktivit v oblasti chytrého venkova. Umístění vybraných příkladů je znázorněno na mapě níže; ta ukazuje geografické rozložení a typ klastru příkladů „osvědčených postupů“; stručný popis je uveden v následující části.

Obrázek 14 Přehled 15 nejvýznamnějších příkladů „osvědčených postupů“ na mapě klastrů regionů

Zdroj 14 Ecorys

Popisy osvědčených postupů zdůrazňují aspekty projektu související s klíčovými částmi definice. Následující tabulka představuje zaměření výzkumného týmu při analýze shromážděných informací. Aspekty zvýrazněné tmavě modrou barvou označují hlavní zaměření textu a světle modrá barva odkazuje na zmíněné položky. Ačkoli nemusí nutně poskytovat ucelený přehled

o zaměření konkrétních projektů nebo iniciativ, poskytuje částečný přehled o důvodech jejich zařazení do vzorku.

Tabulka 6 Hlavní zaměření osvědčených postupů

Osvědčené postupy	Zapojení místního obyvatelstva	Používání digitálních technologií	Příspěvek na místní ekonomiku	Sociální rozměr	Environmentální rozměr	Strategický rozvoj	Spolupráce
Munderfing							
Seeham							
Hofheim							
Kolga							
Aragon							
Eskola							
Bras-sur-Meuse							
Cozzano							
Ceglédbercel							
O'Gonneloe							

Pinela							
Cluj-Napoca							
Bohinj							
Fintry							
Superfast Cornwall							

Poznámka: Tmavě modrá barva odkazuje na hlavní zaměření popisů osvědčených postupů, zatímco světle modrá barva označuje, že text zmiňuje příslušný prvek.

5.2 15 osvědčených postupů pilotního projektu

5.2.1 Munderfing (AT)

1. Hlavní zaměření: Zapojení místního obyvatelstva

2. Munderfing je obec ve spolkové zemi Horní Rakousko. Projekt byl zahájen ve vesnicích po třídenním pracovním setkání, které poskytlo občanům možnost aktivně se podílet na obnově starého pivovaru (který byl 40 let nevyužívaný).

Na tomto začátku bylo rozhodnuto vytvořit rozvojový projekt založený na sociálních, ekonomických, environmentálních a ICT cílech.

Hlavní charakteristiky

- Pořádání **pracovních setkání** s občany s cílem shromáždit nápady na renovaci budovy a informovat o projektu „Pivovar“.
- Formulování „**vícerozměrného**“ **projektu** spojeného s **potřebami občanů** (kultura, gastronomie) a **ekonomickým účelem** (sdílení pracovních prostor, semináře, akce, byty).
- Rekonstrukce budovy s ohledem na **udržitelný přístup** (např. energetický) v úzké spolupráci s odborníky (architektury a odborníky na kulturní dědictví) a místními zúčastněnými stranami.
- **Ekonomický dopad** ve vesnici: zřízení sdílených pracovních prostor a nové aktivity (služby v oblasti bydlení, konference atd.).

Hlavní výzvy

- Zapojení všech obyvatel do procesu spoluvytváření a vývoje projektu.
- Zatraktivnění místa pro všechny obyvatele.
- Rozvoj dalších společenských účelů pro zlepšení živosti centra vesnice.
- Uvažovat o budově pivovaru jako o ústředním komunikačním bodě.

Získané zkušenosti

- Spolupráce s občany při zjišťování nápadů a potřeb. Přidanou hodnotou úspěšného projektu by mělo být, že se o něm lidé dozvědí.

- Čím přesnější je klíčová koncepce/myšlenka, tím snazší je realizace projektu.
- Důležité je promluvit si s těmi správnými lidmi, kteří mohou hrát klíčovou roli při realizaci projektu.
- Důležité je vytvořit přátelské prostředí.
- Jeden tým, který projekt realizuje.
- Demonstrace a ukázání negativních dopadů nerealizace projektu.

5.2.2 Seeham (AT)

1. Hlavní zaměření: Zapojení místního obyvatelstva, strategie rozvoje

2. Seeham je obec ve spolkové zemi Salcbursko. Tento projekt byl také zahájen třídním pracovním setkáním s občany, který byl iniciován s cílem řešit výzvy, s nimiž se obec potýká. V návaznosti na to vesnice vypracovala dlouhodobou ekologicky inovativní a sociálně orientovanou vizi, která je shrnuta v názvu „Biovesnice pod jednou střechou“. Současná strategie

rozvoje se zaměřuje na pět témat: komunita vesnice, sociální soudržnost, vzdělávání, životní prostředí a ekonomika.

Hlavní charakteristiky

- Přemýšlení o budoucnosti s cílem realizovat **strategii rozvoje**, která sleduje **ekologický a sociální přístup**. To vytváří pozitivní a zdravé životní prostředí a posiluje odolnost lidí.
- Uskutečnění strategie rozvoje založené na **pěti pilířích**: občané, vzdělání, sociální oblast, životní prostředí a ekonomika.
- Rozvoj **nových ekonomických a sociálních příležitostí**, které by podpořily setrvání mladých lidí a také přilákaly nové podnikatele a zúčastněné strany (např. ekologické zemědělství a obchod s místními produkty).
- Zachování životního prostředí s vysokou úrovní **udržitelných energetických opatření** a zachování **biologické rozmanitosti**.
- Vytvoření flexibilní a spolehlivé **sociální sítě**, která spojí všechny věkové skupiny do jejich rozmanitých potřeb (služby, kultura, vzdělávání atd.).
- Spolupráce se zúčastněnými stranami ve vesnici i mimo ni.

Hlavní výzvy

- Upevnění sociální sítě uvnitř vesnice a spolupráce s obyvatelstvem.
- Vytváření o financování na různých institucionálních úrovních.
- Uznání jako „certifikovaná“ biovesnice.
- Rozvoj pracovních příležitostí s novým ekonomickým potenciálem.

Získané zkušenosti

- Spolupráce s obyvatelstvem podporuje inovativní dynamické pracovní přístupy zaměřené na budoucnost, ale také rozvíjí projekty reagující na potřeby komunity.
- Jednání v souladu se společenskými výzvami (environmentální/ekonomické/energetické/kulturní).

5.2.3 Hofheim (DE)

1. Hlavní zaměření: Spolupráce

2. Hofheim, který se nachází na jihu spolkové země Bavorsko, zahájil svůj projekt, jehož cílem je řešit výzvy,

s nimiž se setkáváme na bavorském venkově. V prvním kroku byla vytvořena strategie spolupráce mezi sedmi vesnicemi s cílem vytvořit kooperativní alianci pro řízení rozvoje projektů definovaných ve strategii. První projekt, který byl realizován s cílem podpořit ekonomickou dynamiku, zahrnoval renovaci prázdných budov a instalaci optické sítě. Díky aktivnímu zapojení občanů využila kooperativní aliance tento základ k rozvoji aktivit v dalších odvětvích, jako je energetika, mobilita, cestovní ruch a kultura.

Hlavní charakteristiky

- **Vytvoření síťové spolupráce s** názvem „Allianz Hofheimer Land“ a definování integrované koncepce rozvoje sedmi zapojených vesnic.
- Vytvoření **účinné řídicí struktury** pro zkoumání zdrojů financování (na evropské, národní a regionální úrovni) a externí spolupráce (univerzity, začínající podniky).
- Rozvoj projektů **reagujících na potřeby občanů a problémy venkovských oblastí**. Projekty jsou určeny k zajištění lepší kvality života a k podpoře veřejných služeb.
- Snaha o **snížení počtu volných stavebních prostor a zvýšení atraktivity obce**. Vysokorychlostní širokopásmová síť podporuje rozvoj ekonomických aktivit a láká lidi k práci na dálku.
- Spolupráce se **zúčastněnými stranami** ve vesnici i mimo ni a v regionu.

Hlavní výzvy

- Obnovení „pozitivního“ obrazu vesnic a přilákání nových obyvatel.
- Rozvoj strategie pro budovy s cílem snížit počet neobsazených budov a rozvíjet veřejné služby/aplikace.
- Vytvoření struktury pro udržení dlouhodobého partnerství mezi obcemi a projekty. Aliance je výchozím bodem pro všechny projekty a pořádá pracovní setkání pro vizualizaci budoucnosti v regionu a obcích.
- Upevnění sociální sítě uvnitř vesnice a spolupráce s obyvatelstvem.
- Vydávání o financování na různých institucionálních úrovních.

Získané zkušenosti

- Jednání v souladu se společenskými výzvami, zejména s ohledem na pracovní přístup a ekonomickou a kulturní situaci.
- Naslouchání potřebám občanů a navrhování udržitelných a sociálních řešení.

5.2.4 Kolga (EE)

1. Hlavní zaměření: Využití digitálních technologií, přínos pro místní ekonomiku, sociální rozměr
2. Kolga je malá vesnice v severním Estonsku, na území národního parku Lahemaa. Na rozvoji inteligentního centra Kolga se podílely současně dva projekty financované EU. První z nich, „Choices & Balance“, podporoval opětovné začlenění rodičů s malými dětmi na trh práce. Druhý se snažil vyvinout modely práce na dálku a flexibilní pracovní dohody na estonských ostrovech. Cílem bylo propojit centra pro práci na dálku ve venkovských oblastech a nabídnout podporu při organizaci práce na dálku s cílem zlepšit kvalitu života a dosáhnout lepší rovnováhy mezi pracovním a soukromým životem rodin.

Hlavní charakteristiky

- Realizace průzkumu financovaného z ESF, jehož cílem je zjistit potřeby a problémy venkovských oblastí a shromáždit osvědčené postupy z jiných zemí.
- **Založení sdružení** s názvem „Smart Work Association“, které sdružuje centra pro práci na dálku ve venkovských oblastech a nabízí podporu při organizaci práce na dálku.
- Spolupráce s co největším počtem relevantních institucí ze **státního, místního, soukromého a neziskového sektoru**.
- Práce s mobilními daty (3G a 4G) a následné využívání **širokopásmového připojení**.
- Vytvoření nových pilotních center v dalších malých vesnicích v Estonsku.

Hlavní výzvy

- Organizování setkání s místními obyvateli s cílem najít vedoucí představitele a další nevládní organizace pro vybudování inteligentního centra.
- Přesvědčit státní instituce, aby začlenily inteligentní práci do hlavního proudu prostřednictvím konkrétních oblastí politik, včetně ICT, regionálního rozvoje, trhu práce atd.
- Upevnění sociální sítě uvnitř vesnice a spolupráce s obyvatelstvem.
- Získání finančních prostředků z iniciativy LEADER na řízení obnovy budov (konkrétní projekt).
- Financování vybavení (informační systém, počítač apod.) prostřednictvím vlastní žádosti (prostřednictvím nevládních organizací, občanů, externistů apod.).
- Vytvoření pilotních center v malých vesnicích s podporou veřejné služby.

Získané zkušenosti

- Jednání v souladu se společenskými výzvami (pracovní přístup / ekonomické/energetické/kulturní výzvy);
- Vybavení není tak důležité jako lidé. Spojení lidí, kteří spolu dobře vycházejí, je základem pro zajištění dobré týmové práce.
- Klíčovým prvkem pro zahájení činnosti centra bylo pořádání akcí, školení a setkání, na kterých se lidé scházeli.
- Je důležité znát všechny možnosti financování na různých úrovních (místní/regionální/evropské).

5.2.5 Aragón Infoenergía (ES)

1. Hlavní zaměření: Environmentální rozměr

2. Aragón Infoenergía je síť osmi místních akčních skupin LEADER, které společně realizovaly projekt na podporu přechodu k energetice prostřednictvím využívání místních a obnovitelných zdrojů. Projekt zahájila místní akční skupina Bajo Aragon-Matarrana, která jej následně rozšířila na sedm dalších místních akčních skupin. Kolektivní projekt vznikl na základě několika konkrétních akcí, jako je poskytování informací, konference a poradenské služby.

Hlavní charakteristiky

- Aktéři se znají již dlouho a **dobře znají zúčastněné strany i území**.

- Vytvoření komunikační strategie, aby se o projektu dozvěděly místní subjekty a společnosti.
- Vytvoření informačního bodu o energetice a specifických nástrojů digitální správy.
- **Získávání rad od auditorů a odborníků** pro místní subjekty a občany ohledně lepších energetických řešení ke snížení spotřeby energie.
- **Partnerství s** technologií „Sensu Lato“ (nástroj pro analýzu energie).

Hlavní výzvy

- Řízení partnerství 8 místních akčních skupin.
- Zapojení všech obyvatel na vymezeném území.
- Nastavení vhodné komunikační strategie (semináře, konference atd.).
- Kombinace energetických řešení s místními zdroji.

Získané zkušenosti

- Identifikace potřeb území a navrhování zlepšení prostřednictvím integrace nových technologií (v oblasti digitální, environmentální, sociální atd.) s ohledem na kvalitu života.
- Koncepce projektu a nastavení finančního modelu před jeho realizací.
- Využívání nových technologií jako nástroje, nikoli jako konečného cíle.

5.2.6 Eskola (FI)

1. Hlavní zaměření: Sociální rozměr, spolupráce

2. Postupný odchod obyvatel z odlehlé vesnice Eskola v jižním Finsku způsobil řadu vážných problémů, včetně náhlého uzavření vesnické školy a školky. Rodiče založili společnost „ESKOLA Village Services Ltd.“, aby znovu zorganizovali školní aktivity. Postupem času se

společnost vyvinula ve větší organizaci poskytující sociální a inovativní služby. Kromě denní péče o děti sem patří i restaurace a stravování, domácí služby a pronájem bytů. Společnost zavedla digitální technologie, aby mohla experimentovat s inovativními výukovými procesy, a má také digitální pokladní systém.

Hlavní charakteristiky

- Vytvoření **vesnické neziskové společnosti** zaměřené na **sociální a vzdělávací projekty** (údržba třídy, péče o školní budovu a stravovací služby).
- Spolupráce s vesnicí Lapinjärvi na digitálním a vzdělávacím **pilotním projektu** (testování **digitálních výukových řešení** pro udržení činnosti škol v malých odlehlých vesnicích s omezeným týmem učitelů).
- V rámci dalšího rozvoje začala společnost „Eskola Village Service s.r.o.“ poskytovat řadu **sociálních služeb**, jako je denní péče, restaurace, stravování, domácí služby, pronájem bytů a nelékařská pomoc pro seniory.
- Po náročných jednáních s národním operátorem byl zajištěn přístup k širokopásmovému připojení pomocí optických vláken.
- Poskytnutí digitálního pokladního systému pro správu společnosti (nejjednodušší způsob zajištění plateb).

Hlavní výzvy

- Hledání partnerů a získávání finančních prostředků.

- Dosažení přiměřené fluktuace občanů ve vesnické společnosti a v představenstvu společnosti.
- Boj proti konzervativním subjektům a finským normám.
- Uznání na různých institucionálních úrovních (místní a národní).

Získané zkušenosti

- Obtíže při hledání dobrovolných pracovníků.
- Rozvoj projektu na základě dobře identifikovaných silných stránek a potřeb.
- Jednání podle nápadů a podnětů občanů, spoléhání se na vytváření sítí, lobbování a vzdělávání hledání partnerů pro vyrovnaný rozpočet.

5.2.7 Bras-sur-Meuse (FR)

1. Hlavní zaměření: Používání digitálních technologií

2. Bras-sur-Meuse je samosprávná obec ležící v departmentu Meuse v Grand Est na severovýchodě Francie.

Z evropských prostředků vytvořila centra pro práci na dálku, která nabízejí vysokorychlostní širokopásmové připojení, školení pro seniorní uživatele internetu, sdílené pracovní prostory a řadu aktivit pro občany. Hlavním cílem bylo podpořit podnikání a bojovat proti nezaměstnanosti a sociálnímu vyloučení na svém venkovském území.

Hlavní charakteristiky

- **Zřízení přístupu k širokopásmovému připojení na** místní úrovni, což vedlo k **vytvoření nových typů služeb** (telekomunikační centra, sdílené pracovní prostory, školení atd.), protože před touto iniciativou bylo povědomí o digitálních nástrojích velmi malé.
- **Silné zapojení občanů do všech projektů**, které je vnímáno jako podmínka úspěchu.
- **Postup krok za krokem.** Například město Bras-sur-Meuse připravilo a bude připravovat čtyři hlavní projekty:
 - Digitální řízení obce prostřednictvím specializované struktury a specifických mechanismů, jako jsou: otevřená agenda před zasedáním, k níž se občané mohou vyjádřit prostřednictvím webové stránky (<http://www.placedelamairie.com/>), používání různých aplikací („Better Street“ a „Trello“), stůl rady je nahrazen tabletem a na administrativní úrovni jsou všechny úkoly digitalizovány. Na všech zařízeních je nainstalován bezpečnostní software.
 - Vzdělávání a zvyšování povědomí o digitálních nástrojích prostřednictvím široké škály školení (se zvýhodněnými cenami pro občany Bras-sur-Meuse), která se konají ve specializovaném školicím středisku (Numeripole). Do dnešního dne centrum vyškolovalo více než 500 osob. V letech 2014 a 2015 se spektrum činností společnosti Numeripole rozšířilo o „FabLab“ (pohotovostní služby při poruchách digitálních zařízení).
 - Ekonomika a atraktivita oblasti: vytvoření sdíleného pracovního prostoru se společnými prostory (kuchyňka, sprcha atd.).
 - Služby domácí péče pro seniory: projekt spočívá ve výstavbě 6 domů propojených se sociálními službami, aby měli přístup k určitým službám, jako je lékařská pomoc.

Hlavní výzvy

- Ztížený přístup k financování EU. Žádost je vnímána jako příliš složitá a požadovaný inovativní aspekt projektu ztěžuje proces podávání žádostí.

Získané zkušenosti

- Digitální technologie jsou vnímány (a využívány) jako katalyzátor, který zvyšuje přístup ke službám a občanskou participaci, a také jako příležitost pro venkovské oblasti.
- Odvaha a politická ochota jsou považovány za důležitý faktor úspěchu.

5.2.8 Cozzano (FR)

1. Hlavní zaměření: Využití digitálních technologií, environmentální rozměr, strategie rozvoje

2. Cozzano je vesnice ležící v hornaté jižní části Korsiky, která se potýká s úbytkem obyvatel. Od roku 2000 byla strategie zaměřena na rozvoj nových služeb a infrastruktur integrujících udržitelný rozvoj. Od roku 2016 projekt nabral nový směr

partnerstvím s místní univerzitou. Cílem bylo zavést „koncept chytrého venkova“ včetně nových technologií. Nové technologie jsou považovány za nástroj, který přivede obec do digitální éry. Cílem projektu je také zapojení místního obyvatelstva, vzdělávání a sociální soudržnost.

Hlavní charakteristiky

- Rozvoj infrastruktur a služeb s „přístupem“ udržitelného rozvoje; stát se „územím pozitivní energie“.
- **Využití nových technologií k rozvoji „chytrého venkova“** a vybudování propojené sítě mezi životním prostředím a ekonomickými aktivitami ve spolupráci s univerzitou.
- Stát se „pilotním projektem“.
- **Rozvíjení „inteligentního přístupu“** prostřednictvím strategie kolektivní inteligence, která reaguje na potřeby a příležitosti, za účasti studentů univerzity a zapojení všech obyvatel (včetně mládeže a seniorů).
- **Zvyšování povědomí** obyvatel a iniciování inovativních vizí pro zvýšení sociální soudržnosti a územního rozvoje.

Hlavní výzvy

- Čelit výzvám rozvoje vesnice a klesajícímu počtu obyvatel.
- Probudit nadšení prostřednictvím integrované strategie rozvoje, která zahrnuje za prvé udržitelný přístup a za druhé koncept „chytrého venkova“.
- Získání dobré spolupráce mezi politickým vedením a výzkumnými pracovníky.
- Propojení všech projektů dohromady a vytvoření monitoringu přístupnému vedení obce a obyvatelstvu.
- Porozumění ze strany obyvatelstva a budování vzájemné důvěry mezi aktéry.

Získané zkušenosti

- Zahájení s dobře definovanými strategiemi a cíli.
- Navázání dobré spolupráce mezi tvůrci politik a výzkumnými pracovníky.
- Zvyšování povědomí a sdílení informací s obyvatelstvem a všemi aktéry.

5.2.9 Ceglédbercel (HU)

1. Hlavní zaměření: Zapojení místního obyvatelstva, využití digitálních technologií

2. Ceglédbercel je vesnice v Pešťské župě, která realizuje projekt zaměřený na podporu sociální soudržnosti ve vesnici a na místo vhodné k životu. Starosta uspořádal pracovní setkání s občany, na kterých se rozvíjela a sdílela vize pro vesnici. Úřad místní samosprávy má zájem zajistit prostředky na investice do technologií, které by sloužily komunitě, zlepšení sociální a ekologické udržitelnosti a také poskytnutí nového komunikačního kanálu.

Hlavní charakteristiky

- **Zapojení občanů:** spolupráce mezi starostou, kanceláří starosty a komunitou s cílem porozumět potřebám a reagovat na žádosti.
- **Využití digitálních nástrojů k zapojení občanů do rozhodovacího procesu,** ale také ke zlepšení kvality života (infrastruktura veřejného osvětlení, bezpečnost veřejných prostranství, Wi-Fi hotspot, řízení dopravy).
- Využití digitálních nástrojů k rozvoji **atraktivitu vesnice** (aplikace informující místní obyvatele a turisty).
- Spolupráce s odborníky, ale také s místními zúčastněnými stranami.
- Navázání spolupráce s výzkumnými centry a budapešťskou univerzitou.

Hlavní výzvy

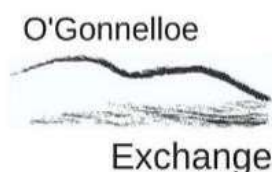
- Budování dobré spolupráce a komunikace s občany.
- Stanovení priorit hlavního rozvoje do plánovacího procesu.
- Spojení technického pokroku s potřebami a finančními prioritami prostřednictvím partnerství mezi zúčastněnými stranami.
- Vytvoření realistického modelu pro předpokládaný vývoj s cílem dosáhnout sociální soudržnosti v obci.

Získané zkušenosti

- Navázání dobrého dialogu v rámci komunity za účelem zprostředkování potřeb a získání zpětné vazby.
- Sdílení informací s občany v každé fázi projektu.
- Spolupráce se specializovanými a místními subjekty, které znají specifické podmínky ve vesnici, ale také jejich vzdělávání v oblasti nových technologií.
- Vývoj digitálních řešení ve spolupráci s výzkumníky.

5.2.10 O'Gonnelloe (IE)

1. Hlavní zaměření: Používání digitálních technologií

2. O'Gonnelloe je malá vesnice ve východním hrabství Clare v Irsku. Původně byl projekt realizován obyvateli, kteří chtěli řešit výrazný úbytek obyvatel, kteří se stěhovali do velkých měst. Původní malý projekt, jehož cílem bylo zlepšit komunikaci mezi obyvateli a lépe využívat malebné přírodní prostředí, se stal katalyzátorem pro vytvoření procesů s větší spoluprací, zaměřených

především na rozvoj infrastruktury.

Hlavní charakteristiky

- Vytvoření přístupu založeného na **myšlenkách jednotlivce** v perspektivě komunity prostřednictvím pořádání **pracovních setkání** (tzv. „Pow Wow“), které jsou výchozím bodem koncepce „O'Gonnelloe Exchange“.
- Stanovení priorit projektů a upřednostnění projektů s **reálnou proveditelností a přijatelným rozpočtem**.
- **Růst po etapách**: otevření sobotní „pop-up kavárny“, která poskytuje komunitě místo pro setkávání; výběr inovativních míst a aktivit pro propojení komunity za účelem rekreace a vzdělávání; renovace starého „komunitního sálu“.
- Spolupráce s profesionálem při tvorbě kvalitních komunikačních dokumentů.
- Přestavba starého „kulturního domu“ na „**komunitní centrum**“ (sdílený pracovní prostor) s využitím fondů EU (iniciativa LEADER), které využívá podnikatelského ducha vesnice a má za cíl přilákat (mladé) podnikatele.
- Spolupráce s **místními zúčastněnými stranami** při obnově budov a uplatňování pravidel udržitelného rozvoje.
- Rozhodovací proces založený na spolupráci a výměně.

Hlavní výzvy

- Postupná práce na projektech s místním financováním zaměřená na místní zájmy a prospěšná pro obyvatele.
- Postupné zvyšování důvěry a uznání ze strany místních a regionálních orgánů.
- Vytvoření dobré spolupráce s místními zúčastněnými stranami.
- Udržování vize relevantní a propojené s občany, kteří chtějí mít z jejích výsledků prospěch.
- Vyvážení činností ve snaze udržet (pokud možno) zapojení všech aspektů komunity.
- Rozvíjení „kultury založené na smyslu pro účel spíše než na smyslu pro dokonalost“.

Získané zkušenosti

- Je snazší vytvořit projekty, pokud existuje ochota občanů a komunikace s nimi.
- Zapojení občanů je zásadní: pokud nápady pocházejí od nich, je pak snazší přijmout změny.
- Postupovat krok za krokem prostřednictvím malých, místně financovaných projektů.
- Flexibilita je pro inteligentní rozvoj klíčová.
- Zohlednění rozmanitosti obyvatel.
- Vstupy zvenčí jsou důležité pro posílení důvěry v celkovou vizi.

5.2.11 Pinela (PT)

1. Hlavní zaměření: Sociální rozměr

2. Pinela je vesnice na severu Portugalska. Projekt byl zahájen s cílem řešit klesající počet obyvatel a zapojit první generaci obyvatel žijících mimo Portugalsko. Cílem projektu bylo vybudovat kulturní identitu kolem tradičních řemesel a reorganizovat společenské aktivity kolem staré vesnické školy přeměněné na keramické centrum.

Nové technologie jsou nástrojem pro budování nového obrazu vesnice, komunikaci, vzdělávání a usnadnění sociální soudržnosti.

Hlavní charakteristiky

- Rozvoj kulturních a sociálních projektů kolem regionální speciality, keramického centra Pinela.
- **Využití nových technologií** ke komunikaci „inteligentního přístupu“ vesnice a ke zvýšení povědomí o projektu, ale také k iniciování inovativních vizí.
- **Rozvoj činností, které odpovídají potřebám občanů** (vzdělávání, volný čas, dobré životní podmínky atd.); jejich kombinací lze dosáhnout větší sociální soudržnosti.
- Obnova staré školní budovy pomocí udržitelného přístupu.

Hlavní výzvy

- Upevnění sociální sítě uvnitř vesnice a spolupráce s obyvatelstvem.
- Posílení pocitu sounáležitosti na místní úrovni, ale i mimo vesnici.
- Sdružování lidí kolem centra zájmů.
- Propojení obyvatel vesnice se zbytkem světa prostřednictvím sociálních sítí.

Získané zkušenosti

- „Myslet na přítomnost, nezapomínat na minulost a zároveň hledět do budoucnosti“.
- Využití nových technologií jako nástroje pro propojení minulosti, přítomnosti a budoucnosti a vytvoření sociální soudržnosti.
- Rozhodující je motivace, ne peníze.

5.2.12 Cluj-Nap (RO)

1. Hlavní zaměření: Příspěvek k místní ekonomice

2. Cluj-Napoca je pilotní projekt, který vznikl v rámci národního projektu zaměřeného na vytvoření místní distribuční sítě. Na základě průzkumu trhu v různých regionech Rumunska byly v různých regionech vytvořeny pilotní potravinové uzly se záměrem vytvořit opakovatelný síťový ekonomický model. Cílem projektu bylo snížit ekonomický tlak na zemědělce a umožnit spotřebitelům stravovat se zdravěji a odpovědněji. Cílem je řešit důležitou výzvu pro malé a střední rumunské zemědělce, kterou je přístup na trh, zejména pokud čelí celoevropské konkurenci.

Hlavní charakteristiky

- Vývoj životaschopného ekonomického modelu pro potravinová centra.
- Rozvíjení místních partnerství se zemědělci, majiteli restaurací a spotřebiteli místních produktů.
- **Vytvoření místní sítě**, která zapojí spotřebitele a zemědělce do krátkého dodavatelského řetězce a přidá přidanou hodnotu stávajícímu distribučnímu systému (dodávky do domu, HORECA, konkrétní prodejní místa, obchodní řetězce, trhy a veletrhy).
- **Využití nových technologií k rozvoji inovativního ekonomického modelu** prostřednictvím propojení dodavatelů a spotřebitelů (prostřednictvím sociálních médií a webových stránek).

- **Poskytování vzdělávání a pomoci zemědělcům** (bezpečnost potravin a certifikace, marketing, komunikace atd.) v souladu s obchodními a marketingovými plány.
- **Organizování akcí, návštěv farem a online komunikace** s cílem posílit vztahy mezi zúčastněnými stranami a spotřebiteli.

Hlavní výzvy

- Počínaje kulturou stravování k rozvoji sociálních a ekonomických aktivit ve venkovské oblasti
- Podpora místního krátkého dodavatelského řetězce pro malé a střední zemědělce.
- Zvyšování povědomí občanů a místních komunit o místní produkci potravin (zdravější a udržitelnější potraviny).
- Propojení všech zúčastněných stran na místní úrovni a vybudování dlouhodobého vztahu založeného na důvěře.
- Poskytnutí příležitosti k přizpůsobení nabízených služeb a k rozvoji různých služeb (díky urychlující roli původního projektu potravinového centra).
- Stát se inovativní pilotní iniciativou, která může inspirovat další podnikatele.

Získané zkušenosti

- K posílení důvěry mezi zúčastněnými stranami je třeba zaměřit se na bezpečnost potravin a certifikaci.
- Zapojení nadšených a odhodlaných jednotlivců usnadňuje úsilí ve všech projektech.
- Pochopení a uznání silných stránek vesnice a později na nich stavět.

5.2.13 Bohinj (SI)

1. Hlavní zaměření: Zapojení místního obyvatelstva, environmentální rozměry.

BOHINJ | SLOVENIA

2. Tento projekt v obci Bohinj byl původně založen v rámci programu Interreg. Projekt Micropol, jehož cílem bylo vyvinout inteligentní řešení ve venkovských oblastech a v obcích v blízkosti Triglavského národního parku a na jeho území. Bohinj se nachází v oblasti známé svým přírodním prostředím v Julských Alpách, zejména jezerem a lesem. Turistické aktivity v létě zahrnují rekreaci a odpočinek v přírodě, v zimě jsou atrakcí především zimní sporty (lyžování a bruslení). Pro zachování přírodního prostředí a snížení negativních účinků sezónní dopravy zavedla obec několik dopravních opatření. Během roku se pořádá mnoho akcí, z nichž každá vyžaduje specifická řešení mobility. V roce 2018 byly také zavedeny mobilní sociální služby pro seniory.

Hlavní charakteristiky

- Projekt vznikl v rámci **projektu Interreg**, částečně financovaného EU.
- Zachování cíle vesnice a její identity (krajina, životní prostředí, fauna a flóra).
- Navrhování **inovativních řešení mobility** v turistické oblasti s cílem zachovat přírodu, krajinu a kvalitu života.
- Přístup zdola nahoru při přípravě se zapojením obyvatel a různých zúčastněných stran – včetně malých a středních podniků, nevládních organizací, institucí a místního turistického sdružení.

Hlavní výzva

- Ochrana společenského a přírodního prostředí Triglavského národního parku před turistickými aktivitami, především před zátěží sezónní dopravy.

5.2.14 Fintry (UK)

1. Hlavní zaměření: Zapojení místního obyvatelstva, environmentální rozměr

2. Fintry je malá vesnice ve středním Skotsku, kde byl realizován projekt řízený občany komunity založený na snižování emisí uhlíku a rozvoji udržitelné energetiky. Tato akce byla iniciována občany a řízena fondem

Fintry Development Trust, který je založen na demokratické organizaci zahrnující aktivní zastoupení občanů a jejich zapojení do dění v místě. Cílem projektu je zapojit místní komunitu do rozvoje projektu udržitelné energie založeného na financování jednoho větrného mlýna ve větší větrné farmě (15 turbín). Finanční prostředky získané díky větrnému mlýnu umožnily rozšířit projekt o další akce přímo související s udržitelnou energií.

Hlavní charakteristiky

- Původně si obec zajistila úvěr na financování 1/15 nové větrné farmy o velikosti 15 větrných mlýnů. Návrh investice byla zdrojem finančních prostředků na vytvoření dalších projektů zaměřených na energetiku.
- Výnosy splatily půjčku přibližně za 4 roky a pokryly veškeré provozní náklady.
- Ve druhé fázi fond vytvořil **globální strategii zaměřenou na posílení udržitelné energie**. Zapojil také občany a poskytl jim poradenství v oblasti energetické udržitelnosti a zlepšení energetické účinnosti domácností.
- Vracená investice Návrh investice byla investována do zlepšení životních podmínek ve vesnici, výstavby sportovní haly, obchodu a energetických zlepšení, jako jsou solární panely.
- Na organizaci fondu **se podílí 250 občanů** (ze 700 obyvatel).
- Fond spolupracuje s několika univerzitami a externími odborníky.

Hlavní výzvy

- Rozvoj prostřednictvím komunitní organizace s cílem vytvořit z Fintry udržitelnou komunitu s nulovým odpadem a nulovými emisemi oxidu uhličitého.
- Řízení ve spolupráci s fondem Fintry Development Trust / komunitním fondem se silným zapojením občanů.

Získané zkušenosti

- Zaměření na jednu oblast, v tomto případě na energetickou účinnost.
- Zapojení občanů a nastavení dobré komunikace v rámci komunity prostřednictvím účinných kanálů.
- Práce krok za krokem a projekt za projektem, využívání kontaktů s dalšími komunitami nebo výzkumnými centry (univerzitami).
- Dosažení konkrétního výsledku souvisejícího s přáními a potřebami občanů.
- Zohlednění různorodosti postojů, znalostí a chování obyvatelstva.

5.2.15 Superfast Cornwall (UK)

1. Hlavní zaměření: Zapojení místního obyvatelstva, využití digitálních technologií

2. Cílem projektu Superfast Cornwall je zlepšit připojení v regionu Cornwall prostřednictvím rozvoje širokopásmového a optického připojení ve venkovských oblastech. V rámci tohoto projektu bylo dosud vybaveno 85 % domácností širokopásmovým připojením, z toho asi 30 % optickým. Aby se zvýšilo využívání projektu, bylo podniknuto několik aktivit, včetně (i) zapojení místních podniků, komunit a občanů, (ii) provádění marketingu a komunikačních aktivit a iii) provádění aktivit v oblasti digitálního začleňování prostřednictvím organizování neformálních školení s cílem seznámit s internetem osoby, které s ním nemají žádné zkušenosti.

Hlavní charakteristiky

- **Zřízení širokopásmového a optického přístupu** pro zlepšení připojení, protože region Cornwall je z velké části venkovský.
- **Silné zapojení místních obyvatel** jako dobrovolníků a účastníků školení je vnímáno jako podmínka úspěchu.
- Provádění činností v oblasti digitálního začleňování rozvíjených prostřednictvím **postupného školení**:
 - Nejprve vybraní odborníci uspořádali kurzy a/nebo školení v komunitních centrech v dané oblasti, aby vyškolili dobrovolníky z místní komunity.
 - Tito vyškolení lidé později převzali školení na dobrovolné bázi.
 - Místní odborníci uspořádali diskusní setkání zaměřená na řadu různých témat, například jak ušetřit peníze při nakupování online (např. prostřednictvím digitálního obchodu) nebo jak používat Skype ke komunikaci s příbuznými, kteří se odstěhovali, a jak najít práci pomocí internetu.

Hlavní výzvy

- Někdy se vyskytly potíže při získávání mladých lidí pro aktivity digitálního začleňování.
- Neschopnost projektového týmu plně dohlížet na činnosti, protože školení se do značné míry opírá o dobrovolníky.
- Nedostatek dopravních služeb ve venkovských oblastech, které by lidem umožnily účastnit se školení.

Získané zkušenosti

- Důležité je nesnažit se místní komunitě vnucovat své nápady, ale pomalu je zavádět a najít něco, co místním lidem přinese užitek.

5.3 Klíčové poznatky z osvědčených postupů

Rozhovory s klíčovými aktéry odhalily rozmanitost příkladů mezi těmito 15 vesnicemi a iniciativami. Mají společné rysy, ale také mnoho rozdílů. V souvislosti s podobnostmi oslovených vesnic a iniciativ lze učinit čtyři hlavní zjištění.

5.3.1 Zachování vesnice a/nebo ambice zlepšit kvalitu života

Z rozhovorů vyplývají dva typy zdůvodnění prováděných činností. Některé vesnice zažily náročné situace a **rozvoj nových aktivit je reakcí na tyto výzvy**. Ty se většinou týkají demografických problémů (vylidňování a stárnutí populace). To se týká zejména vesnic Eskola (FI) a Pinela (PT), kde se kvalita služeb zhoršila a mnoho mladých lidí se odstěhovalo do městských oblastí. Vesnice Cozzano (FR) se na počátku 90. let rovněž potýkala s problémem vylidňování a nyní se jí díky specifické strategii daří obrátit demografickou křivku. Koncepce projektu Superfast Cornwall (Velká Británie) spočívala také v omezení vylidňování vesnic, zejména ze strany mladých lidí. Cílem německého projektu (Hofheim, SRN) je podobně řešit demografické výzvy, jako je emigrace do městských oblastí a stárnutí populace. Problémem byl přístup k pracovním příležitostem (Kolga, EE) a špatná infrastruktura, která vedla k nevyhovující konektivě, podnítila řešení na místní úrovni, například v případě vesnice O'Gonnelloe (IE), kde bylo původním cílem projektu společně vybudovat tříkilometrovou stezku, která by propojila místní občanskou vybavenost.

Jiným podnětem je situace, kdy některé vesnice vnímají **transformaci jako příležitost ke zlepšení kvality života** prostřednictvím projektů a aktivit, které nejsou reakcí nebo řešením problému; iniciativa se spíše zaměřila na konkrétní záležitost, jako je energetika, cestovní ruch nebo vzdělávání. Například vesnice Fintry (Skotsko, UK) založila fond Fintry Development Trust, který rozvíjí komunitní energetický projekt. Od té doby fond zaměstnává energetického poradce a nabízí obyvatelům bezplatnou izolaci střech a dvojitých stěn a instalaci solárních panelů. Rumunský příklad zahrnuje zlepšení přístupu k místním produktům (Cluj-Nap, RO).

5.3.2 Zapojení místních obyvatel je zásadní pro zajištění dlouhodobého dopadu

Společným znakem všech popsaných příkladů je, že **občané hrají klíčovou roli** nejen při zahájení projektu nebo činnosti, ale také při jejich realizaci. Například v Munderfingu (AT) byla uspořádána pracovní setkání. V Bras-sur-Meuse (FR) starosta uvedl, že účast občanů je „podmínkou úspěchu“. Udržitelnost projektu nebo činnosti je navíc ve většině případů zajištěna silným vedoucím nebo vysoce angažovanou a motivovanou skupinou lidí. Jeden z klíčových aktérů uvedl, že projekt se snaží podporovat „kulturu pospolitosti“ (Seeham, AT), která pomáhá vytvářet šťastné a zdravé životní a pracovní prostředí. Inovativním způsobem zapojení obyvatelstva je mobilizace výzkumného sektoru a spolupráce s univerzitou. Vesnice Cozzano přijala tento přístup tím, že zorganizovala setkání a rozhovory, které vedli studenti s místními obyvateli, a zástupci Korsické univerzity se setkali s klíčovými aktéry vesnice (místní správa, pěstitelé ekologického šafránu, chovatelé prasat, hasiči). Kromě toho se občané podílejí na ústních zkouškách, které studenti skládají po několika týdnech strávených ve vesnici.

Jednotlivé příklady osvědčených postupů se liší v tom, jak je zapojení lidí organizováno: může se jednat o konkrétní platformu (Agenda 21 v Seehamu, AT), existující struktury (místní akční skupina v Aragónu Infoenergía, ES), řídicí výbory (Hofheim, SRN), pilotní centra (Kolga, EE), neformální setkání (Ceglédbercel, HU) nebo digitální komunikaci (Bras-sur-Meuse, FR). V některých případech, jako například v rumunském příkladu (Cluj-Nap, RO), je organizována **kombinace různých způsobů interakce**: měsíční akce, online komunikace a každodenní obchodní transakce.

A konečně, ve většině případů, ať už vesnice prováděly několik aktivit nebo jeden konkrétní projekt, existoval **specializovaný přístup nebo strategie**

k zajištění jeho účinné realizace. Nejpokročilejším příkladem, co se týče rozsahu a struktury, je vesnice Seeham (AT), kde se strategie Místní agenda 21, připravená v roce 2015, zaměřuje na pět témat: komunitu ve vesnici, vzdělávání, sociální oblast, životní prostředí a hospodářství.

5.3.3 Využití různých zdrojů financování

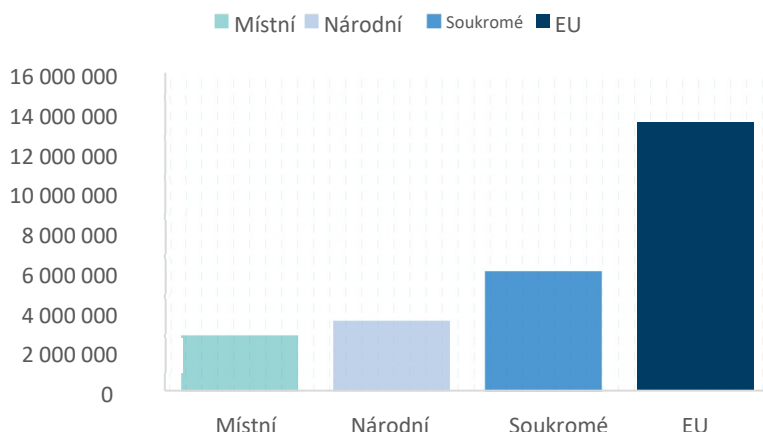
Dalším hlavním zjištěním je, že existují **různé způsoby financování projektů a činností**. Zjištěné zdroje financování jsou popsány v následující tabulce.

Tabulka 7 Zdroje financování

Evropská	Národní	Místní	Soukromé	Další
• EAFRD (LEADER) • ERDF • ESF • Fondy EHP • INTERREG	• (Federální) státní program • Státní úřad	• Místní správa • Úřad pro komunitní fondy • Příjmy z akcí a aktivit organizovaných ve vesnici	• Místní sdružení • Jednotlivci • Soukromá společnost (např. telekomunikační společnost)	• Partnerství veřejného a soukromého sektoru • Nadace • Příjmy z akcí a aktivit organizovaných ve vesnici

Podle zkoumaných osvědčených postupů je většina zdrojů financování buď evropských nebo soukromých. Členské státy se skutečně finančně podílejí jen zřídka a úloha soukromých subjektů je do značné míry závislá na místní ekonomice a možnostech.

Obrázek 15 Zdroje financování 9 zkoumaných iniciativ koncepce chytrého venkova

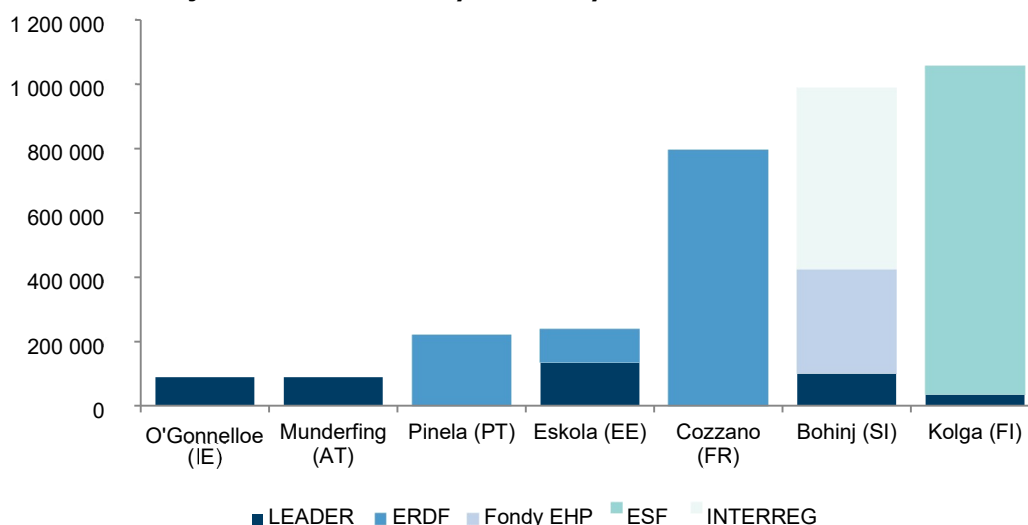

Zdroj 15 Ecorys, na základě údajů z osvědčených postupů. Poznámka: Údaje zahrnují pouze devět iniciativ

Podíváme-li se podrobněji na fondy EU, jasně vidíme, že nejčastěji je koncepce chytrého venkova podporována z iniciativy LEADER financovaného z EZFRV a EFRR. Pět dotazovaných příkladů osvědčených postupů, jejichž výše se pohybovala od 37 000 EUR do 136 013 EUR, využilo prostředky

z EZFRV/LEADER. Pokud jde o EFRR, přidělené částky byly významnější a pohybovaly se od 101 700 EUR do 796 000 EUR.

Obrázek 16 Zdroje financování EU ve výše zmíněných vesnicích

Zdroj 16 Ecorys, na základě údajů z osvědčených postupů. Poznámka: Údaje zahrnují pouze sedm vesnic; nejsou zde zahrnuty regionální iniciativy Superfast Cornwall a Aragón Infoenergía.

Několik klíčových aktérů uvedlo, že **přístup k financování může být náročný**. Některé z vesnic, které se potýkají s obtížemi při hledání finančních prostředků, rovněž zmínily složitost přístupu k financování z nástrojů EU (O'Gonnelloe, Bras-sur-Meuse, Eskola, Seeham a Aragón Infoenergía). Jedním z hlavních problémů, který byl často zmiňován, bylo finanční riziko, a to zejména v případě vesnice Ceglédbercel (HU), kde bylo náročné najít zdroje pro střednědobou a dlouhodobou realizaci projektu.

5.3.4 Digitální technologie jako užitečný nástroj, ale ne nutně „cíl sám o sobě“

Z 15 příkladů jich šest využívá **digitální nástroje nebo nástroje související s ICT jako nástroj k dosažení svých cílů**. Například ve městě Bras-sur-Meuse (FR) byl po zřízení širokopásmového připojení instalován digitální systém pro řízení městské rady, který slouží ke vzdělávání a zvyšování povědomí o digitálních nástrojích. Podobně v případě projektu Superfast Cornwall (UK) je hlavním cílem zlepšit širokopásmové připojení a následně realizovat aktivity v oblasti digitálního začleňování, jako je například školení. Ve Skotsku vyvinula vesnice Fintry online informační panel o energiích v reálném čase, který zobrazuje různé funkce (např. druh energie, aktuální dostupnost, předpověď počasí atd.). Vesnice Ceglédbercel (HU) vyvinula mobilní aplikaci, jejímž cílem je poskytovat informace o vesnici a službách, které nabízí. Využívají ji občané i turisté, kteří se tak mohou seznámit s vesnicí. Nabízí možnost shromažďovat názory občanů prostřednictvím online hlasovacího systému a má také systém varování před zdravotními nebo bezpečnostními riziky.

Vesnice Cozzano (FR) považuje nové technologie za nástroj, vektor transformace. Digitální infrastruktura byla například zavedena prostřednictvím bezdrátové senzorové sítě založené na síti LoRaWAN. Senzory shromažďují údaje o veřejných budovách, kvalitě vody, kvalitě ovzduší, počasí a zemědělských údajích. Tato data se pak ukládají do databáze a algoritmy se používají k předpovídání vývoje pozorovaných systémů. Kromě toho jsou údaje

o životním prostředí ve vesnici zobrazovány prostřednictvím informační tabule v obci.

Podobně slovinský příklad zdůraznil, že projekt poskytl dobrou příležitost dozvědět se, jak mohou ICT podpořit rozvoj veřejných služeb a produktů (Bohinj, SI). Vesnice Pinela také zdůraznila, že nové technologie slouží jako nástroj k budování nového obrazu vesnice, usnadňují komunikaci, vzdělávání a podporují sociální soudržnost.

Většina vesnic s osvědčenými postupy využívá digitální nástroje také tradičním způsobem pro běžné účely (webové stránky, facebooková stránka) nebo také zavedením bezplatného WIFI v centrálních místech (Hofheim, SRN). Přestože je technologie považována za užitečný nástroj, bylo konstatováno, že není „cílem sama o sobě“ (Aragón Infoenergía). Například podle projektu Superfast Cornwall není zavádění technologií a internetového připojení ve venkovských oblastech „bezproblémovým procesem“: je velmi zdoluhavé přimět lidi, aby technologii poprvé použili, aby tento typ projektu přijali a zapojili se do iniciativy. To byl jeden z hlavních problémů, s nimiž se Superfast Cornwall setkal v první fázi své realizace. Tento proces může být navíc z pohledu aktivistů frustrující: netrpělivě čekají na pokrok, ale zapojení té části komunity, která se k internetu dostává poprvé, vyžaduje čas.

6 Jak se stát inteligentní ekosociální vesnicí: poznatky z případových studií

V rámci pilotního projektu bylo provedeno šest případových studií. Případové studie pomohly projektovému týmu blíže prozkoumat koncepci chytrého venkova a sledovat a zkoumat, co se v současnosti děje v praxi. Projektový tým měl možnost na vlastní kůži zažít a pozorovat konkrétní realitu v různých případech, které se lišily podle geografické polohy, ekonomických a sociálních aktivit a demografického zázemí. Tyto případové studie umožnily hloubkové zkoumání procesu plánování, navrhování a vytváření koncepce chytrý venkov.

Struktura této kapitoly je následující: oddíl 6.1 poskytuje přehled přístupu, oddíl 6.2 představuje případové studie a oddíl 6.3 uvádí klíčová zjištění z případových studií.

6.1 Přehled

Šest zde zkoumaných případových studií chce realizovat koncepci chytrého venkova, i když tohoto cíle ještě plně nedosáhly. V porovnání s tím 15 příkladů osvědčených postupů analyzovaných v rámci tohoto pilotního projektu v předchozí kapitole nutně neusilovalo o rozvoj chytrého venkova, ale realizovalo jeden nebo více projektů či iniciativ, které by mohly být začleněny do koncepce chytrého venkova podle definice uvedené v pilotním projektu. Mohly by být považovány za osvědčené postupy v jednom ze zdůrazněných aspektů projektu, který se týká klíčových částí definice. Jejich zkušenosti tak mohou sloužit jako dobrý výchozí bod pro vesnice, které se chtějí stát „inteligentní“.

Případové studie byly provedeny v období od července 2018 do ledna 2019. V létě 2018 byly realizovány dvě pilotní případové studie. Tyto dvě případové studie pomohly projektovému týmu otestovat metodiku a určit opatření ke zlepšení přístupu. Pilotní případové studie navíc poskytly cennou zpětnou vazbu, pokud jde o chápání a očekávání projektů ze strany zapojených vesnic a jejich komunit.

Po výběru a realizaci prvních dvou pilotních případových studií byla v srpnu 2018 vyhlášena výzva k vyjádření zájmu. Výzva byla určena vesnicím, obcím, sítím a komunitám, které chtějí vypracovat strategii, jak se stát chytrým venkovem. Bylo podáno 58 žádostí ze 16 členských států. Výběr byl proveden na základě posouzení provedeného projektovým týmem s přihlédnutím k předloženým informacím a v případě potřeby doplněného o předběžné telefonické hovory. Výběr byl proveden tak, aby bylo zajištěno vyvážené geografické rozložení, rozložení klastrů, rozmanitost z hlediska již existujících odvětví a/nebo témat a různorodost témat týkajících se projektů/iniciativ, které mají být realizovány.

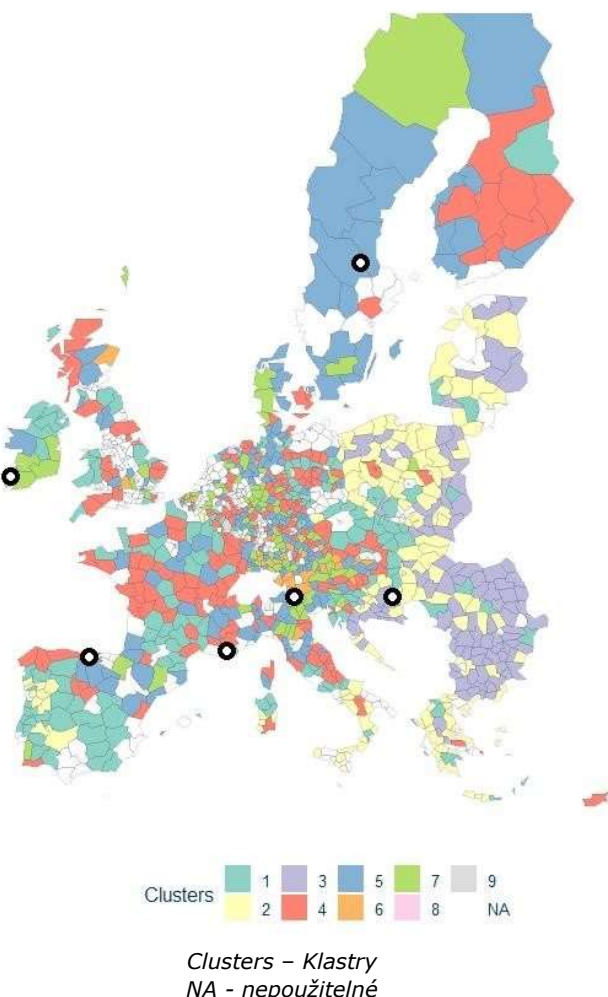
Metodika použitá při provádění případové studie byla sice založena na společném rámci, ale přizpůsobena charakteristikám a potřebám každé vesnice. Proto projektový tým přizpůbil svůj přístup různým případům, přičemž vycházel především ze shromážděných předběžných informací, vyspělosti vesnice, jejích zkušeností, kapacit a celkového cíle rozvoje.

U některých případových studií tak byly nutné dvě návštěvy v terénu, zatímco u jiných stačila jedna.

Přístup použitý při provádění činností před, během a po návštěvě (návštěvách) v terénu byl rovněž přizpůsoben charakteristikám dané vesnice. Nicméně vzhledem k tomu, že metodika vycházela ze společného rámce, byly při provádění případových studií vždy zavedeny některé prvky. Zahrnovaly předběžný(é) telefonát(y), navázání přímých kontaktů s místním úřadem (nebo vedoucími projektu/komunity), rozhovory v terénu a pracovní setkání s omezeným počtem místních aktérů. Kromě toho bylo uznání a zhodnocení místních zkušeností a minulých/pokračujících aktivit vždy základem pro plánování budoucího vývoje a určení hlavních oblastí rozvoje.

Následující obrázek znázorňuje umístění šesti případových studií analyzovaných v rámci pilotního projektu; ukazuje geografické rozložení a typ klastrů případových studií. Popisy jsou uvedeny v následující části.

Obrázek 17 Umístění případových studií na mapě klastrů regionů.

Zdroj 17 Ecorys

6.2 Šest případových studií pilotního projektu

6.2.1 Alsómocsolád (HU)

Základní informace o vesnici

Zdroj 18 Ecorys

Alsómocsolád je vesnice v severním cípu okresu Baranya. Zhruba ve stejné vzdálenosti (50 km) od něj leží městská centra tří sousedících okresů (Pécs, Kaposvár, Szekszárd). Z východu ji obklopují kopce a ze západu rybníky. Vesnicí neproudí žádná doprava, ale na hlavní silnici spojující Dombóvár s Bonyhádem se dostanete po sedmikilometrové silnici, která byla zrekonstruována v roce 2013. Kromě toho je ve vesnici omezená dostupnost veřejné dopravy. Vesnice má společnou železniční

stanici s nedalekou vesnicí Mágocs.

Od 60. let 20. století dochází k trvalému poklesu počtu obyvatel. Z přibližně 600 obyvatel v 70. letech 20. století klesl počet obyvatel pod 300. Je to způsobeno především neustálou migrací mladších generací do větších měst a nízkou porodností.

Po komunálních volbách, které se konaly v 90. letech 20. století, byla vytvořena samostatná obec, což byl důležitý mezník v životě vesnice.

Projekty zaměřené na rozvoj vesnice byly realizovány v několika oblastech a zaměřily se na:

- místní ekonomiku (zavedení místní měny, podpora podnikatelů atd.),
- lidské zdroje a kulturu (telekomunikační centrum, iniciativy pro mládež atd.),
- infrastrukturu (přístup k elektřině, plynu, širokopásmovému připojení, solární panely, „dům zdraví“ atd.),
- sociální rozvoj (iniciativy na vymýcení extrémní chudoby, ekologické a zdravotní uvědomění atd.),
- cestovní ruch (studentská ubytovna, planetárium atd.).

Zahájení koncepce chytrého venkova

- Po desetiletích úpadku bylo cílem zvrátit tento trend a vytvořit živou komunitu, která by povzbuzovala místní obyvatele k setrvání v místě a přitahovala další obyvatele.
- Hlavním úkolem je řešit neustálý pokles počtu obyvatel a riziko **vylidňování**.
- Míra **zapojení a motivace místních obyvatel** i podniků není vždy dostatečně vysoká
- Chybí kvalifikovaná pracovní síla.
- Dosavadní proces zahrnoval několik prvků, včetně zlepšení kvality života, poskytování služeb, udržitelnosti, vzdělávání a stálých investic do místní ekonomiky a pracovních míst.

Aktivity

- Opatření zjištěná během dvou návštěv na místě tvoří ucelenou strategii, která vychází z analýzy SWOT. Plán, který byl vypracován pod vedením

projektového týmu, se skládá z 11 opatření zaměřených na různé problematiky.

- **Program formování vnímání** je klíčovým faktorem pro následující projekty.
- Největší skupinu tvoří projekty týkající se **kvality života**.

Jak překonat problémy

- Opatření uvedená v plánu jsou zaměřena na všechny problémy, kterým vesnice čelí, a snaží se dále zapojit komunitu a poskytnout **komplexní rámec pro** řešení slabých stránek a hrozeb identifikovaných ve SWOT analýze.
- Například **program formování vnímání** je dobrou příležitostí ke zvýšení míry zapojení místního obyvatelstva v dané oblasti a v rámci možností také k řešení nedostatku pracovních sil prostřednictvím investic do lidského kapitálu.
- Dalším opatřením k překonání problémů je **sdužování zdrojů** prostřednictvím větší spolupráce s okolními komunitami.

6.2.2 Correns (FR)

Základní informace o vesnici

Correns je vesnice nacházející se v jihozápadní Francii (region Provence-Alpes-Côte d'Azur) v lesnaté oblasti. Žije zde 950 obyvatel a nejbližší městskou oblastí je Brignoles (20 km od Correns). Přístup k veřejné dopravě je poměrně omezený, protože do Brignoles jezdí dvakrát denně dva autobusy (brzy ráno a v poledne) a není zde vlakové nádraží. Plánuje se však zavedení sdílení automobilů.

Zdroj 19 Ecorys

V roce 1996 se zemědělci a vinaři spojili a rozhodli se, že se pokusí vyrábět pouze ekologické produkty. Základním cílem bylo oživit komunitu a dát vesničanům příležitost, aby si na svém území vytvořili vlastní budoucnost. Correns je tak dnes první ekologickou vesnicí ve Francii. Od té doby je vesnice součástí globálního přístupu k udržitelnému rozvoji: rozvoj udržitelného cestovního ruchu, podpora ekologického stavitelství, zakládání odpovědných podniků, akce v oblasti obnovitelných zdrojů energie, ekologické školní stravování a boj proti odpadům. Účast občanů je základem života obce. Veškeré aktivity jsou neustále založeny na aktivním zapojení občanské společnosti, obyvatel, prodejců atd. Tato vysoká angažovanost se projevila vytvořením Agendy 21, kterou podporuje nezávislé sdružení Correns 21.

Cílem Agendy 21 je:

- Boj proti změně klimatu a zachování kvality životního prostředí.
- Zachování biologické rozmanitosti a ochrana přírodních zdrojů.
- Zajištění naplňování potřeb všech lidí.
- Podpora sociální soudržnosti a solidarity mezi územími a generacemi.
- Podněcování rozvoje výrobních metod a odpovědné spotřeby.

- Kromě toho je Correns díky svým 25 spolkům poměrně aktivní vesnicí v celé řadě tematických oblastí: zemědělství, životní prostředí a biologická rozmanitost, kultura, sport atd.

Correns je aktivní i mimo svůj region a Francii, neboť je zakládajícím členem sítě evropských ekologických měst²² a členem sdružení Città del Bio, které sdružuje obce a územní oblasti, jež „sdílejí rozhodnutí podporovat ekologické zemědělství, a to nejen jako zemědělský model, ale také jako kulturní projekt“²³.

Zahájení koncepce chytrý venkov

- Hlavními výzvami, které vesnice identifikovala, jsou **změna klimatu, hospodářský rozvoj a sociální pokrok**. Proto Correns na základě silného participativního přístupu vypracovala strategii (Agenda 21), která obsahuje řadu aktivit a milníků.
- Ochota **diverzifikovat zemědělské činnosti** a navázat na úspěch první ekologické vesnice ve Francii;
- Klíčovým východiskem pro vytvoření (inteligentní) strategie obce je dobrá znalost silných a slabých stránek vesnice v kombinaci s jasnou vizí zakotvenou ve strategii.

Aktivity

- **Diverzifikovaný, ale společný přístup** je považován za nejlepší způsob, jak provádět činnosti v obci. Zemědělství je jednou z hlavních činností ve vesnici, ale obyvatelé si uvědomují potřebu jeho diverzifikace. Tato diverzifikace je nyní vnímána jako klíčový prvek, který je třeba zahrnout do strategie obce.
- **Bylo určeno několik oblastí, které je třeba řešit**, jako je zemědělství (např. lesní zemědělství, potravinová autonomie, spolupráce ekologických zemědělců), připojení (vysokorychlostní internet), mobilita (např. sdílení automobilů, elektromobily), cestovní ruch (např. agroturistika, zelená turistika, penziony), bydlení, odpadové hospodářství a místní služby.
- **Digitální technologie** nejsou vnímány jako nezbytně nutné, ale jako podpora při provádění činností.

Jak překonat problémy

- **Diverzifikace činností je považována za jedno z hlavních řešení k překonání problémů** (např. nedostatečná diverzifikace v zemědělství, problémy s mobilitou/dostupností). Nové technologie nejsou považovány za hlavní prostředek k překonání těchto problémů.

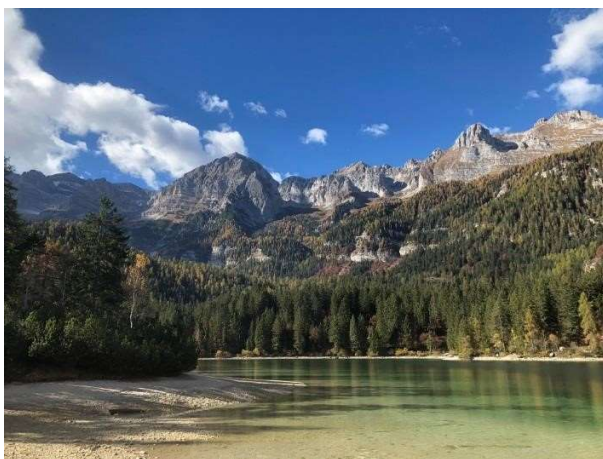
6.2.3 Ville d'Anaunia (IT)

²² <https://www.ifoam-eu.org/en/news/2018/02/15/press-release-organic-cities-ifoam-eu-joinforces-bring-organic-every-table-europe>

<https://www.ifoam-eu.org/en/news/2018/02/15/press-release-organic-cities-ifoam-eu-joinforces-bring-organic-every-table-europe>

²³ <http://www.cittadelbio.it/>

Základní informace o vesnici

Zdroj 20 Ecorys

Comune di Ville d'Anaunia je obec ležící na severu Itálie v regionu Trentino AltoAdige. Nachází se v Alpách a její území zahrnuje dvě údolí, Val di Non a Val di Tovel. Ville d'Anaunia vznikla v roce 2016 sloučením tří bývalých obcí, a to Nanno, Tassullo a Tuenno.

V posledních letech se v obci setkáváme se stálým poklesem počtu mladších lidí ve věku 30 až 34 let, kteří se po ukončení vysokoškolského studia

neustále stěhují do větších měst. Tento klesající počet obyvatel tak způsobuje nízkou porodnost a celkové vylidňování obce.

Území Ville d'Anaunia se díky přítomnosti Alp vyznačuje kulturní krajinou a přírodním dědictvím. Odvětví cestovního ruchu je důležitou součástí místní ekonomiky, zejména díky jezeru Tovel, které se nachází 20 km od Tuenna. To také způsobuje vážné problémy s mobilitou, zejména během hlavní turistické sezóny, protože ulice nejsou uzpůsobeny pro velký počet lidí. Nicméně cestovní ruch může být dále využíván, zejména ve srovnání s okolními oblastmi.

Místní ekonomika se do značné míry opírá o zemědělství a zahrnuje i vedlejší činnosti, zejména v oblasti služeb, obchodu, veřejných služeb a řemesel. Zemědělský sektor je tvořen převážně monokulturou jabloňových sadů, což s sebou nese přítomnost jednoho z předních italských konsorcií producentů jablek, jehož základní struktura je tvořena členskými zemědělci z Val di Non.

V důsledku nedávného sloučení se správa potýká s několika problémy při řízení nově vzniklé obce. Obecní úřad proto zahájil a/nebo se chystá zahájit různé iniciativy v několika oblastech s cílem řešit problémy, s nimiž se Ville d'Anaunia potýká, a zlepšit kvalitu života svých občanů.

Mezi tyto iniciativy patří:

- Digitalizace administrativních procesů, dokumentů a dat, především prostřednictvím webových stránek obce.
- Vytvoření sdíleného kalendáře pro občany, který by umožňoval rezervaci společných místností v obci.
- Systém výborů (tzv. „Consulte“) z každé z 11 malých vesnic tvořících obec. Jejich trojí politická, komunální a řídicí funkce jim umožňuje zastupovat menší vesnice v obci.
- SensorVille, digitální systém, který shromažďuje hlášení o závadách na ulicích a/nebo veřejných prostranstvích přímo od občanů.
- OpenAgenda, sdílený kalendář zahrnující všechny činnosti prováděné v rámci Ville d'Anaunia.

Zahájení koncepce chytrý venkov

- Hlavním problémem, s nímž se setkáváme ve Ville d'Anaunia, je **neustálý pokles počtu obyvatel** ve věku 30 až 34 let, což souvisí zejména s **nedostatečnou rozmanitostí pracovních příležitostí**.

- Správa tak chce vytvořit příležitosti pro mladé podnikatele, aby podpořila rozvoj nových podnikatelských příležitostí, a tím je motivovala k tomu, aby zůstali ve Ville d'Anaunia.
- Vzhledem k tomu, že obec Ville d'Anaunia vznikla teprve nedávno sloučením tří bývalých samostatných obcí, přineslo to řadu příležitostí, ale také obtíží spojených s **vytvářením společného pocitu identity a zapojením občanů**.
- Místní správa je proto ochotna hledat „**inteligentní**“ řešení, která by do rozhodovacího procesu v obci zapojila všechny obyvatele.
- Zlepšení a další rozvoj cestovního ruchu byl označen za klíčovou příležitost pro místní rozvoj.
- **Zemědělství je hlavním pilířem místní ekonomiky**, ale vyžaduje lepší a transparentnější řízení. To by mělo zohlednit potřeby obyvatel (např. zamezení používání pesticidů v blízkosti domácností) a možnosti **diverzifikace činností**.
- Celkově lze říci, že důvodem pro zahájení koncepce chytrého venkova je **zlepšení kvality života** obyvatel Ville d'Anaunia a **vytvoření příležitostí, jak** zabránit vylidňování.

Aktivity

- Opatření byla identifikována ve **třech oblastech rozvoje**, a to v oblasti rozvoje cestovního ruchu, vztahu mezi zemědělstvím, cestovním ruchem a občany a v oblasti sociálního kapitálu.
- **Navrhované aktivity zároveň řeší hlavní problémy, kterým** obec v současnosti čelí (vylidňování, zejména se to týká mladých lidí, a nedostatečná rozmanitost pracovních příležitostí).
- Cílem těchto opatření je také **zlepšit kvalitu života** občanů.

Jak překonat problémy

- Pro rozvoj a provádění stanovených činností je zásadní zavést **inovativní pracovní metodu**.
- Strategie musí být založena na **participativním přístupu** a na **strategické a sdílené vizi** k dosažení cílů.
- Hlavním cílem je **poskytování nových a inovativních služeb** pro místní komunitu.

6.2.4 Killorglin (IE)

Základní informace o vesnici

Killorglin se nachází v hrabství Kerry na jihozápadě země. Vzdálenost od nejbližších městských oblastí – Tralee a Killarney – je 20–25 km, zatímco větší centra jako Cork a Limerick jsou vzdálena zhruba 100–120 km po silnici. Má strategickou polohu na oblíbené turistické trase Ring of Kerry a na trase Wild Atlantic Way.

Zdroj 21 Ecorys

V Killorglinu žije zhruba 2200 obyvatel, celkově žije ve volebním obvodu Killorglin 4355 obyvatel. Poslední dvě desetiletí se vyznačovala trvalým růstem počtu obyvatel, který dokonce předčil celostátní průměrný přírůstek obyvatelstva.

Město má velmi vysokou hustotu zaměstnanosti, na jednoho obyvatele města připadá 2,2 pracovního místa, což je nejvyšší hodnota ve státě. Největší zaměstnavatelé působí v odvětvích finančních služeb, technologií, farmacie a zdravotnictví.

Funkce místní samosprávy vykonává rada hrabství Kerry, která je zodpovědná za poskytování a správu široké škály služeb v celém hrabství Kerry. Killorglin Chamber Alliance (KCA) byla založena v roce 2015 s cílem zastupovat obchodní, průmyslovou a profesní komunitu v Killorglinu.

Ve městě probíhá proces plánování a strategie, který byl zahájen na jaře 2018 a bude dokončen v roce 2019, přičemž KCA hraje klíčovou roli v řízení plánovací i realizační fáze. Účast veřejnosti byla zajištěna několika způsoby, např. veřejnými setkáními, pracovními setkáními, průzkumy, online zapojením prostřednictvím e-mailů a sociálních médií atd. Bylo uspořádáno otevřené informační setkání s přibližně 80 místními zúčastněnými stranami. Jedním z výsledků tohoto setkání bylo stanovení prioritních oblastí rozvoje. Přispěla také k následnému vypracování analýzy SWOT. Na základě tohoto pořadí tematických oblastí byl s pomocí konzultanta vytvořen socioekonomický plán pro Killorglin. Dokument obsahuje 95 opatření, která odrážejí cíle, jež si komunita stanovila.

Zahájení koncepce chytrý venkov

- Přestože Killorglin těžil z dobrého přírodního a kulturního kapitálu a živého ekonomického prostředí, město **nedokázalo využít svých předností a nevyužilo příležitostí**.
- Aby se tomu zabránilo, vznikl na základě spolupráce místní samosprávy, průmyslu a občanských iniciativ strategický proces chytrého venkova.
- Cílem bylo **pracovat na dosažení cílů vyšší úrovně** (např. změna klimatu, inteligentní rozvoj, vývoj v EU, Brexit).

Aktivita

- Sociálně-ekonomický plán pro Killorglin byl vypracován za účasti **místních obyvatel a soukromého sektoru**. Veřejný sektor hrál v tomto procesu roli zprostředkovatele.
- Ačkoli současná strategie nastiňuje hlavní oblasti, na které se mají v budoucnu zaměřit opatření, konečný seznam opatření je třeba ještě podrobněji rozpracovat.

Jak překonat problémy

- SWOT identifikuje několik hrozeb a výzev pro rozvoj města Killorglin. Město však disponuje **jedinečnými zdroji** a zahájilo **proces rozvoje**, který tyto výzvy zohledňuje.
- Potenciálním problémem může být, že konečný seznam akcí zůstává příliš dlouhý nebo že jsou příliš nedostatečně specifikovány. V prvním případě bude mít obec potíže s realizací plánu, zatímco v druhém případě hrozí, že nebude nikdo, kdo by byl zodpovědný za realizaci opatření. Zúčastněné strany jsou si však těchto rizik vědomy a hodlají je řešit.

dalším zpřesněním navrhovaného plánu. Za tímto účelem byla vytvořena pracovní skupina Smart Village.

6.2.5 Red de Municipios Inteligentes y Sostenibles (ES)

Základní informace o vesnici

Red de Municipios Inteligentes y Sostenibles (Síť inteligentních a udržitelných obcí, dále jen „RMIS“) zahrnuje skupinu obcí nacházejících se v severním Španělsku, konkrétně v regionech Kantábie, Kastilie a León. Celkem představují přibližně 30 000 obyvatel.

Ačkoli každá obec funguje nezávisle na ostatních, všechny mají tři společné prvky:

Zdroj 22 Ecorys

1. potřebu změnit systém veřejného osvětlení,
2. vizi budoucnosti založenou na využití nových technologií k řešení sociálních, environmentálních a ekonomických výzev,
3. soukromou společnost (Zwit Project), která se nejen podílela na strukturování venkovské strategie obce, ale také podpořila vytvoření sítě.

Tato vize vychází z kombinace modelu inteligentního a udržitelného rozvoje navrženého společností Zwit Project a potřeb obcí najít řešení závažných problémů, kterým čelí.

Model inteligentního a udržitelného rozvoje je založen na vytvoření veřejné sítě inteligentní správy (SMN) pro efektivní správu městské infrastruktury (osvětlení, voda, odpad atd.) a pro nabídku nových služeb občanům. Za tímto účelem využívají k vytvoření SMN implementaci technologie LED do systému veřejného osvětlení v jednotlivých obcích (což je proces, který je pro obce považován za prioritu bez ohledu na návrh společnosti Zwit). Stručně řečeno, kotevní projekt (vytvoření sítě inteligentní správy) si klade za cíl:

- lépe spravovat obecní infrastrukturu,
- poskytnout potřebnou konektivitu pro zahájení dalších projektů sociální a environmentální povahy, jako jsou sociálně-zdravotní iniciativy, propojený cestovní ruch nebo inteligentní průmysl,
- zaručit, že zdroje potřebné k dosažení výše uvedených cílů (veřejný hardware a software s otevřeným zdrojovým kódem) zůstanou veřejné, aby byla zajištěna dostupnost inteligentní správy obcí.

Odhodlání bojovat proti (riziku) vylidňování, nadšení spravovat zdroje novým přístupem a relativně snadná a dobře načasovaná realizace kotevního projektu umožnily, že těchto pět obcí strukturovalo své představy o udržitelném rozvoji venkova ve svých vesnicích do jediného cíle v podobě sítě inteligentní správy, kterou navrhla soukromá iniciativa společnosti Zwit Project. Vytvoření sítě je přirozeným výsledkem spolupráce mezi starosty a zastupiteli, kteří se snaží sdílet znalosti a zkušenosti, sdílet případné náklady, získat přístup k financím

a povzbudit další zájemce o připojení. Obce v současné době projednávají pravidla a předpisy budoucí organizace.

Zahájení koncepce chytrý venkov

- Je třeba **provést sebekritické hodnocení**, aby bylo možné identifikovat problémy dneška i budoucnosti
- Izolované akce a vedené debaty nemají ucelenou „**páteří strategii**“, a proto neřeší skutečné problémy. Ke změně tohoto roztržitého prostředí je zapotřebí nový přístup.
- Obce se v minulosti setkaly s obtížemi a překážkami při realizaci iniciativ/projektů pro rozvoj venkova (např. prostřednictvím iniciativy LEADER). Inovativní příklad však může přinést **naději** a položit základy pro **změnu**.

Aktivita

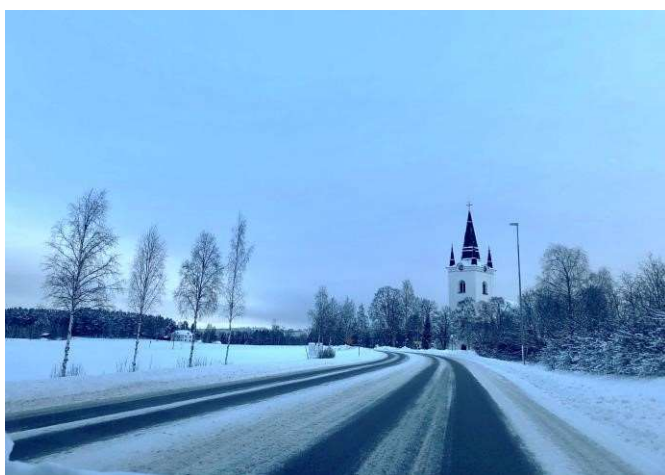
- **Analýza reality a budoucí** perspektivy obce.
- **Nalezení společné vize** dohodnuté s různými zástupci obce a politických stran.
- **Vypracování strategie** s krátkodobými a střednědobými cíli. Zapojení občanů do procesu stanovení priorit a rozhodování o fázích realizace.
- **Nalezení kotevního projektu**, který může představovat konkrétní změnu k lepšímu a který může připravit půdu pro rozsáhlejší akce a následné změny.

Jak překonat problémy

- Zapojit zástupce obce a dalších politických stran v obci: **vytvořit tým**.
- **Zapojit členy týmu do** projektu, abyste **jim** umožnili převzít odpovědnost a zodpovědnost.
- Představit, vysvětlit a intenzivně propagovat vizi a změny, které v obci nastanou. **Zapojit občany do projektu**, což usnadňuje vlastnictví a přežití projektu v průběhu času, bez ohledu na politické změny v obci.

6.2.6 Svärdsjö (SE)

Základní informace o vesnici

Zdroj 23 Ecorys

Svärdsjö se nachází uprostřed regionu Dalarna (střední Švédsko) a je součástí obce Falun. Svärdsjö je největší vesnicí v oblasti, žije v ní celkem 4261 obyvatel. Nachází se 25 km od Falunu. Svärdsjö spolupracuje s dalšími vesnicemi a je součástí organizace Rural Sweden, národní organizace občanské společnosti pro rozvoj venkova. Ve Svärdsjö a jejím okolí je v současné

době více než 300 společností a podniků různé velikosti, což je dáno velkým podnikatelským duchem, který vesnici charakterizuje.

Vesnice se v současné době potýká s několika problémy, zejména:

- Nárůst počtu stárnoucí populace.
- Nedostatečná atraktivita pro mladé lidi, aby zůstali v obci.
- Nedostatek služeb v oblasti bydlení.
- Nedostatek finančních prostředků.

K řešení těchto problémů realizuje obec několik iniciativ, které organizují a provádějí především místní sdružení. Místní komunita ve Svärdsjö se aktivně zapojuje do několika sdružení, které spolupracují s obcí, zejména pokud jde o organizaci a zajištění společenských aktivit. Cílem těchto iniciativ je sdružovat komunitu a aktivně zapojovat lidi do činností prováděných na místní úrovni.

Jedním z nejdůležitějších místních sdružení ve Svärdsjö je Svärdsjö Intresseförening. Vzniklo v roce 1991 s cílem:

- Působit jako fórum pro společnosti a sdružení.
- Rozvíjet služby v oblasti bydlení.
- Vytvářet podmínky, které by umožnily usazení podniků ve vesnici.
- Shromažďovat a sdružovat zájmy malých komunit a působit jako mluvčí před úřady (zejména před obcí).

V této souvislosti Svärdsjö Intresseförening v současné době vyvíjí několik iniciativ. Jedním z nejvýznamnějších opatření bylo znovuotevření čerpací stanice ve vesnici ve spolupráci s místní komunitou. Uzavření předchozí (a jediné) čerpací stanice mělo skutečně negativní dopad na mobilitu místní komunity a na život celé vesnice. Veškerý zisk z čerpací stanice bude použit místní komunitou. Příjmy budou skutečně finančně podporovat projekty navržené místními sdruženími a/nebo jednotlivci, které jsou prospěšné pro samotnou komunitu.

V současné době jsou tyto projekty částečně financovány z příjmů z instalace větrných mlýnů na společných lesních pozemcích. Větrné mlýny byly instalovány v rámci projektu Fakts Jadraas Vindkraft Park, který část svých větrných mlýnů umístil na lesní pozemky v okolí Svärdsjö. Pozemky jsou v současné době ve vlastnictví akciové společnosti, která sdružuje přibližně 800 jednotlivých vlastníků pozemků. Společnost má dohodu se Svärdsjö Intresseförening, podle níž musí 6–7 % jejích příjmů připadnout vesnici a místní komunitě.

Zahájení koncepce chytrý venkov

- Jedním z hlavních problémů, s nimiž se ve Svärdsjö setkáváme, jsou velké **rozdíly mezi městskými a venkovskými oblastmi**, zejména pokud jde o poskytování služeb.
- Místní sdružení se proto ve spolupráci s obcí snaží **tyto rozdíly zmenšovat a zlepšovat kvalitu života** lidí žijících v obci, a to především zajištěním stávajících sociálních a veřejných služeb, ale také vytvářením nových služeb.
- **Zlepšení mobility** (v rámci obce a do města) **a služeb v oblasti bydlení** byly označeny za klíčové příležitosti/řešení pro místní rozvoj.
- Celkově lze říci, že důvodem pro zahájení strategie chytrý venkov ve Svärdsjö je zlepšit kvalitu života občanů, učinit z vesnice místo příznivé pro další podnikání a ekonomické příležitosti a zvýšit její atraktivitu.

Aktivity

- Vesnice ve spolupráci s obcí vypracovala **plán místního rozvoje**, jehož cílem je přiblížit obyvatele obci a přimět je, aby se cítili zapojeni do rozhodování.
- Souběžně s tím místní sdružení ve vesnici realizují několik iniciativ, jejichž cílem je především **zajištění veřejných služeb**. Jedním z nejdůležitějších je **zřízení místní čerpací stanice**, která je zcela ve vlastnictví místního sdružení.
- Digitální technologie a digitalizační aktivity nejsou v současné době řešeny, ale mohly by představovat oblast, kterou je třeba dále využívat a rozvíjet.

Jak překonat problémy

- Strategie místního rozvoje musí být založena na zapojení místního obyvatelstva, a to prostřednictvím **participativního přístupu a strategické a sdílené vize** k dosažení jejích cílů.
- Hlavním cílem je zajistit **poskytování sociálních a veřejných služeb** (zejména v oblasti bydlení), a tím **zlepšit kvalitu života** lidí žijících v obci.

6.3 Klíčová zjištění z případových studií

Provádění případových studií vedlo v těchto vesnicích k různorodým zkušenostem, nicméně lze učinit čtyři hlavní zjištění týkající se podobností v procesech uplatňovaných v analyzovaných vesnicích.

6.3.1 Vypracování koncepce: první milník chytrého venkova

Bez ohledu na velikost vesnice nebo počet příjemců nemusí „inteligentní“ nutně znamenat úspory z rozsahu nebo přístup na velké trhy, aby měl dopad na kvalitu života obyvatelstva ve venkovských oblastech. Každá koncepce chytrého venkova je postavena na živé komunitě a pro ni. Existují **dva hlavní důvody pro vytvoření koncepce chytrý venkov**. V souladu s příklady osvědčených postupů ukázaly příklady případových studií dva klíčové podněty pro zahájení koncepce chytrý venkov:

- **Reakce na náročnou nebo negativní situaci.** Demografické problémy, jako je vylidňování nebo stárnutí populace, jsou často hlavním důvodem, proč se vesnice rozhodne reagovat a zahájit novou strategii. Například obce Alsómocsolád (HU) a Ville d'Anaunia (IT) se potýkají s poklesem počtu obyvatel, zejména ve věku do 35 let. Nedostatečná rozmanitost pracovních příležitostí v Itálii také podnítila obec, aby na tuto situaci reagovala. Ve Španělsku se vesnice potýkaly s administrativními překážkami, které ztěžovaly přístup k financování.
- **Využití příležitosti k proměně života v obci.** Některé vesnice vytvářejí koncepci chytrý venkov jednoduše proto, aby zlepšily kvalitu života svých občanů, poskytly lepší služby a zvýšily atraktivitu vesnice. Případové studie tento přístup potvrdily. Například obec Killorglin (IE) vypracovala strategii pro práci na vyšších cílech – jako je rozvoj EU a změna klimatu – aby mohla využít příležitostí a byla připravena čelit nadcházejícím výzvám.
- Ať už je cílem reagovat na nějakou výzvu, nebo zlepšit život ve vesnici zaměřením se na určitou oblast, existují některé společné prvky, které charakterizují vesnice, které se do takovýchto akcí pouštějí. Patří mezi ně například přítomnost skupiny motivovaných lidí, inspirativní příklady, na kterých lze stavět, vize a ochota změnit a zlepšit život komunity.

Na implementaci koncepce chytrý venkov bude mít významný vliv několik podmínek, jako např.:

- Potřeba vytvořit silné vedení procesu a odpovídající kapacity pro jeho dokončení.
- Aktivní a angažovaná místní komunita, která je pro úspěch nezbytná.
- Koncepce chytrého venkova, která usiluje o jednoduchost a snaží se vyhnout zdvojení stávajících iniciativ a strategií.
- Jasně stanovení prioritních oblastí činnosti a případně i opatření.
- Podpora a školení ze strany jiných komunit, například výzkumné komunity.
- Spolupráce s konzultantem nebo se sítí odborníků.

Při provádění případových studií studijní tým zjistil, že většina vybraných vesnic již značně pokročila ve využívání plánovacích a participačních nástrojů a má již vypracovanou jasnou strategii, která nastiňuje potřeby a hlavní cíle, jichž má být dosaženo. Praktické plány týkající se konkrétních aspektů implementace však nebyly běžné.

Zjistili jsme, že existují určité podobnosti, pokud jde o proces a metodiku tvorby strategie:

- **Iniciační fáze:** Cílem je zvýšit informovanost místních obyvatel a pokusit se je zapojit do plánování a určování oblastí, kde je třeba jednat.
To může zahrnovat:
 - zvyšování povědomí prostřednictvím různých kanálů;
 - výzvu k účasti v programu;
 - vytvoření specializované „pracovní skupiny pro inteligentní řešení“.
- **Fáze zjištění stavu:** Během této fáze komunita shromažďuje zpětnou vazbu a určuje další postup. Za nejdůležitější výsledek této fáze se považuje posouzení potřeb. Nejčastěji se používají tyto nástroje:
 - SWOT analýza (Alsómocsolád, Killorglin, Red de Municipios Rurales Inteligentes y Sostenibles (ES) a Svärdsjö (SE)), která pomáhá identifikovat silné a slabé stránky obce a zároveň hledat příležitosti a hrozby, kterým čelí;
 - pracovní setkání;
 - online průzkum (Svärdsjö, přes Facebook);
 - neformální setkání.

V této fázi je skupina zapojených osob poměrně velká.

- **Identifikace oblastí a stanovení priorit opatření:** Toho je dosaženo s menší skupinou lidí, i když na základě zpětné vazby od místních obyvatel.

Informace shromážděné během této fáze by měly být podkladem pro společnou vizi vypracovanou v rámci strategie (Correns (FR), Ville d'Anaunia, Red de Municipios Rurales Inteligentes y Sostenibles a Svärdsjö). Nicméně minimem je, aby byla opatření začleněna do komplexního rámce (všechna).

Vypracování strategie: Jako zdroj inspirace lze využít hlavní případovou studii („kotevní projekt“), kterou řídí klíčový aktér (Red de Municipios Rurales Inteligentes y Sostenibles).

- **Opakování fází zjištění stavu a stanovení priorit:** Vzhledem k rychlému tempu změn v prostředí (pokud jde o potřeby, finanční a regulační prostředí a také technologické změny) by se iniciativy v oblasti chytrého venkova měly snažit minimalizovat dobu mezi návrhem a realizací. Fáze zjištění stavu a stanovení priorit by se proto měly pravidelně opakovat, aby se posoudilo, zda se nastíněná opatření stále zaměřují na skutečné potřeby, a aby se ověřilo, zda nejsou k dispozici jiné, účinnější nebo efektivnější možnosti (Alsómcsolád – jak je uvedeno v nejnovější mikroregionální strategii)²⁴. Kromě toho je třeba porovnat výsledky realizovaných projektů s původními očekáváními, aby bylo možné posoudit, jakého pokroku bylo doposud dosaženo a zda je třeba upravit přístup.

6.3.2 Participativní přístup spolu se silným vedením jako klíčové hnací síly chytrého venkova

Klíčovým předpokladem úspěchu je zapojení místního obyvatelstva. Všechny zkoumané případové studie použily nějaký druh **strategie zapojení místních občanů**. Všichni zdůraznili význam participativního přístupu, a to i proto, že zajišťuje pocit odpovědnosti zúčastněných stran.

Jejich **zkušenosti se** nicméně **značně liší**. Ve Ville d'Anaunia nebo Killorglinu bylo díky velmi aktivní místní komunitě poměrně snadné spoléhat na participativní přístup. Naopak zapojení občanů do rozhodování se ukázalo jako náročnější v Alsómcsoládě, a to navzdory neustálým osvětovým kampaním a řadě specializovaných akcí. Společným prvkem je však to, že klíčové prvky vizí nebo strategií vycházejí z pracovních setkání nebo akcí, na kterých se místní lidé mohli vyjádřit. Ve většině případů (např. Alsómcsolád, Killorglin) jsou i konkrétní projektové prvky strategie identifikovány pomocí participativních metod.

Případové studie ukázaly, že základem **prosperujícího chytrého venkova je silné politické vedení**. Rozhodujícím faktorem se ukázala být místní správa a ve většině případů postava starosty. To je zvláště důležité v případech měst Correns a Alsómcsolád, kde starosta hrál klíčovou roli při řízení strategického plánování a inovačních iniciativ a zároveň se snažil vytvořit zahrnující rámec, který by zapojil místní komunitu. Ve Ville d'Anaunia je hlavním aktérem místní správa, která realizuje několik iniciativ na podporu místního rozvoje a zapojení místní komunity. V zemích, kde neexistuje nižší (tj. místní) úroveň státní správy, může toto vedení pocházet z občanského sektoru nebo soukromé společnosti. Veřejný sektor může hrát roli při podpoře vytváření takových struktur. Rada hrabství Kerry například pomohla v Killorglinu vytvořit organizaci, která zastupuje zájmy místní komunity a stojí v čele procesu rozvoje.

Místní obyvatelstvo může být organizováno různými způsoby, od malých skupin, které se scházejí neformálně, až po strukturovanější a zavedené organizace. Místní obyvatelé mohou být například mobilizováni prostřednictvím stávajících struktur, jako jsou místní akční skupiny, schůzky nebo pracovní setkání (Killorglin), nebo kolem konkrétní platformy (Agenda 21 v Correns). Účast se obvykle neomezuje pouze na občany, ale významnou roli v tomto procesu často hrají i organizace a místní podniky. Z našich případových studií vyplynulo, že zapojení místních podniků může výrazně přispět a poskytnout pevnější finanční základ pro realizaci projektu; například

²⁴ Észak-Hegyháti Mikrotárségi Unió (2019) Okos Hegyhát Stratégia

partnerství veřejného a soukromého sektoru poskytují v tomto kontextu dobrý rámec pro to, aby podniky přispěly k místnímu rozvoji. Hlavní hnací silou celého procesu by však měli zůstat občané.

- Kromě toho je důležité zdůraznit, že ve většině případů je práce poskytovaná místním obyvatelstvem dobrovolná a založená na důvěře mezi místním obyvatelstvem a jeho politickými představiteli. To sice může znamenat účast na specializovaných pracovních setkáních, ale v některých případech (Svarðsjö a Killorglin) může být dokonce orgán v čele procesu inteligentního rozvoje tvořen dobrovolníky. Nicméně vysoká míra zapojení dobrovolníků s sebou nese riziko, že se v kritických fázích procesu stanou neaktivními, což vede ke ztrátě dynamiky.
- Na závěr je třeba poznamenat, že participativní přístup a potřeba silného vedení jsou **založeny** především na **osobních vztazích a důvěře**. Úspěšná realizace strategie i motivace místních obyvatel je navíc často velmi závislá na **zapojení jedné osoby** (ve většině případů starosty) a její spolupráci s místní komunitou. Koncepce chytrého venkova s dlouhodobou vizí představují nástroj pro zmírnění tohoto rizika, stejně jako vytvoření řídicí struktury, která zajistí kontinuitu.

6.3.3 Zavádění inovativních služeb a činností jako způsobů zajištění lepšího života

Jedním z hlavních společných rysů případových studií je **snaha poskytovat místní komunitě nové a inovativní služby**. To je často způsobeno tím, že ve venkovských oblastech došlo k poklesu nabídky služeb. V této souvislosti je objevování a zavádění nových řešení pro řešení těchto místních problémů jednou z klíčových charakteristik chytrého venkova, což je patrné z případových studií. Inovativní služby jsou také často vyvíjeny a zaváděny s cílem zlepšit kvalitu života místních obyvatel.

Chytrý venkov inovuje v různých oblastech a velmi různorodými způsoby, většinou v závislosti na svých místních přednostech, příležitostech a výzvách, které vyplývají z místního kontextu. V jedné třetině analyzovaných případů **se ukázalo, že „kotevní“ projekt je užitečný při směřování místní strategie** k určitému cíli. To je případ společnosti Red de Municipios Inteligentes y Sostenibles, která zavedla inovativní způsob správy městské infrastruktury, a to prostřednictvím výměny veřejného osvětlení za LED technologii. Podobně i Ville d'Anaunia využívá digitální technologie k inovativnímu řízení místní správy, a to vytvořením souboru služeb pro sdílení informací týkajících se místní samosprávy.

Vesnice mohou vyvinout širokou škálu kreativních a inovativních řešení k překonání různých problémů a diverzifikovat své činnosti tím, že budou stavět na svých vlastních místních přednostech. V Correns je zemědělství jednou z hlavních činností obce, ale místní obyvatelé si uvědomují potřebu diverzifikace těchto činností. Diverzifikace služeb a odvětví je tedy vnímána jako klíčový prvek, který je třeba zahrnout do strategie rozvoje. Stejná potřeba diverzifikace činností se projevuje i ve Ville d'Anaunia, kde místní ekonomice do značné míry dominuje zemědělství.

Na navrhování a realizaci inovativních služeb a činností se podílí několik osob a/nebo organizací, které mohou zahrnovat místní obyvatele (interní zúčastněné strany) a podpůrné subjekty zvenčí (externí zúčastněné strany). Soukromé společnosti často vykazují flexibilitu a inovace, které mohou přinést přidanou hodnotu při poskytování služeb místní komunitě. To bylo

pozorováno v případě Killorglinu, kde místní úřad v úzké spolupráci se soukromou společností a univerzitou vyvíjí inovační centrum pro místní obyvatele.

Kreativní řešení jsou rovněž nezbytná k zajištění toho, aby místní komunity mohly využívat poměrně širokou škálu služeb. V tomto ohledu **může kombinace služeb maximalizovat efektivitu jejich poskytování a dodání**. To je případ Ville d'Anaunia, které zřídilo online platformu pro sdílení zboží a služeb na podporu místních organizací a občanů při realizaci jejich aktivit, a to nákladově a časově efektivním způsobem. Tím se zabránilo zdvojování služeb a nástrojů (včetně infrastruktury a vybavení).

Realizace činností a veřejných služeb může být financována také různými inovativními způsoby. Například hlavní místní sdružení ve Svärdsjö realizuje několik iniciativ, jejichž cílem je především zajistit kontinuitu veřejných služeb pro místní komunitu. Jedním z nejdůležitějších je zřízení místní čerpací stanice, která byla financována z různých zdrojů, soukromých i veřejných. Čerpací stanice je nyní zcela ve vlastnictví místního sdružení, které výnosy z ní vrací místním obyvatelům a financuje projekty a iniciativy ve prospěch komunity. Podobně i Alsómocsolád využívá kombinaci soukromých a veřejných zdrojů financování k financování svých veřejných služeb a iniciativ.

6.3.4 Spolupráce a aliance mohou obohatit přístup chytrého venkova

Podle všech zkoumaných případových studií je **spolupráce s okolními komunitami vnímána nejen jako obohacující, ale i nezbytná**. Pro další rozvoj se považuje za nezbytnou větší spolupráce, a to jak vnitřní, tak vnější.

Bylo zjištěno, že existují **různé typy spolupráce**. Chytrý venkov může využívat spojení s externími subjekty, jako jsou jiné vesnice, obce a/nebo soukromý sektor. Například Red de Municipios Inteligentes y Sostenibles vytvořila síť, která má přinést společnou strategii rozvoje založenou na stejném inteligentním a udržitelném modelu. Kromě toho může spolupráce probíhat i s jinými typy orgánů, jako jsou kraje, města nebo obce. To je případ Svärdsjö, které již řadu let intenzivně spolupracuje s obcemi v různých oblastech. Bylo zjištěno, že spolupráce s obcí může sahát od finančních možností až po politickou podporu. Svärdsjö je také součástí celostátní sítě, která vesnici umožňuje výměnu osvědčených postupů a další obohacení strategie rozvoje.

Chytrý venkov může také spolupracovat se soukromým sektorem. Analyzované případové studie ukazují, že zapojení soukromého sektoru může zlepšit rozvoj koncepce chytrého venkova. **Smíšená řešení** (i z hlediska financování) mezi veřejným a soukromým sektorem **jsou považována za pobídku k vytvoření koncepce chytrého venkova**. To je případ Killorglinu, které ve spolupráci s místní samosprávou a univerzitou vytvořilo několik partnerství veřejného a soukromého sektoru (PPP), jež podporují proces, a tím i realizaci místní strategie, zejména otevřením inovačního centra. **Vazby na výzkumnou a akademickou komunitu** tak mohou být pro vytvoření koncepce chytrého venkova velmi přínosné.

Klíčovými aktéry při poskytování inovativních služeb mohou být i subjekty ze soukromého sektoru. To je případ Red de Municipios Inteligentes y Sostenibles i Svärdsjö; v prvním případě byly některé veřejné služby částečně financovány z příjmů z instalace větrných mlýnů na společných lesních pozemcích. Stejně tak vytvoření sítě Red de Municipios Inteligentes y Sostenibles bylo silně podporováno soukromou společností, která se pak

podílela na návrhu a strukturování koncepce pro venkov. V tomto případě byl soukromý sektor také iniciátorem „kotevního“ projektu, který zahájil celou koncepci chytrého venkova pro vesnice, které jsou součástí sítě.

Chytrý venkov však nespolupracuje pouze s vnějšími subjekty, ale těží také z vnitřní spolupráce, kterou se rozumí spolupráce mezi místní komunitou. Jak bylo zjištěno ve zkoumaných případových studiích, **vnitřní spolupráce je často klíčová při navrhování a plánování místní strategie rozvoje** i při její realizaci. Vnitřní spolupráce se často projevuje jako silná kultura sdružování v rámci vesnice. To je případ Svärdsjö, Correns a Ville d'Anaunia, kterým se různými způsoby podařilo silně zapojit a angažovat místní komunitu (která je často organizována ve sdruženích a/nebo skupinách). To je také způsob, jak dále zlepšit participativní přístup a zapojit občany do rozhodovacího procesu ve vesnici.

7 Pracovní setkání: Pilotní projekt inteligentních ekosociálních vesnic a budoucnost chytrého venkova

Ve dnech 21. a 22. února 2019 uspořádal projektový tým ve spolupráci s Evropskou komisí a Evropským parlamentem pracovní setkání s názvem „Pilotní projekt inteligentních ekosociálních vesnic a budoucnost chytrého venkova“. Cílem akce, která se konala v Evropském parlamentu, bylo představit a prodiskutovat předběžné závěry pilotního projektu s příslušnými zúčastněnými stranami a zástupci Evropské komise. Pracovního setkání se zúčastnilo více než 100 účastníků, 18 řečníků a panelistů a 10 zástupců případových studií projektu.

Pracovní setkání se konalo ve dvou po sobě jdoucích dnech v únoru 2019. Program začal slavnostním zahájením. Následující čtyři hlavní zasedání poskytla příležitost zaměřit se na nejdůležitější zjištění a otázky vyplývající z pilotního projektu. Na těchto zasedáních se hovořilo o inovativních službách chytrého venkova, o úloze a významu digitálních technologií, o tom, jak vypracovat koncepci pro chytrý venkov a jak inteligentní vesnice financovat. Každá z nich zahrnovala hlavní prezentaci, která nastínila téma a jeho význam, prezentace z vesnic, kde se prováděly případové studie, a širší panelovou diskusi, v níž měli možnost vystoupit všichni účastníci. Na závěrečném zasedání pracovního setkání byly shrnuty jeho hlavní závěry a stanoveny priority pro další postup, a to jak pro opatření na nejnižší úrovni, tak pro posílení rámce politiky, které by mohla koordinovat opatření na různých úrovních státní správy v Evropě.

7.1 Hlavní výsledky pracovního setkání

Úvod

Evropská komise zahájila zasedání zdůrazněním rostoucí podpory, kterou koncepce chytrého venkova na evropské úrovni stále získává. Nové technologie mohou venkovským oblastem pomoci rozvíjet dovednosti a nástroje; připojitelnost je proto považována za klíčovou charakteristiku chytrého venkova. Je důležité zajistit, aby venkovské oblasti nebyly vynechány z procesu zlepšování a rozšiřování připojitelnosti, a koncepce chytrý venkov by mohl být prostředkem, jak tomuto trendu čelit. V tomto ohledu bude hrát velmi důležitou roli víceletý finanční rámec. Přípravné práce na iniciativě Chytrý venkov by měly být zahájeny velmi brzy a členské státy budou mít příležitost zapojit se a podpořit její rozvoj.

Přestože se myšlenka chytrého venkova dosud soustředila na středoevropský prostor, Evropský parlament zdůraznil zapojení všech evropských zemí. Chytrý venkov hraje důležitou roli při řešení aktuálních globálních problémů a posilování solidarity. V této souvislosti byla zmíněna interinstitucionální skupina, která má hostit koncepci chytrého venkova. Tato role Evropského parlamentu (EP) v postupných krocích, které vedly k vytvoření koncepce chytrého venkova, byla klíčová. Jako krok vpřed směrem k posílení této koncepce přijal EP například 3. října 2018 usnesení o řešení specifických potřeb

venkovských, horských a odlehlých oblastí, v němž vyzval k vytvoření Paktu pro chytrý venkov v souladu se zásadou subsidiarity a Městskou agendou pro Evropu stanovenou v Amsterodamském paktu. V neposlední řadě byl zdůrazněn význam digitalizace (např. telemedicíny) jako klíčové charakteristiky chytrého venkova.

Poté byl představen pilotní projekt inteligentních ekosociálních vesnic. Jedním z prvních úkolů projektu bylo vypracování definice, která by objasnila koncepci chytrého venkova. Na základě podnětů od zúčastněných stran se definice vypracovaná v rámci pilotního projektu snažila zohlednit širší současných činností a budoucích možností, jakož i potřebu flexibility, která by usnadnila její použití v různých národních a místních kontextech. Definice rovněž zohledňuje politický kontext, zejména návrh společné zemědělské politiky (SZP) po roce 2020, který předpokládá větší flexibilitu při rozhodování členských států. Záměrem návrhu je umožnit členským státům sladit politiku s jejich specifickými potřebami a zaměřit ji na ně, což by zahrnovalo prostor pro navrhování a provádění intervencí na podporu chytrého venkova. Účelem této definice je proto inspirovat a propagovat potenciál této koncepce, a to jak pro komunity ve venkovských oblastech, aby podnikly příslušné kroky, tak pro tvůrce politik, aby mohli rozhodovat o budoucí podpoře chytrého venkova.

První panel: Inovativní služby chytrého venkova

Jednou z klíčových charakteristik chytrého venkova je schopnost objevovat a zavádět nová řešení pro řešení místních problémů. Chytrý venkov může inovovat v různých oblastech a velmi různorodými způsoby v závislosti na příležitostech a výzvách vyplývajících z místních podmínek a potřeb. Při zavádění inovativních služeb je třeba vzít v úvahu důležité aspekty, jako je organizace a koordinace. To přispívá k vytvoření kritického množství inteligentních aktivit ve venkovských oblastech. Malé venkovské komunity se navíc mohou potýkat s obtížemi při hledání specializovaných pracovníků a mobilizaci finančních zdrojů. Integrované služby proto nejen usnadňují jejich provádění, ale také zvyšují jejich účinnost. Dobrým způsobem, jak se posunout vpřed, je také kombinace přístupu zdola nahoru s odbornými znalostmi zvenčí. Soukromé společnosti často vykazují flexibilitu a inovace, které mohou přinést přidanou hodnotu při poskytování služeb místní komunitě. Bez ohledu na to, zda se na inovaci podílejí externí zainteresované strany či nikoliv, nemůže k ní dojít, pokud neexistuje kapacita a silný organizační proces, který by ji dotáhl do konce.

Jedna z případových studií provedených v rámci pilotního projektu, **obec Ville d'Aunania**, se snaží poskytnout svým občanům dostatek příležitostí pro jejich budoucnost. K zajištění poskytování veřejných služeb se používají inovativní řešení. Byly představeny dva příklady: „Spazi Comuni“, která umožňuje organizovat akce prostřednictvím rezervace zasedací místnosti a/nebo vybavení, a „GestiAmo“, platforma, která umožňuje lidem komunikovat s orgány veřejné správy a pokládat otázky týkající se určitých otázek. Podobně i fond **Fintry Development Trust** usiluje o zvýšení udržitelnosti své venkovské komunity prostřednictvím zmírnění změny klimatu a zmírnění energetické chudoby a poskytuje místním domácnostem a podnikům stále energetické poradenství. V roce 2007 se Fintry stalo první obcí ve Spojeném království, která uzavřela dohodu o partnerství s developerem větrných elektráren (Falck Renewables).

Panelová diskuse se zaměřila na:

- význam mobility, zejména ve venkovských oblastech. Zazněla také zmínka o projektu SMARTA jako nástroji na podporu mobility;
- význam participativního přístupu a udržitelného využívání energie jako důležité charakteristiky chytrého venkova;
- návrh Evropské komise týkající se Evropského fondu pro regionální rozvoj, který odkazuje na chytrý venkov a poskytuje příznivý rámec, v tomto ohledu je velmi důležité řízení, které by mělo být založeno na participativním a integrovaném přístupu zdola nahoru;
- význam digitálních technologií jako nástrojů pro venkovské oblasti, neboť usnadňují sociální a technické inovace;
- vřelé uvítání zapojení Evropského parlamentu v oblasti chytrého venkova, neboť uznává, že chytrý venkov je velkou příležitostí pro venkovské oblasti.

Druhý panel: Úloha a význam digitálních technologií

Pojem „inteligentní“ vychází z IT komunity, a proto se zdá být přirozené zahrnout digitální technologie do koncepce chytrý venkov. Přesto není digitalizace *sama o sobě* cílem, ale spíše nástrojem, který pomáhá realizovat cíle rozvoje venkova. Venkovské komunity vykazují různorodost ve využívání digitálních nástrojů, přičemž některé oblasti jsou pokročilejší než jiné, které často nemají odpovídající technické vybavení. Digitalizace ve venkovských oblastech by měla být doprovázena zvyšováním povědomí občanů a poskytováním příležitostí ke vzdělávání. Digitalizace by měla podpořit vytváření sítí mezi lidmi, podpořit vytváření krátkých dodavatelských řetězců, zlepšit dostupnost veřejných služeb, posílit postavení občanů, poskytnout mladým lidem přístup k odborné přípravě a vzdělávání a podporovat udržitelné stavební postupy. Digitalizace navíc může usnadnit aktivní účast obyvatelstva prostřednictvím přístupů zdola nahoru. Města a venkov si nekonkurují, ale mohou spolupracovat v rámci inteligentních území.

Například v **Los Corrales de Buelna** využívají nové digitální technologie jako zásadní nástroje pro řešení problémů venkovských oblastí (například stárnutí populace a postupný úbytek obyvatelstva). Instalací integrovaného osvětlení a telekomunikační infrastruktury chce obec snížit digitální propast. Podpora připojitelnosti ve venkovských oblastech poskytuje všem občanům bez ohledu na věkovou skupinu možnost přístupu k novým a inovativním službám. **Bras-sur-Meuse** také plně využívá nové možnosti dostupné prostřednictvím digitálních technologií, které poskytují například podporu pro služby domácí péče o seniory a zvyšují atraktivitu obce zřízením sdílených pracovních prostor a zařízení FabLab. Využitím nových technologických možností obec zlepšila aktivní zapojení občanů, například poskytováním školení, a podpořila sociální soudržnost včetně mezigeneračního dialogu.

Panelová diskuse se zaměřila na:

- jak by měl být pojem „digitální“ součástí definice chytrého venkova, protože jde o efektivitu, transparentnost, aktivní zapojení a začleňování,
- zásadní roli připojitelnosti, která je prvkem pro udržení mladých lidí ve venkovských oblastech. Využívání digitálních technologií vyžaduje rozvoj dovedností a kompetencí zejména u starších skupin obyvatelstva,
- potřebu umožnit místním komunitám využívat nové technologie a podporovat postupy digitálních sociálních inovací. Jedním ze způsobů, jak to podpořit, je jednotné správní místo pro prezentaci výhod digitálních technologií, příští víceletý finanční rámec poskytne další podporu navíc digitálním inovacím,

- úlohu národních center pro širokopásmové připojení, která mohou poskytovat poradenství v oblasti odborné přípravy a stávajících příležitostí,
- přístup k nejlepšímu dostupnému připojení pro venkovské oblasti, aby se plně využil potenciál digitálního zemědělství,
- náklady na infrastrukturu, které sice klesají, ale stále zatěžují venkovské obce. V tomto ohledu byly jako možná řešení identifikovány možnosti smíšených soukromých a veřejných řešení, jakož i potenciální synergie mezi fondy EU.

Třetí panel: Jak vytvořit koncepci chytrý venkov

Zdá se, že úspěšné vesnice mají několik společných rysů. Zaměřují se vždy jen na několik opatření, která mají řešit potřeby a problémy komunity a zároveň stavět na dostupných zdrojích. Pro úspěšnou koncepci chytrého venkova je zásadní účinná řídicí struktura a odpovídající lidské kapacity. Obec je zpravidla v čele iniciativ a animátoři hrají klíčovou roli při zahájení a rozvoji strategie. Měli by se však snažit získat podněty od místních obyvatel a zajistit, aby názory a potřeby obyvatel byly ústředním bodem procesu rozvoje. Aktivní zapojení místních obyvatel, a to nejen při zahájení plánovacích procesů, ale také při realizaci plánovaných opatření, je základním rysem úspěšného chytrého venkova. Strategie by se měly zaměřit na společný cíl založený na společném chápání potřeb. Měly by se snažit o jednoduchost a vyvarovat se zdvojování jiných strategií. K úspěchu koncepce chytrého venkova mohou významně přispět vazby na výzkumnou komunitu.

V této souvislosti vesnice **Svärdsjö** postavila svou strategii na společné vizi a rozvíjela ji ve spolupráci s různými místními aktéry. Zapojení obyvatel do samotné realizace bylo zásadní, protože společné dosahování cílů vytváří mezi lidmi zvláštní pouto. Klíčovým faktorem úspěchu je také struktura a vedení při přípravě a realizaci projektů. Podobně i město **Killorglin** využilo při tvorbě své strategie rozsáhlé zapojení komunity. Rozhodujícími faktory pro práci města bylo efektivní komunitní plánování a komunitní přístup k rozvoji založený na spolupráci.

Panelová diskuse se zaměřila na:

- několik iniciativ, které v současné době probíhají a které poskytují základ zkušeností pro budoucí iniciativy, místo aby se snažili „vymyslet“ něco zcela nového;
- opatření s hmatatelnými přínosy, která chtějí místní obyvatelé venkova, spíše než strategie. Strategie proto musí zůstat flexibilní;
- zamezení zdvojování stávajících struktur a programů;
- osvědčené postupy musí být inspirací a mohly by být replikovány v širším měřítku;
- že po sobě jdoucí iniciativy LEADER již dosáhly pozitivních výsledků v rozvoji venkova, ale že role koncepce chytrého venkova by měla být spíše doplňková, než aby se s nimi překrývala;
- iniciativy chytrého venkova jako méně formalizovaný způsob dosažení rozvojových cílů;
- často obtížné sladění různých zájmů místních obyvatel. V tomto ohledu bylo v některých případech případových studií jako možné řešení uvedeno stanovení priorit při identifikaci klíčových potřeb a zájmů místních obyvatel.

Čtvrtý panel: Jak financovat chytrý venkov

Finanční podporu pro chytrý venkov je třeba přizpůsobit a upravit na míru rozsahu a úrovni rozvoje jednotlivých vesnic. Kombinace balíčků finanční

podpory proto může zlepšit a podpořit odolnost vesnic tím, že jim umožní stát se soběstačnými. Administrativní rámec by měl být zjednodušen a zefektivněn: v důsledku toho není třeba zřizovat další evropský fond, ale spíše lépe využívat již existující zdroje financování. V tomto ohledu by relativně znevýhodněným oblastem mohla pomoci síť poradců chytrého venkova. Členské státy však musí zajistit záštitu této podpoře a přispět k rozšíření koncepce chytrého venkova. Vzhledem k nové flexibilitě, s níž se počítá pro členské státy, by navíc zúčastněné strany měly prosazovat vytvoření rámce podpory šitého na míru.

Comillas je příkladem potřeby vhodného, na míru šitého rámce finanční podpory. Potýká se s obtížemi při správě vesnické infrastruktury a poskytování nových služeb obyvatelstvu. Kromě toho se ve vesnici projevuje několik demografických změn, včetně stárnutí obyvatelstva. Aby vesnice těmto výzvám čelila, zavedla ve spolupráci s dalšími obcemi obchodní model zahrnující plán inteligentního rozvoje území. Projekt zahrnuje síť inteligentní správy (SMNet), která byla financována z veřejných dotací na energetickou účinnost. Příjmy ze sítě SMNet jsou pak určeny na financování nových „inteligentních“ služeb. Stejně tak **Alsómocsolád** využívá několik fondů (evropských i národních) na financování rozvoje obce a nabídku nových služeb pro obyvatele. Přístup k informacím a znalostem je klíčový při navrhování inteligentních řešení, která musí vycházet z potřeb a přání místních obyvatel. V tomto ohledu je zapotřebí komplexní řešení integrovaného rozvoje založené na předpisech na úrovni EU, které by poskytovalo řešení šité na míru potřebám každé vesnice. Koncepce chytrého venkova by měla být využita jako nástroj ke zlepšení kvality života místních obyvatel.

Panelová diskuse se zaměřila na:

- relativně malé množství peněz, které je ve většině případů potřebné ke stimulaci počáteční fáze koncepce chytrého venkova. Z tohoto důvodu hrají veřejné peníze roli katalyzátoru a také možného jednotného správního místa pro obce (one-stop-shop), které by bylo klíčové pro podporu místních komunit v porozumění a využívání zdrojů financování,
- diskuse o zjednodušení nástrojů financování v nové společné zemědělské politice (SZP), v praxi však v tomto ohledu stále existují v celé Evropské unii velké rozdíly,
- klíčovou roli účasti občanů při lepším využívání dostupných finančních nástrojů a jejich důležitou roli při hledání finančních prostředků. V tomto ohledu by se vesnice měly inspirovat navzájem; je důležité kombinovat různé nástroje financování koncepce chytrý venkov, zejména proto, že evropské fondy nefungují izolovaně,
- důležitou roli spolupráce (i se soukromým sektorem) a finanční zapojení místních obyvatel, kdy byla nicméně zdůrazněna současná složitost kombinování různých typů zdrojů financování, a kdy by bylo v tomto ohledu klíčové mít síť odborníků.

8 Závěr

8.1 Klíčová zjištění pilotního projektu

Inovativní služby chytrého venkova

V mnoha venkovských oblastech se časem snížila nabídka služeb. Mění se demografické struktury, snižování počtu zaměstnanců ve veřejném sektoru a dopady změny klimatu mohou podnítit místní komunity, aby se zapojily a zaplnily tuto mezeru. Objevování a zavádění nových řešení pro řešení místních problémů je proto jednou z klíčových charakteristik chytrého venkova. Definice navržená v tomto pilotním projektu uvádí, že chytrý venkov „využívá inovativní řešení ke zvýšení své odolnosti a staví na místních silných stránkách a příležitostech“. Jak vyplynulo ze zjištění pilotního projektu a ze závěrečné diskuse na pracovním setkání, patří sem inovativní služby, které působí jako katalyzátor pro zlepšení kvality života ve vesnici.

Vesnice rozvíjejí širokou škálu kreativních řešení k překonání problémů a/nebo zlepšení kvality života občanů. Chytrý venkov inovuje v různých oblastech a velmi různorodými způsoby v závislosti na příležitostech a výzvách vyplývajících z místních podmínek. Zjištění z pilotního projektu, která úzce korespondují se zjištěními z případových studií zkoumaných Evropskou sítí pro rozvoj venkova (ENRD), ilustrují velkou rozmanitost rozsahu, měřítka a typu inovativních služeb, které vesnice rozvíjejí. Některé vesnice zažily náročné situace a reagovaly na ně rozvojem aktivit a služeb. V jiných případech obce rozvinuly nové a inovativní služby, které zlepšují kvalitu života v jejich komunitách. Pilotní projekt zjistil, že za těchto okolností jsou služby a aktivity často zaměřeny na konkrétní problematiku, například na energetiku, cestovní ruch nebo vzdělávání. Během pracovního setkání byl rovněž zdůrazněn význam iniciativ v oblasti udržitelné mobility pro venkovské oblasti.

Koncepce chytrý venkov inovuje v různých oblastech a velmi různorodými způsoby, ale často vykazuje některé společné rysy. Inovativní řešení často vycházejí z místních předností vesnice a nabízejí řešení šitá na míru místním obyvatelům. Při realizaci a dalším poskytování služeb však byly zjištěny některé společné rysy. Například v mnoha případech analyzovaných v rámci pilotního projektu se ukázalo, že „kotevní“ projekt je užitečný při směřování místní strategie k určitému cíli. Společné rysy se objevily také v metodách provádění a pracovních ujednáních, které byly podpořeny silným vedením a participativním přístupem zahrnujícím místní obyvatelstvo.

Mění se pracovní ujednání. Jedním ze společných rysů inovativních služeb chytrého venkova je, že na jejich návrhu a realizaci se podílí několik osob nebo organizací, které mohou vzniknout na místní úrovni a/nebo zapojit podpůrné subjekty zvenčí. V tomto ohledu může soukromý sektor hrát důležitou roli při zavádění inovativních služeb. Soukromé společnosti často vykazují flexibilitu a inovace. Bez ohledu na to, zda jsou zapojeny externí zúčastněné strany, by inovační procesy usnadnila dostatečná kapacita a silný organizační proces. Jak bylo zdůrazněno během pracovního setkání i na základě studovaných příkladů osvědčených postupů, organizace a koordinace jsou důležitými aspekty, které je třeba při zavádění inovací služeb zohlednit, zejména kvůli častému

nedostatku specializovaných pracovníků a omezenému přístupu k finančním zdrojům v malých komunitách. Řízení je velmi důležitým prvkem procesu provádění a mělo by být založeno na participativním a integrovaném přístupu zdola nahoru.

Integrace služeb zvyšuje efektivitu. Kombinace služeb může výrazně přispět k jejich maximální efektivitě. Malé komunity ve venkovských oblastech se potýkají s obtížemi při hledání specializovaných pracovníků a při mobilizaci finančních zdrojů. Proto je nutné najít kreativní řešení, aby mohly využívat poměrně širokou nabídku služeb. Na pracovním setkání bylo zdůrazněno, že digitální technologie mohou být pro venkovské oblasti také nástrojem pro zvýšení efektivity a usnadnění sociálních a technických inovací.

Úloha a význam digitálních technologií

Digitální nástroje a konektivita jsou úzce spjaté s pojmem „inteligentní“ a inovacemi, neboť původně vychází z komunity IT. Není překvapením, že digitální technologie jsou v rámci rozvoje chytrého venkova hojně využívány a „fungují jako nástroj, který umožňuje chytrému venkovu stát se agilnějšími, lépe využívat své zdroje a zlepšit atraktivitu venkovských oblastí a kvalitu života venkovských obyvatel“. Zjištění pilotních projektů nicméně ukazují, že stát se součástí chytrého venkova se neomezuje pouze na vyšší úroveň digitalizace nebo konektivitu. „Intelligence“ naopak vychází z využití digitálních technologií jako prostředku k dosažení cílů místního rozvoje a ke zlepšení kvality života občanů.

Některé venkovské oblasti jsou ve využívání digitálních nástrojů pokročilejší než jiné. Mnoho vesnic využívá příležitostí, které nabízejí digitální technologie, zatímco jiné jsou méně vyspělé. Případové studie pilotního projektu identifikovaly řadu příkladů takových projektů. Například vyhledávání lze řešit využitím digitálních technologií k vytváření pracovních příležitostí, které sníží potřebu dospělých v produktivním věku opouštět komunitu. Většina zkoumaných příkladů osvědčených postupů využívá digitální nástroje tradičním způsobem a k běžným účelům (např. využívání sociálních sítí nebo zavádění technologií Wi-Fi). Zjištění pilotního projektu nicméně potvrzují, že konektivita zůstává klíčovým faktorem pro využívání digitálních řešení. V této souvislosti byla na pracovním setkání nastolena otázka nákladů na infrastrukturu, které mohou být pro některé malé komunity velkou zátěží.

Digitalizace je nástrojem, ale nikoliv cílem samotným. Využití digitálních technologií není to, co definuje chytrý venkov, ani to, že digitální technologie jsou jediným způsobem, jak dosáhnout rozvojových cílů. Je zřejmé, že řešení využívají také širokou škálu nedigitálních nástrojů. Nicméně digitální technologie budou v mnoha případech součástí balíčku opatření, která pomohou dosáhnout cílů chytrého venkova co nejúčinnějším a nejefektivnějším způsobem. Diskuse na pracovním setkání rovněž potvrdila, že digitalizace je nástrojem, který lze využít k realizaci cílů rozvoje venkova, k podpoře vytváření sítí mezi lidmi, k podpoře vytváření krátkých dodavatelských řetězců, ke zlepšení dostupnosti veřejných služeb a k posílení postavení občanů tím, že se usnadní aktivní účast obyvatelstva prostřednictvím přístupů zdola nahoru.

Zavádění nových technologií by mělo být doprovázeno zvyšováním povědomí a školením. Stejně jako u ostatních aspektů chytrého venkova je zásadní součástí úspěchu zapojení občanů do zavádění digitálních řešení.

Občané musí být schopni plně využívat potenciál digitálních technologií a rozpoznat jejich přidanou hodnotu pro zlepšení kvality svého života. To platí zejména pro venkovské komunity se stárnoucí populací. Místní komunity (včetně místních samospráv) si navíc musí být vědomy možností, které tyto technologie nabízejí. V tomto ohledu byly na pracovním setkání zdůrazněny dva důležité prvky pro zvyšování povědomí: jednotné správní místo, které by prezentovalo výhody digitálních technologií, a národní širokopásmová kompetenční centra, jejichž úkolem je poskytovat poradenství o existujících možnostech školení. Kromě toho může Evropská unie hrát klíčovou roli při usnadňování využívání digitálních technologií ve venkovských oblastech prostřednictvím poskytování finanční podpory.

Jak vytvořit koncepci chytrý venkov

Cílem koncepce pro chytrý venkov je nasměrovat zdroje komunity k řešení klíčových problémů, kterým čelí v místním kontextu. Strategie typicky nabízí nová řešení místních problémů „na základě jejich místních silných stránek a předností“. Strategie mohou být iniciovány jako reakce na obzvláště náročnou situaci, například demografický pokles. Mohou také vzniknout z rozsahu, který umožňuje využít příležitost ke zlepšení místních podmínek a kvality života. Různorodost místních podmínek, výchozích bodů a spouštěčů změn naznačuje, že neexistuje univerzální přístup vedoucí k vytvoření chytrého venkova. Pro většinu iniciativ zkoumaných v rámci pilotního projektu jsou však charakteristické společné prvky a čtyři podmínky, které jsou pro rozvoj a realizaci koncepce chytrého venkova zásadní:

Prvním krokem je vytvoření dobrých řídicích struktur a odpovídající kapacity. Pro úspěšnou koncepci chytrý venkov je zásadní účinná řídicí struktura. Tento proces může být iniciován prostřednictvím stávajících struktur, případně jej může řídit skupina aktivních občanů. Měla by být otevřená a nikoho nevylučující, zapojovat širokou škálu relevantních zúčastněných stran, aby bylo zajištěno, že při přijímání strategických rozhodnutí budou vyslyšeny všechny hlasy²⁵. Místní orgány mohou v tomto procesu hrát klíčovou roli, protože mají strategickou pozici pro navazování kontaktů mezi různými zájmovými skupinami a jejich koordinaci. Zásadní je zajistit dostatečnou kapacitu pro realizaci plánů. Zejména zapojení lidí s přímými zkušenostmi a know-how může být skutečnou výhodou. Ačkoli může být obtížné zapojit dostatečný počet takových odborníků, jako možné řešení v těchto situacích by mohlo být zvažováno budování kapacit. Z případových studií vyplývá, že úspěšná realizace strategie, stejně jako míra motivace místních obyvatel, často závisí na jedné osobě (ve většině případů na starostovi) a její spolupráci s místní komunitou. V tomto ohledu zajišťuje kontinuitu také dobrá struktura řízení.

Pro úspěch je klíčová aktivní a zapojená místní komunita. Aktivní zapojení místních obyvatel – nejen při zahájení plánovacích procesů, ale také při realizaci plánovaných opatření – je známým rysem úspěšného chytrého venkova. Zapojení občanů již v rané fázi pomáhá vytvořit společné porozumění potřebám a příležitostem, a tím zajistit vypracování strategického plánu založeného na společné vizi budoucnosti. Kromě toho účast vytváří pocit vlastnictví, což se může ukázat jako klíčový faktor ve fázi realizace. Ve většině zkoumaných případů byl příspěvek místních obyvatel dobrovolný a založený na

²⁵ ENRD (2018) Jak podpořit strategie pro inteligentní vesnice, které účinně posilují postavení venkovských komunit?

důvěře mezi místním obyvatelstvem a jeho politickými představiteli. V některých případech stáli dobrovolníci v čele procesu „inteligentního“ rozvoje. Tato vysoká míra dobrovolného zapojení však s sebou nese riziko, že v kritických fázích procesu vyprchá, což vede ke ztrátě dynamiky. Dobrovolnost je však zásadní. Koncepce chytrého venkova – spolu s podpůrnou řídicí strukturou pro její realizaci – představuje prostředek ke zmírnění tohoto rizika.

Koncepce by se měla snažit o jednoduchost. Konečné cíle iniciativ chytrého venkova by měly být jasné od samého počátku: lidé chtějí akce s hmatatelnými přínosy, nikoli abstraktní nebo vágní prohlášení o záměru. Strategie by proto měly vycházet ze společného chápání potřeb a měly by být koncipovány jako sled opatření směřujících k jasnému cíli. Je důležité, aby strategie neduplikovaly úsilí, které již bylo formulováno v rámci jiných strategií, ať už celostátních, regionálních nebo místních. Místo toho by se měly zaměřit na menší rozvojové cíle, které odpovídají nejpřímějším potřebám komunity, která je vytvořila. Na základě diskuse během pracovního setkání je v případě iniciativy LEADER obzvláště důležité identifikovat překryvy a zaměřit se na potenciální synergie. Účastníci viděli přidanou hodnotu iniciativ chytrého venkova v méně formalizovaném přístupu k dosažení rozvojových cílů. Pokud jsou pečlivě navrženy, mohou doplňovat stávající struktury iniciativy LEADER.

Spolupráce a spojenectví mohou obohatit koncepci chytrého venkova.

Spolupráce s okolními komunitami je vnímána jako nezbytná součást iniciativ chytrého venkova. Tato spolupráce může (a měla by) mít jak vnitřní (např. sdružení vesnic), tak vnější prvky (jiné vesnice, organizace nebo soukromý sektor). Zapojení externích subjektů může pomoci řešit některé z klíčových problémů. Může poskytnout dostatečnou kapacitu pro realizaci plánů, zajistit potřebné financování a vytvořit prostor pro sdílení know-how a osvědčených postupů. Kromě toho mohou vazby na výzkumnou komunitu významně přispět k tomu, aby se procesy strategického plánování staly úspěšnými. S tím, jak se koncepce chytrý venkov stále více prosazuje, přibývá vědecké literatury, která se touto problematikou zabývá. Inicie, navrhování a realizace koncepce pro chytrý venkov je jádrem tohoto výzkumu, který v důsledku může pomoci poskytnout praktická řešení problémů, s nimiž se místní plánovači často setkávají.

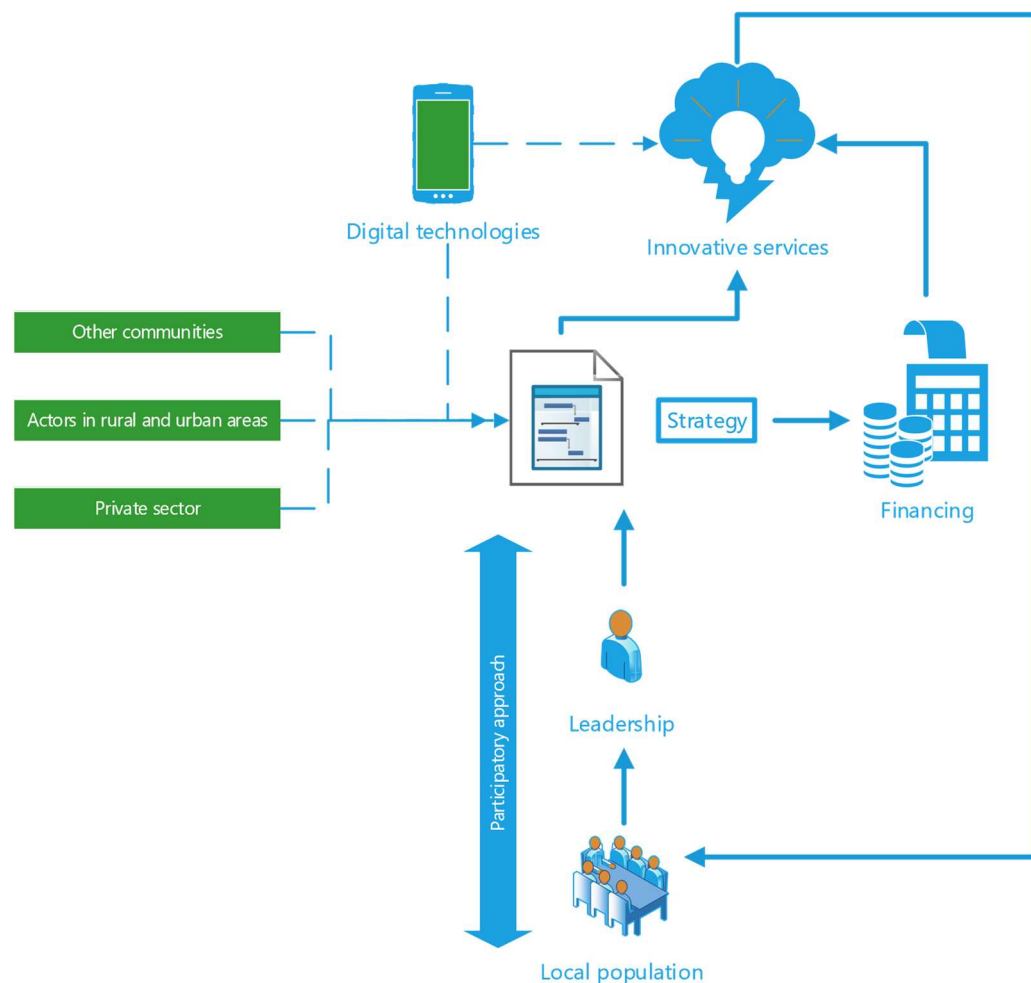
Jak financovat chytrý venkov

Důležitou součástí úspěšné koncepce chytrý venkov je zajištění financování realizace projektů. V pilotním projektu byla nalezena široká škála modelů financování, které se opírají, jak říká definice, o „různé veřejné a soukromé zdroje“. Některá řešení však nevyžadují žádné nebo jen minimální finanční prostředky. Celkově lze říci, že nejčastějším zjištěným přístupem k financování je využití možností financování z různých institucionálních úrovní, včetně EU, národních a regionálních zdrojů, pokud je to možné. Studované vesnice a diskuse na pracovním setkání odhalily řadu problémů při hledání a podávání žádostí o financování. Existuje mnoho potenciálních zdrojů financování, ale jejich zmapování je náročné a zdlouhavé. Kromě toho jsou postupy podávání žádostí o finanční prostředky EU a v některých případech i o vnitrostátní prostředky vnímány jako složité a těžkopádné, což některé potenciální žadatele odrazuje. Proto by se v budoucích programech veřejného financování měly zohlednit následující skutečnosti:

Podpora by měla být přizpůsobena rozsahu a úrovni rozvoje. I když se koncepce chytrý venkov zaměřuje na větší oblasti, vyžaduje zpočátku poměrně malé investice. Mohou však být také součástí větších snah o spolupráci, které vyžadují jiný model financování. Možnost uvolnit financování přizpůsobené konkrétnímu rozsahu projektu pro následné fáze realizace by proto usnadnila řízení finančních aspektů těchto procesů. Kromě toho specifické fáze vývoje vyžadují přizpůsobené možnosti financování. Například stimulace počáteční fáze strategie chytrého venkova nevyžaduje velké investice a veřejné peníze v této souvislosti hrají roli katalyzátoru. Budování administrativní kapacity pro plánování a provádění strategií však vyžaduje jiný typ podpory, než je tomu u samotné realizace projektů.

Administrativní nastavení by mělo být zjednodušeno a zefektivněno. Vzhledem k tomu, že malé obce mají omezené zdroje, relativně vysoká administrativní zátěž spojená s evropskými strukturálními investičními fondy značně omezuje jejich možnosti realizovat iniciativy v oblasti chytrého venkova. Režimy financování by to měly zohlednit a snažit se snížit administrativní náročnost na minimum. Možným řešením by bylo vytvoření zjednodušeného řešení „jednoho správního místa“(one-step-shop). Aby se příjemci nemuseli zabývat více zdroji a nástroji, měli by mít přístup ke zdrojům potřebným k provádění strategie chytrého venkova na jednom místě.

Síť poradců pro chytrý venkov by mohla pomoci relativně znevýhodněným oblastem. Vydat se na trajektorii chytrého venkova vyžaduje specializované znalosti a odbornost. Možnost využít odborníky působící v oblasti místního rozvoje a financování může pomoci uvolnit příležitosti pro oblasti, které podporu nejvíce potřebují. Může také urychlit výměnu zkušeností tím, že poskytne fórum pro sdílení osvědčených postupů a posílení spolupráce mezi komunitami.

Obrázek 18 Vizualizace hlavních charakteristik chytrého venkova

Zdroj 24 Ecorys

Other communities	Ostatní komunity
Actors in rural and urban areas	Aktéři ve venkovských a městských oblastech
Private sectors	Soukromé sektory
Digital technologies	Digitální technologie
Innovative services	Inovativní služby
Strategy	Strategie
Financing	Financování
Local population	Místní obyvatelstvo
Leadership	Vedení
Participatory approach	Participativní přístup

8.2 Celkový závěr: úvahy o budoucím vývoji chytrého venkova Závěry pilotního projektu jsou důležité pro budoucí využití koncepce chytrého venkova z hlediska inspirace, a to jak pro zúčastněné strany, tak pro rozhodovací orgány v oblasti veřejné podpory. Přehled příležitostí a výzev poskytuje solidní a aktuální znalostní základnu, která poukazuje na současnou situaci velkých rozdílů mezi regiony, pokud jde o úroveň rozvoje. Navrhovaná definice je důležitým pokrokem, neboť objasňuje koncepci chytrého venkova. Interakce s vesnicemi v patnácti příkladech osvědčených postupů a šesti případových

studiích shromažďuje poznatky ze zkušeností místních obyvatel. Celkově lze z projektu vyvodit tři hlavní poznatky:

Prvním poznatkem je, že ačkoli je koncepce chytrý venkov relativně nová, ve venkovských oblastech EU již probíhá celá řada iniciativ. V rámci pilotního projektu bylo zjištěno mnoho příkladů vesnic, které se v současné době zabývají iniciativami zaměřenými na řešení problémů nebo zlepšení kvality života obyvatel. Navrhují inovativní a inteligentní řešení, která pokrývají širokou škálu relevantních tematických oblastí, včetně zemědělství, životního prostředí, energetiky, mobility, zdraví, vzdělávání, kultury nebo cestovního ruchu.

Druhým poznatkem je, že navzdory různorodé situaci v EU má mnoho projektů chytrého venkova společné rysy. Tyto významné rysy se odrážejí v naší definici a často zahrnují důležitost účasti občanů, přítomnost odpovídajícího řízení a využití „kotevního“ projektu při řízení strategie směrem k určitému cíli.

Třetí poučení spočívá v tom, že rozvoj chytrého venkova musí být vhodně podporován na úrovni EU, na národní a regionální úrovni. Vývoj podpůrného rámce na těchto třech základních úrovních veřejné správy by mohl mít následující strukturu:

- Celkový evropský rámec by měl být především dostatečně flexibilní, aby zohlednil rozmanitost venkovských území: pokyny na evropské úrovni musí zůstat pružné a stimulovat národní a regionální politiky, které podpoří vznik a posílí rozvoj chytrého venkova.
- Vnitrostátní a regionální podpůrná opatření by měla být cílená: potřeba zásahu je naléhavější v nejméně příznivých venkovských oblastech. Zvláštní úsilí je třeba vyvinout ve venkovských oblastech, které dosud nemají přístup k vysokorychlostnímu širokopásmovému připojení. Chytrý venkov tak může skutečně přispět ke zlepšení sociální soudržnosti na venkově.
- Finanční podpora by měla být přizpůsobena socioekonomickému rozsahu chytrého venkova: k dispozici je mnoho zdrojů financování, ale existují obavy, že složitost a byrokracie spojená nejen s podáváním žádostí, ale i s následnou administrací projektů bude pro mnoho vesnic překážkou. Je třeba zpřístupnit investice malého rozsahu a zjednodušit přístup chytrého venkova k financování, například vytvořením jednotných kontaktních míst pro financování.

9 Seznam referencí

- Amankwah, K., Shtaltovna, A., Kelboro, G., & Hornidge, A.-K. (2015). A Critical Review of the Follow-the-Innovation Approach: Stakeholder collaboration and agricultural innovation development. *ZEF Working Paper Series*, 138.
- Atkinson, R. D., & Castro, D. (2008). Digital Quality of Life: Understanding the Personal and Social Benefits of the Information Technology Revolution. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.1278185>
- Baudet-Michel, S., & Peyrony, J. (2003). Développement territorial et politique régionale: quelques pistes pour l'Union européenne après 2006. *Point de Vue*, 61.
- Bélissent, J. (2010). *Getting clever about smart cities: New opportunities require new business models*. Získáno z http://193.40.244.77/iot/wpcontent/uploads/2014/02/getting_clever_about_smart_cities_new_opportunities.pdf
- Broadband Competence Offices Support Facility. (2017). *EU Funding for Broadband | 2014-2020 | Digital Single Market*. Získáno z <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/overview-eu-fundingbroadband>
- Camagni, R., & Capello, R. (2013). Regional innovation patterns and the eu regional policy reform: Toward smart innovation policies. *Growth and Change*, 44(2), 355-389. <https://doi.org/10.1111/grow.12012>
- Capello, R., & Kroll, H. (2016). From theory to practice in smart specialization strategy: emerging limits and possible future trajectories. *European Planning Studies*, 24(8), 1393-1406. <https://doi.org/10.1080/09654313.2016.1156058>
- Caragliu, A., Del Bo, C., & Nijkamp, P. (2011). Smart Cities in Europe. *Journal of Urban Technology*, 18(2), 65-82. <https://doi.org/10.1080/10630732.2011.601117>
- Cavicchi, A., & Stancova, K. C. (2016). *Food and gastronomy as elements of regional innovation strategies*. Spain. <https://doi.org/10.2791/284013>
- Cecchini (koordinace), P. (1989). *Research on the Cost of non-Europe – Basic Findings* (svazky 1 až 16). Brusel. Získáno z <http://bookshop.europa.eu/fr/research-on-the-cost-of-non-europe-basicfindings-vol.-1-basic-studies-executive-summaries-pbZDIX88035/>
- Ciampi Stancova, K., & Cavicchi, A. (2017). *Dynamics of Smart Specialisation Agrifood Trans-regional Cooperation*, JRC Technical Reports. <https://doi.org/10.2760/020864>
- CIRIEC-International. (2017). *Recent Evolutions of Social Economy – Study*.

Získáno z <http://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/files/qe-04-17875-en-n.pdf>

Coakes, E., & Smith, P. (2007). Developing communities of innovation by identifying innovation champions. *Learning Organization*, 14(1), 74-85.
<https://doi.org/10.1108/09696470710718366>

Komise, E. (2017). Digitalisation and Safety for Tourism – Smart Specialisation Platform. Získáno 8. února 2018
z <http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/tourism>

Community Solar: What is it? | EnergySage. (2016). Získáno 17. února 2018
z <https://www.energysage.com/solar/community-solar/communitysolar-power-explained/>

Copus, A., Hall, C., Barnes, A., Dalton, G., Cook, P., Weingarten, P., ... Grieg, M. (2006). *Study on Employment in Rural Areas*. Získáno
z [http://dspace.stir.ac.uk/bitstream/1893/17677/1/sera_report%5B1%5D_FINAL na webu 181206.pdf](http://dspace.stir.ac.uk/bitstream/1893/17677/1/sera_report%5B1%5D_FINAL_na_webu_181206.pdf)

Rada Evropské unie. (2012). Doporučení Rady ze dne 20. prosince 2012 o uznávání neformálního a informálního učení (2012/C398/01).

Crul, M., Schnitzer, H., Hammerl, B., & Stawecka, G. (2017). *Shaping cities for better quality of life - Fostering collaboration through Living Labs*. Získáno
z https://www.e-genius.at/fileadmin/user_upload/livinglabs/EN/Living_Labs_1_Introduction.pdf

da Rosa Pires, A., Pertoldi, M., Edwards, J., & Barbara Hegyi, F. (2014). Smart Specialisation and Innovation in Rural Areas. *JRC Technical Reports*, (9), 19. <https://doi.org/10.2791/13227>

Dakhli, M., & De Clercq, D. (2004). Human capital, social capital, and innovation: a multi-country study. *Entrepreneurship & Regional Development*, 16(2), 107-128. <https://doi.org/10.1080/08985620410001677835>

Delors, J. (1979). L'aménagement du territoire et l'Europe. In H. Guibourdenche & et al. (Eds.), *Agonie ou relance de l'aménagement du territoire* (s. 154-157). Presses Universitaires de Grenoble.

Delors, J. (1992). *Le nouveau concert européen*. Ed. Odile Jacob.

Depraz, S. (2017). Rural gentrification in France, a critical approach. In *New rural geographies in Europe: actors, processes, policies*. Braunschweig, Německo. Získáno z <https://halshs.archives-ouvertes.fr/halshs-01611396>

DiMaggio, P., Hargittai, E., Neuman, R. W., & Robinson, J. P. (2001). Social implications of the Internet. *Annual Review of Sociology*, 27, 307-336. Získáno z [https://www.princeton.edu/~artspol/workpap/WP17 – DiMaggio, Hargittai, Neuman, Robinson.pdf](https://www.princeton.edu/~artspol/workpap/WP17-DiMaggio_Hargittai_Neuman_Robinson.pdf)

ECOFYS. (2011). *Rural energy in the EU – Country studies for France, Germany, Italy, Poland and the UK*. Získáno

z

https://www.ecofys.com/files/files/ecofysreportruralenergyintheeu09_2011.pdf

EIP-AGRI. (2017). Informační přehled „Digital opportunities for agricultural value chains“ In *Agri Innovation Summit 2017*. Získáno

z www.aislisbon2017.com

Servisní místo EIP-AGRI. (2017). O EIP-AGRI. Získáno 10. února 2018

z <https://ec.europa.eu/eip/agriculture/en/about>

Esparcia, J. (2014). Innovation and networks in rural areas. An analysis from European innovative projects. *Journal of Rural Studies*, 34, 1–14.

<https://doi.org/10.1016/J.JRURSTUD.2013.12.004>

ESPON. (2012). Climate change and Europe's regions. Získáno 2. února 2018,

z <https://www.espon.eu/topics-policy/publications/mapsmonth/climate-change-and-europe's-regions>

Evropská komise. (2008). *Chudoba a sociální vyloučení ve venkovských oblastech. Chudoba a sociální vyloučení na venkově*

Evropská komise. (2010). COM(2010) 2020 – EVROPA 2020: Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění. Brusel. Získáno

z

<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:EN:PDF>

Evropská komise. (2011). COM(2011) 682 – Iniciativa pro sociální podnikání: Vytváření příznivého prostředí pro sociální podniky, klíčové subjekty sociální ekonomiky a inovace. Získáno z [http://eur-](http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011DC0682&from=EN)

[lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011DC0682&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011DC0682&from=EN)

Evropská komise. (2012). COM(2012) 79 o evropském inovačním partnerství „Produktivita a udržitelnost zemědělství“. Získáno z [http://eur-](http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012DC0079&from=en)

[lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012DC0079&from=en](http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012DC0079&from=en)

Evropská komise. (2013). COM(2013) 654 – Otevření vzdělávání:

Inovativní výuka a učení pro všechny prostřednictvím nových technologií a otevřených vzdělávacích zdrojů. Získáno z [http://eur-](http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013DC0654&from=EN)

[lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013DC0654&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013DC0654&from=EN)

Evropská komise. (2015). Formování jednotného digitálního trhu | Jednotný digitální trh. Získáno 16. února 2018 z [https://ec.europa.eu/digitalsingle-](https://ec.europa.eu/digitalsingle-market/en/policies/shaping-digital-single-market)

[market/en/policies/shaping-digital-single-market](https://ec.europa.eu/digitalsingle-market/en/policies/shaping-digital-single-market)

Evropská komise. (2016a). Glosář | Jednotný digitální trh. Získáno 13. února 2018 z [https://ec.europa.eu/digital-](https://ec.europa.eu/digital-singlemarket/en/glossary#digitalinnovationhubs)

[singlemarket/en/glossary#digitalinnovationhubs](https://ec.europa.eu/digital-singlemarket/en/glossary#digitalinnovationhubs)

Evropská komise. (2016b). *Průvodce financováním odvětví cestovního ruchu z prostředků EU (2014–2020)*. <https://doi.org/10.2873/251606>

Evropská komise. (2016c). Rozvoj venkova 2014–2020 | Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova. Získáno 10. února 2018 z https://ec.europa.eu/agriculture/rural-development-2014-2020_en

Evropská komise. (2016d). *Cestovní ruch a Evropská unie*. <https://doi.org/10.2861/310682>

Evropská komise. (2017a). Širokopásmová strategie a politika | Jednotný digitální trh. Získáno 16. února 2018 z <https://ec.europa.eu/digitalsingle-market/en/broadband-strategy-policy>

Evropská komise. (2017b). COM(2017) 713 – Budoucnost potravinářství a zemědělství. Získáno z https://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/future-ofcap/future_of_food_and_farming_communication_en.pdf

Evropská komise. (2017c). Expertní skupina Komise pro iniciativu sociálního podnikání (GECES) – třinácté zasedání (5. 12. 2017). Získáno 18. února 2018 z <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/26812>

Evropská komise. (2017d). Akce EU pro chytrý venkov. Získáno z https://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/rural-development2014-2020/looking-ahead/rur-dev-small-villages_en.pdf

Evropská komise. (2017e). Evropská komise spojila síly, aby pomohla rozšířit širokopásmové připojení ve venkovských oblastech | Jednotný digitální trh. Získáno 12. února 2018 z <https://ec.europa.eu/digital-singlemarket/en/news/european-commission-joins-forces-help-bringing-morebroadband-rural-areas>

Evropská komise. (2017f). Zpráva Komise Evropskému parlamentu a Radě – Hodnocení pokroku dosaženého členskými státy v roce 2014 při plnění vnitrostátních cílů energetické účinnosti do roku 2020 a při provádění směrnice o energetické účinnosti provedené v roce 2016. Získáno z <http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017DC0056&from=EN>

Evropská komise. (2017g). WiFi4EU | Bezplatné Wi-Fi pro Evropany | Jednotný digitální trh. Získáno 14. února 2018 z <https://ec.europa.eu/digitalsingle-market/en/policies/wifi4eu-free-wi-fi-europeans>

Evropská komise, Univerzita v Liege a European Schoolnet. (2013). *Průzkum škol: ICT ve vzdělávání : Srovnávací analýza přístupu k technologiím, jejich využívání a postojů k nim v evropských školách*. Úřad pro publikace Evropské unie. <https://doi.org/10.2759/94499>

Evropský výbor regionů. (2017). Stanovisko NAT-VI/025 – Oživení venkovských oblastí prostřednictvím inteligentních vesnic. Získáno z

[http://cor.europa.eu/en/activities/opinions/pages/opinionfactsheet.aspx?OpinionNumber=CDR 3465/2017](http://cor.europa.eu/en/activities/opinions/pages/opinionfactsheet.aspx?OpinionNumber=CDR_3465/2017)

Evropský hospodářský a sociální výbor. (2017). Stanovisko NAT/698 – Vesnice a malá města jako katalyzátory rozvoje venkova | Evropský hospodářský a sociální výbor. Získáno z

<http://www.eesc.europa.eu/en/ourwork/opinions-information-reports/opinions/villages-and-small-townscatalysts-rural-development>

Evropská agentura pro životní prostředí, Zemědělství a změna klimatu (2015). Získáno

z <https://www.eea.europa.eu/signals/signals-2015/articles/agriculture-and-climate-change>

Evropská síť pro rozvoj venkova. (2013). Přenos znalostí a inovace v politice rozvoje venkova. *EU Rural Review*, s. 48. Získáno

z <https://enrd.ec.europa.eu/sites/enrd/files/fms/pdf/89E54472-A7ED-41AD84A6-C392AD7ECE14.pdf>

Evropská síť pro rozvoj venkova. (2016). PRV 2014-2020: Klíčová fakta a údaje. Získáno z <https://enrd.ec.europa.eu/sites/enrd/files/priority-6summary.pdf>

Evropská síť pro rozvoj venkova. (2017a). Tematická skupina ENRD Inteligentní vesnice: Oživení služeb na venkově prostřednictvím sociálních a digitálních inovací, 1–12.

Evropská síť pro rozvoj venkova. (2017b). Pracovní dokument – Oživení venkovských oblastí prostřednictvím digitalizace. Získáno

z https://enrd.ec.europa.eu/sites/enrd/files/tg_rural-businesses_casestudy_rural-digital-hub.pdf

Evropská síť pro rozvoj venkova. (2018). LEADER/CLLD. Získáno 10. února 2018 z https://enrd.ec.europa.eu/leader-clld_en

Evropská unie. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/31/EU ze dne 19. května 2010 o energetické náročnosti budov (2010).

Získáno z <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:153:0013:0035:EN:PDF>

Evropská unie. Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/844 ze dne 30. května 2018, kterou se mění směrnice 2010/31/EU o energetické náročnosti budov a směrnice 2012/27/EU o energetické účinnosti

Evropská unie. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1296/2013 ze dne 11. prosince 2013 o programu Evropské unie pro zaměstnanost a sociální inovace („EaSI“) a o změně rozhodnutí č. 283/2010/EU o zřízení evropského nástroje mikrofinancování Progress pro zaměstnanost a sociální začleňování (2013). Získáno z <http://eurlex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1296&from=EN>

Evropská unie. (2016). *PROHLÁŠENÍ CORK 2.0 „Lepší život na venkově.“* <https://doi.org/10.2762/618522>

- Eurostat. (2017a). Ukazatele strategie Evropa 2020 – změna klimatu a energetika. Získáno 15. února 2018
z http://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php/Europe2020indicators-climate_change_and_energy
- Eurostat. (2017b). *Regionální ročenka Eurostatu. Regionální ročenka Eurostatu*. <https://doi.org/10.2785/257716>
- Eurostat. (2018). NUTS – pozadí. Získáno 6. června 2018
z <http://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts/background>
- Foray, D., David, P. A., & Hall, B. H. (2009). Smart Specialisation – The Concept. *Knowledge Economists Policy Brief číslo 9*. Získáno
z http://ec.europa.eu/invest-inresearch/pdf/download_en/kfg_policy_brief_no9.pdf
- ZDARMA. (2010). Rural Energy – Rural Energy. Získáno 15. února 2018
z https://www.rural-energy.eu/en_GB/rural-energy#.WoW8DKjOU2x
- Garg, S., Mittal, S., & Sharma, S. (2017). Role of E-Trainings in Building Smart Cities. *Procedia Computer Science*, 111, 24-30.
<https://doi.org/10.1016/j.procs.2017.06.005>
- Gkartzios, M., & Scott, M. (2012). Gentrifying the Rural? Planning and Market Processes in Rural Ireland. *International Planning Studies*, 17(3), 253-276.
<https://doi.org/10.1080/13563475.2012.696476>
- Gosnell, H., & Abrams, J. (2011). Amenity migration: Diverse conceptualizations of drivers, socioeconomic dimensions, and emerging challenges. *GeoJournal*, 76(4), 303–322. <https://doi.org/10.1007/s10708009-9295-4>
- Gretzel, U., Sigala, M., Xiang, Z., & Koo, C. (2015). Smart tourism: foundations and developments. *Electronic Markets*, 25(3), 179–188.
<https://doi.org/10.1007/s12525-015-0196-8>
- Higgins, S., Schellberg, J., & Bailey, J. S. (2017). A review of Precision Agriculture as an aid to Nutrient Management in Intensive Grassland Areas in North West Europe. *Advances in Animal Biosciences*, 8(02), 782–786.
<https://doi.org/10.1017/S2040470017000668>
- Hoggart, K., Black, R., & Buller, H. (2014). *Rural Europe*. Routledge. Získáno
z <https://books.google.de/books?hl=en&lr=&id=K5XsAgAAQBAJ>
- Http://loulabo.org. (2017). Correns – Lou Labo. Získáno 15. února 2018
z <http://loulabo.org/index.php/correns/>
- Jentsch, B., & Shucksmith, M. (2017). *Young people in rural areas of Europe*. Získáno
z https://books.google.ch/books?id=mDsrDwAAQBAJ&dq=attractiveness+young+people+rural+areas+europe&hl=fr&source=gbs_navlinks_s

Jouen, M., & La Documentation française. (2011). La politique européenne de cohésion. Získáno

z

<http://www.ladocumentationfrancaise.fr/catalogue/9782110083302/index.shtml>

Keeley, B. a OECD. (2007a). Kapitola 2. The Value of People. In *OECD Insights: Human Capital: How what you know shapes your life* (s. 21–37). OECD.

<https://doi.org/10.1787/9789264029095-en>

Keeley, B. a OECD. (2007b). Kapitola 6. A Bigger Picture. In *OECD Insights: Human Capital: How what you know shapes your life* (s. 102–105). OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/9789264029095-en>

Klerkx, L., Aarts, N., & Leeuwis, C. (2010). Adaptive management in agricultural innovation systems: The interactions between innovation networks and their environment. *Agricultural Systems*, 103(6), 390–400.

<https://doi.org/10.1016/J.AGSY.2010.03.012>

Klett, F., & Wang, M. (2014). Editorial: Smart cities of the future: Creating tomorrow's education toward effective skills and career, development today. *Knowledge Management & E-Learning*, 6(4), 344–355. Získáno z §

Klůvanková, A. T., Gežik, V., Špaček, M., Brnkáláková, S., Polman, N., Valero, D., ... Weiss, G. (2017). *Zpráva SIMRA D3.1 – Categorisation of Marginalised Rural Areas (MRAs)*.

Krugman, P. R. (1987). Economic Integration in Europe: Some Conceptual Issues. In T. Padoa-Schioppa (Ed.), *Efficiency, stability, and equity: a strategy for the evolution of the economic system of the European community: a report*.

Laustsen, J. (2008). Energy efficiency requirements in building codes, energy efficiency policies for new buildings. *Mezinárodní energetická agentura (IEA)*, 2(8), 477–488. Získáno z

http://indiaenvironmentportal.org.in/files/Building_Codes.pdf

Lee, S. Y., Florida, R., & Gates, G. (2010). Innovation, Human Capital, and Creativity. *International Review of Public Administration*, 14(3), 13–24. <https://doi.org/10.1080/12294659.2010.10805158>

Leoncini, R. (2016). Issues and challenges for smart specialisation. In *Smart Development in Smart Communities* (s. 19–34). Londýn: Routledge. Získáno z <https://www.taylorfrancis.com/books/e/9781317281269>

Lindskog, H. (2004). Smart communities initiatives. Ve *Sborníku příspěvků ze 3. konference ISOneWorld* (svazek 16). Získáno z

https://www.researchgate.net/profile/Helena_Lindskog/publication/228371789_Smart_communities_initiatives/links/549812230cf2519f5a1db56d.pdf

Manville, C., Cochrane, G., Cave, J., Millard, J., Pederson, J. K., Thaarup, R. K., ... Kotterin, B. (2014). *Mapping Smart Cities in the EU*.

<https://doi.org/10.1017/CBO9781107415324.004>

- Marsden, T. (2009). Mobilities, Vulnerabilities and Sustainabilities: Exploring Pathways from Denial to Sustainable Rural Development. *Sociologia Ruralis*, 49(2), 113–131. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9523.2009.00479.x>
- Mccann, P., & Ortega-Argilés, R. (2015). Smart Specialization, Regional Growth and Applications to European Union Cohesion Policy. *Regional Studies*, 49(8), 1291–1302. <https://doi.org/10.1080/00343404.2013.799769>
- Morgan-Davies, C., Lambe, N., Wishart, H., Waterhouse, T., Kenyon, F., McBean, D., & McCracken, D. (2018). Impacts of using a precision livestock system targeted approach in mountain sheep flocks. *Livestock Science*, 208, 67–76. <https://doi.org/10.1016/J.LIVSCI.2017.12.002>
- Morse, S. W. (2014). *Smart communities : how citizens and local leaders can use strategic thinking to build a brighter future*.
- Nam, T., & Pardo, T. a. (2011). Conceptualizing smart city with dimensions of technology, people, and institutions. *Sborník příspěvků z 12. ročníku Mezinárodní výzkumné konference o digitální veřejné správě Innovation in Challenging Times – Dg.o '11*, 282. <https://doi.org/10.1145/2037556.2037602>
- Negreiro Achiaga, M. D. M. (2015). Briefing – Bridging the digital divide in the EU. Výzkumná služba Evropského parlamentu. Získáno z [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2015/573884/EPRS_BR I\(2015\)573884_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2015/573884/EPRS_BR I(2015)573884_EN.pdf)
- OECD. (2006). *The New Rural Paradigm: Policies and Governance. Governance An International Journal Of Policy And Administration*. OECD. <https://doi.org/10.1787/9789264023918-en>
- OECD. (2012). *Linking Renewable Energy to Rural Development*. Získáno z <https://www.oecd.org/regional/regional-policy/Renewable-rural-energysummary.pdf>
- OECD. (2016a). *OECD Regional Outlook 2016: Productive Regions for Inclusive Societies*. <https://doi.org/10.1787/9789264260245-en>
- OECD. (2016b). Rural Policy 3.0. In *OECD Regional Outlook 2016* (s. 179–222). OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/9789264260245-7-en>
- Padoa-Schioppa, T. (1987). *Efficiency, Stability and Equity: A Strategy for the Evolution of the Economic System of the European Community*. Oxford University Press. Získáno z https://books.google.si/books/about/Efficiency_stability_and_equity.html?id=ukFMLI9f_ukC&redir_esc=y
- Pedersen, S. M., & Lind, K. M. (2017). Precision Agriculture – From Mapping to Site-Specific Application (s. 1–20). Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-68715-5_1

- Rechel, B., Grundy, E., Robine, J. M., Cylus, J., MacKenbach, J. P., Knai, C., & McKee, M. (2013). Ageing in the European Union. *The Lancet*, 381(9874), 1312-1322. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(12\)62087-X](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(12)62087-X)
- Roberts, E., Anderson, B. A., Skerratt, S., & Farrington, J. (2017). A review of the rural-digital policy agenda from a community resilience perspective. *Journal of Rural Studies*, 54, 372–385. <https://doi.org/10.1016/J.JRURSTUD.2016.03.001>
- Sala-i-Martin, X. X. (1996). Regional cohesion: evidence and theories of regional growth and convergence. *European Economic Review*, 40(6), 1325–1352. [https://doi.org/10.1016/0014-2921\(95\)00029-1](https://doi.org/10.1016/0014-2921(95)00029-1)
- Salemink, K., Strijker, D., & Bosworth, G. (2017a). Rural development in the digital age: A systematic literature review on unequal ICT availability, adoption, and use in rural areas. *Journal of Rural Studies*, 54, 360–371. <https://doi.org/10.1016/J.JRURSTUD.2015.09.001>
- Salemink, K., Strijker, D., & Bosworth, G. (2017b). The Community Reclaims Control? Learning Experiences from Rural Broadband Initiatives in the Netherlands. *Sociologia Ruralis*, 57(S1), 555-575. <https://doi.org/10.1111/soru.12150>
- Sanderson, P. E. (2002). E-Learning: strategies for delivering knowledge in the digital age. *The Internet and Higher Education*, 5(2), 185–188. [https://doi.org/10.1016/S1096-7516\(02\)00082-9](https://doi.org/10.1016/S1096-7516(02)00082-9)
- Schrijver, R. (2016). *Precision agriculture and the future of farming in Europe – Scientific Foresight Study*. Získáno z [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/581892/EPRS_STU\(2016\)581892_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/581892/EPRS_STU(2016)581892_EN.pdf)
- SEGIRA. (2010). Study on Employment, Growth and Innovation in Rural Areas (SEGIRA), (prosinec), 1–285.
- Shapiro, J. M. (2003). Smart Cities: Explaining the Relationship between City Growth and Human Capital. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.480172>
- Teräs, J., Dubois, A., Sörvik, J., & Pertoldi, M. (2015). *Implementing Smart Specialisation in Sparsely Populated Areas*. Sevilla. Získáno z <https://ec.europa.eu/jrc/sites/jrcsh/files/JRC98691.pdf>
- Tödtling-Schönhofer, H., & ÖIR. (2007). *The leverage effects of European cohesion policy under the structural funds, Report for the Committee of the Regions of the European Union*. Lucembursko.
- UNESCO. (2012). Pařížská deklarace OER z roku 2012. v *2012 World Open Educational Resources (OER) Congress* (s. 2011–2013). Získáno z http://www.unesco.org/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CI/CI/pdf/Events/Paris_OER_Declaration_01.pdf

- Walter, A., Finger, R., Huber, R., & Buchmann, N. (2017). Opinion: Smart farming is key to developing sustainable agriculture. *Sborník příspěvků National Academy of Sciences of the United States of America*, 114(24), 6148–6150. <https://doi.org/10.1073/pnas.1707462114>
- Warren, M. (2007). The digital vicious cycle: Links between social disadvantage and digital exclusion in rural areas. *Telecommunications Policy*, 31(6–7), 374–388. <https://doi.org/10.1016/J.TELPOL.2007.04.001>
- Wilthagen, T., & Tros, F. (2004). The concept of „flexicurity”: a new approach to regulating employment and labour markets. *Transfer: European Review of Labour and Research*, 10(2), 166–186. <https://doi.org/10.1177/102425890401000204>
- Wiseman, J. (2006). Local Heroes? Learning from Recent Community Strengthening Initiatives in Victoria. *Australian Journal of Public Administration*, 65(2), 95–107. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8500.2006.00485.x>
- Zygiaris, S. (2013). Smart City Reference Model: Assisting Planners to Conceptualize the Building of Smart City Innovation Ecosystems. *Journal of the Knowledge Economy*, 4(2), 217–231.

KONTAKT S EU

Osobně

V celé Evropské unii jsou stovky informačních středisek Europe Direct. Adresu nejbližšího střediska najdete na adrese https://europa.eu/european-union/contact_en

Telefonicky nebo e-mailem

Europe Direct je služba, která odpovídá na vaše otázky o Evropské unii. Tuto službu můžete kontaktovat: – na bezplatné telefonní lince: 00 800 6 7 8 9 10 11 (u některých operátorů mohou být tyto hovory zpoplatněny), – na standardním čísle: +32 22999696, nebo – e-mailem na adrese: https://europa.eu/european-union/contact_en

VYHLEDÁVÁNÍ INFORMACÍ O EU

Online

Informace o Evropské unii ve všech úředních jazycích EU jsou k dispozici na internetových stránkách Europa: https://europa.eu/european-union/index_en

Publikace EU

Publikace EU si můžete zdarma stáhnout nebo objednat na adrese: <https://publications.europa.eu/en/publications>. Více kopií bezplatných publikací získáte, pokud se obrátíte na Europe Direct nebo místní informační centrum (viz https://europa.eu/european-union/contact_en).

Právo EU a související dokumenty

Přístup k právním informacím EU, včetně všech právních předpisů EU od roku 1952 ve všech úředních jazykových verzích, najdete na adrese EUR-Lex <http://eur-lex.europa.eu>

Otevřená data z EU

Portál otevřených dat EU (<http://data.europa.eu/euodp/en>) poskytuje přístup k datovým souborům EU. Data lze zdarma stahovat a dále používat pro komerční i nekomerční účely.

Publications Office
of the European Union

doi: 10.2762/100370
ISBN 978-92-79-99487-6